

Հավելված

ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարի
2016թ. նոյեմբերի 21-ի N1234-Ն հրամանի

**ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՖՈՆԴԵՐԻ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ
ԴԱՍԱԿԱՐԳԻՉ**

ՀԴ-002-2016

ԵՐԵՎԱՆ 2016

Բովանդակություն

Գլուխ 1. Ընդհանուր դրույթներ-----	3
1. Դասակարգչի նպատակը և կիրառման ոլորտը-----	3
2. Հիմնական ֆոնդերի դասակարգչի հիմնական դրույթները ԱՀՀ 2008-ի, «Կառույցների տեսակների դասակարգչի» (ԿԴ 1998) և «Արտադրանքի վիճակագրական դասակարգումն ըստ տնտեսական գործունեության տեսակների դասակարգչի» (ԱԴԳՏ 2008) հայեցակարգերում-----	4
Գլուխ 2. Դասակարգչի բովանդակությունը-----	24
1. Հիմնական ֆոնդերի վիճակագրական դասակարգչի կառուցվածքը -----	24
2. Հիմնական ֆոնդերի վիճակագրական դասակարգիչ-----	26
3. Հիմնական ֆոնդերի վիճակագրական դասակարգչի պարզաբանումները-----	46

ԳԼՈՒԽ 1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. ԴԱՍԱԿԱՐԳՉԻ ՆՊԱՏԱԿԸ և ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՈԼՈՐՏԸ

Հիմնական ֆոնդերի վիճակագրական դասակարգչի (ՀՖՎԴ) մշակման հիմքում ընկած են Միավորված ազգերի կազմակերպության վիճակագրության բաժնի Ազգային հաշիվների համակարգ 2008 (ԱՀՀ 2008) միջազգային վիճակագրական ստանդարտը՝ շարադրված մասնավորապես 10-րդ՝ «Կապիտալի հետ գործառնությունների հաշիվ» գլխում, Եվրամիության վիճակագրական ծառայության դասակարգիչները, ինչպիսիք են՝ «Կառույցների տեսակների դասակարգիչը» (ԿԴ 1998), «Արտադրանքի վիճակագրական դասակարգիչն ըստ տնտեսական գործունեության տեսակների» (ԱԴԳՏ 2008), ԱՊՀ «Հիմնական ֆոնդերի մոդելային վիճակագրական դասակարգիչը»:

Հիմնական ֆոնդերի վիճակագրական դասակարգիչը նախատեսված է տնտեսական գործունեության բոլոր մակարդակներում առանձին տնտեսվարող սուբյեկտների, սուբյեկտների խմբերի կողմից կիրառման կամ երկրի ներքին տնտեսության հիմնական ֆոնդերի վիճակագրական հաշվառման նպատակներով:

Հիմնական ֆոնդերի վիճակագրական դասակարգիչը հիմնված լինելով միջազգային ստանդարտների վրա, ենթակա է կիրառման վիճակագրական դիտարկումների և միջազգային համադրումների նպատակներով: Այն նախատեսված է հիմնական ֆոնդերի ծավալի, կազմի և վիճակի գնահատման (վերագնահատման), ֆոնդատարության, ֆոնդազինվածության, ֆոնդահատույցի, ամորտիզացիոն մասհանումների և այլ տնտեսական ցուցանիշների հաշվարկների իրականացման նպատակով կիրառման համար:

Ի տարբերություն ԱՀՀ 1993-ի, ԱՀՀ 2008-ում իրականացվել են մի շարք փոփոխություններ, որոնք վերաբերում են մասնավորապես նախկինում տեղ գտած նյութական և ոչ նյութական հիմնական ֆոնդերի տարանջատման բացառմանը, հիմնարար հասկացությունների ու սահմանումների հստակեցմանը, նոր խմբավորումների ավելացմանը:

2. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՖՈՆԴԵՐԻ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԿԱՐԳՉԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԸ ԱՀՀ 2008-Ի, «ԿԱՌՈՒՅՑՆԵՐԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԻ ԴԱՍԱԿԱՐԳՉԻ» (ԿԴ 1998) և «ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԿԱՐԳՈՒՄՆ ԸՍՏ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԻ ԴԱՍԱԿԱՐԳՉԻ» (ԱԴԳՏ 2008) ՀԱՅԵՑԱԿԱՐԳԵՐՈՒՄ

1. Դասակարգչի օբյեկտ են հանդիսանում հիմնական ֆոնդերը, որոնք իրենցից ներկայացնում են արտադրված ակտիվներ և արտադրական գործընթացում օգտագործվում են մեկից ավելի անգամ կամ ավելի քան մեկ տարի անընդհատ:

2. Հիմնական ֆոնդերի տարբերակող առանձնահատկություններից են ֆիզիկական իմաստով երկարակեցությունը, մեկից ավելի անգամ կամ երկար ժամանակ (մեկ տարուց ավելի) արտադրական գործընթացում անընդհատ օգտագործելու հնարավորությունը:

3. Հիմնական ֆոնդերը ներառում են՝

1) շենքեր, կառույցներ, մեքենաներ և սարքավորումներ,

2) աճեցված կենսաբանական ռեսուրսներ, ինչպիսիք են ծառերը կամ կենդանիները, որոնք օգտագործվում են բազմակի կամ անընդհատ՝ այլ մթերքների (օրինակ՝ միրգ կամ կաթնամթերք) արտադրության նպատակով,

3) մտավոր սեփականության արտադրանք, ինչպիսիք են համակարգչային ծրագրային ապահովումը կամ գեղարվեստական ստեղծագործությունների բնօրինակները, որոնք օգտագործվում են արտադրության մեջ և այլն:

4. Որոշ երկարաժամկետ օգտագործման ապրանքներ (օրինակ՝ տրանսպորտային միջոցներ, կահույք, խոհանոցային սարքավորումներ, համակարգիչներ, կապի միջոցներ և այլն) կարող են դասակարգվել որպես հիմնական ֆոնդեր կամ որպես երկարաժամկետ օգտագործման սպառողական ապրանքներ՝ կախված սեփականատիրոջ կողմից դրանց օգտագործման նպատակներից:

5. Հիմնական ֆոնդեր չեն համարվում՝

1) երկարաժամկետ օգտագործման ապրանքները (օրինակ՝ լվացքի մեքենաներ, սառնարաններ, խոհանոցային սարքավորումներ, կահույք, փոխադրամիջոցներ, համակարգիչներ, կապի միջոցներ և այլն), եթե դրանք օգտագործվում են տնային տնտեսությունների կողմից սեփական կարիքների համար, այլ ոչ թե արտադրությունում,

2) ձեռքի գործիքները (սղոցներ, բահեր, դանակներ, կացիններ, մուրճեր, պտուղակահաններ և այլն), եթե դրանք նշանակալի չեն ձեռնարկությունների երկարաժամկետ օգտագործման ապրանքների պաշարների արժեքում,

3) որոշ ապրանքներ, որոնք ֆիզիկական իմաստով կարող են շարք երկարակյաց լինել, սակայն օգտագործվում են միայն մեկ անգամ (օրինակ՝ ածուխը):

6. **Շենքերին** վերաբերում են ճարտարապետաշինարարական օբյեկտները, որոնք նախատեսված են աշխատանքի, կացության, բնակչության սոցիալ-մշակութային սպասարկման և նյութական արժեքների պահպանման նպատակով պայմանների ստեղծման համար (օր. մթնոլորտի ազդեցությունից պաշտպանություն): Շենքերը որպես հիմնական կոնստրուկտիվ մասեր ունեն պատեր և տանիք:

7. **Խումբ 11-ի՝ «Բնակելի շենքեր» և խումբ 21-ի՝ «Ոչ բնակելի շենքեր» համար դասակարգման օբյեկտը յուրաքանչյուր առանձին շենքն է:** Եթե շենքերը հարակից են միմյանց և ունեն ընդհանուր պատ, սակայն յուրաքանչյուրն իրենից ներկայացնում է ինքնուրույն ամբողջական կառույց, ապա դրանք համարում են առանձին օբյեկտներ:

8. Շենքի արտաքին կցակառուցյունները, որոնք ունեն ինքնուրույն տնտեսական նշանակություն (օր. առանձին կանգնած կաթսայատան շենքերը), ինչպես նաև բակային շինությունները (օր. պահեստները, ավտոտնակները, ցանկապատերը, գոմերը, դարպասները, հորերը և այլն), համարվում են ինքնուրույն օբյեկտներ:

9. Շենքերին ներկառուցված տարածքներ, որոնք նախատեսված են խանութների, ճաշարանների, վարսավիրանոցների, նորաձևության սրահների, մշակութակենցաղային և տնտեսական ապրանքների վարձույթի կետերի, մանկապարտեզների, մսուրների, կապի բաժանմունքների, բանկերի և այլ կազմակերպությունների համար և որոնց նշանակությունը այլ է, քան շենքի հիմնական գործառնական նշանակությունը, ներառվում են հիմնական շենքի կազմում: Սակայն համալիր և համակցված շենքերի համար կիրառվում են 26 կետի դրույթները:

10. Շենքի կազմում ներառվում են շենքի ներսում գտնվող հաղորդակցման գծերը, որոնք անհրաժեշտ են դրանց շահագործման համար, ինչպիսիք են ջեռուցման համակարգերը, այդ թվում՝ կաթսաները (եթե վերջինս գտնվում է շենքի ներսում), ջրատարի, գազատարի և կոյուղու ներքին ցանցը, ուժային և լուսավորող էլեկտրահաղորդագծերի ներքին ցանցը, ներքին հեռախոսային և ազդանշանային ցանցերը, ընդհանուր նշանակության սանիտարական օդափոխման համակարգերը, ամբարձիչներն ու վերելակները:

11. Ներկառուցված կաթսաները (բոյլերները, ջերմային կետերը)՝ ներառյալ դրանց սարքավորումները, նույնպես ներառվում են շենքի կազմում: Առանձին կանգնած կաթսայատների հիմնական ֆոնդերը վերաբերվում են հետևյալ խմբավորումներին՝ «Ոչ բնակելի շենքեր» (խումբ 21), «Մեքենաներ և այլ սարքավորումներ՝ չներառված ուրիշ խմբավորումներում» (ենթախումբ 399) և այլն:

12. Ջրատար, գազատար և ջերմատար, ինչպես նաև կոյուղու սարքավորումները ներառվում են շենքերի կազմում՝ սկսած ներանցիկ փականից կամ շենքի մոտ

գտնվող եռաբաշխիկից կամ մոտակա դիտահորից՝ կախված մոտակա ստորգետնյա խողովակաշարերի գտնվելու վայրից:

13. Էլեկտրական լուսավորության անցկացումը և ներքին հեռախոսային ու ազդանշանային ցանցերը ներառվում են շենքերի կազմում սկսած միացման կափույրից կամ մալուխների ծայրային կցորդիչներից (ներառյալ արկղը և կցորդը):

14. Շինություններ չհանդիսացող բոլոր տեսակի օբյեկտների (շենքի ներսում տեղակայված կաթսաների, գեներատորների, հաստոցների, մեքենաների, սարքերի և այլնի) հիմքերը չեն ներառվում շենքերի կազմում, այլ ներառվում են այն օբյեկտներում, որոնց կազմում դրանք օգտագործվում են:

15. Մեծամասշտաբ սարքավորումների հիմքերը, որոնք կառուցված են շենքի հետ միաժամանակ, ներառվում են շենքի կազմում: Դրանք, ինչպես և մի շարք այլ մասնագիտացված ինժեներաշինարարական կառույցներ, հանդիսանում են այդ շենքերի անբաժանելի բաղկացուցիչ մասերը:

16. Բնակելի շենքերը շենքեր կամ շենքի որոշակի մասեր են, որոնք ամբողջությամբ կամ մասնակի օգտագործվում են որպես բնակատեղի, ներառյալ ցանկացած այնպիսի օժանդակ շինություններ, ինչպիսիք են ավտոտնակները և այն հիմնական կոնստրուկցիաները, որոնք սովորաբար տեղակայված են բնակության վայրերում (տես 7 կետը):

17. Լողացող տները, լաստանավերը, շարժական տները և ավտոկցորդները նույնպես ներառվում են խումբ 11-ում «Բնակելի շենքերում», եթե դրանք տնային տնտեսության անդամների համար հանդիսանում են որպես հիմնական բնակության վայր: Այստեղ ներառվում են նաև պատմական հուշարձանները, եթե դրանց առաջին հերթին կարելի է նույնականացնել որպես բնակելի շենքեր:

18. Բնակելի շենքերին են պատկանում առանձին և բազմաբնակարան բնակելի շենքերը, քաղաքային բնակելի տները, տուն-ինտերնատները, ծերանոցները, հանրակացարանները, մանկատները և այլն, ինչպես նաև հավաքովի տները (փայտե, մետաղյա, բետոնե, պլաստմասե), որոնք նախատեսված են բնակության համար, և այն շինությունները, որոնք կապված են բնակատեղիի հետ (օր. ավտոտնակները):

19. Իրենց՝ սեփականատերերի, կողմից զբաղեցված կացարանները չեն հանդիսանում երկարատև օգտագործման սպառողական ապրանքներ, և ընդգրկված են ԱՀՀ ակտիվների սահմանների սահմանումներում, այսինքն հանդիսանում են հիմնական ֆոնդեր: Կացարանների սեփականատերերը, որտեղ իրենք բնակվում են, դիտարկվում են որպես չկորպորացված ձեռնարկությունների սեփականատերեր, որոնք սեփական սպառման համար մատուցում են բնակարանային ծառայություններ:

20. Բնակելի շենքերը, որոնք նախատեսված են զինծառայողների համար, նույնպես ներառվում են խումբ 11-ում, քանի որ դրանք օգտագործվում են որպես բնակատեղիներ, այնպես, ինչպես բնակելի տները քաղաքացիական անձանց համար:

21. Տարածքի մաքրման և շինհրապարակի նախապատրաստման ծախսերը կազմում են նոր կառուցվող շենքերի ծախսերի մի մասը և այդ պատճառով ներառվում են շենքի արժեքի մեջ:

22. Անավարտ արտադրությամբ բնակելի շենքերը ներառվում են այնքանով, որքանով վերջնական սպառողը հանդիսանում է դրանց սեփականության իրավունքի կրողը:

23. Ոչ բնակելի շենքերը ներառում են բոլոր այն շենքերը կամ շենքերի մասերը, որոնք նախատեսված չեն բնակվելու համար, ինչպես նաև դրանց անբաժանելի մաս կազմող բոլոր սարքերն ու սարքավորումները (տես կետ 7) :

24. Նոր բնակելի շենքերի արժեքի մեջ ներառվում են տարածքի մաքրման և շենքերի կառուցման համար նախապատրաստական աշխատանքների ծախսերը:

25. Խումբ 21 «Ոչ բնակելի շենքեր»-ին պատկանում են պահեստները, արտադրական, առևտրային և ժամանցի համար հասարակական շենքերը, հյուրանոցները, ռեստորանները, դպրոցները, խանութները, գրադարանները, հիվանդանոցները, բանտերը և այլն: Բանտերը, դպրոցները և հիվանդանոցները համարվում են ոչ բնակելի շենքեր, չնայած նրան, որ կարող են կացության համար տարածքներ տրամադրել տնային տնտեսություններին: Ոչ բնակելի շենքերին են դասվում նաև պատմական հուշարձանները (նկատի ունենալով իրենց հատուկ պատմական, ազգային, տարածաշրջանային, տեղական, կրոնական կամ խորհրդանշական նշանակությունները), որոնք նույնականացվում են որպես ոչ բնակելի շենքեր կամ շինություններ (օրինակ՝ պատմական ջրանցույցները , արձանները և այլն):

26. Մի քանի շենքերից բաղկացած համալիրների դեպքում յուրաքանչյուր շենք կարող է դասակարգվել առանձին: Եթե, օրինակ՝ մասնագիտական տեխնիկական ուսումնական հաստատությունը բաղկացած է ուսումնական մասնաշենքից և հանրակացարանից, ապա ուսումնական մասնաշենքը կնշանակվի 2163 կոդով՝ «Դպրոցների, համալսարանների և գիտահետազոտական հաստատությունների շենքեր», իսկ հանրակացարանը՝ 1130 կոդով՝ «Հանրակացարանային շենքեր»: Իսկ եթե տվյալները բացակայում են կամ մանրամասնեցված չեն, ապա դասվում են 2163 կոդում: Շենքերը, որոնք օգտագործվում են կամ նախագծված են մի քանի նպատակի համար (օրինակ՝ համակցված կացարաններ, հյուրանոցներ, գրասենյակներ), պետք է նույնականացվեն դասակարգման միանման հատկանիշով, որը համապատասխանում է հիմնական նպատակին: Հիմնական նպատակը պետք է որոշվի հետևյալ կերպ.

1) հաշվարկվում է շենքի տարբեր նշանակություն ունեցող տարածքների մակերեսի տեսակարար կշիռը ընդհանուր մակերեսում,

2) այնուհետև շենքը դասակարգվում է «վերևից-ներքև» եղանակով.

ա. բաժին (կողի մեկ նիշ). դասվում է այն շենքը, որը զբաղեցնում է դրա ընդհանուր մակերեսը կամ դրա մեծ մասը,

բ. խումբ (կողի 2 նիշ). դասվում են բնակելի շենքերը, ոչ բնակելի շենքերը՝ ըստ շենքի ընդհանուր տարածքում առավել տեսակարար կշիռ ունեցող մակերեսի,

գ. ենթախումբ (կողի 3 նիշ). դասվում են խմբի ընդհանուր մակերեսի սահմաններում ըստ ամենամեծ մակերեսի

դ. դաս (կողի 4 նիշ). դասվում են խմբի ընդհանուր մակերեսի սահմաններում ըստ առավելագույն մակերեսի:

Այս մեթոդը կարելի է ցույց տալ հետևյալ պայմանական օրինակով՝

Դիտարկենք շենք, որի ընդհանուր մակերեսը բաղկացած է հետևյալ տարածքներից

Օգտագործման տեսակը	% մակերեսից	ընդհանուր	Կողեր
10 բնակարան	30%		1122
Գրասենյակ	10%		2120
Խանութ	20%		2130
Պատկերասրահ	25%		2162
Մարզասրահ	15%		2165

Այս դեպքում շենքը դասակարգվում է հետևյալ կերպ՝

1) Կողի երկու նիշ մակարդակում շենքը դասվում է խումբ 21-ին՝ «Ոչ բնակելի շենքեր», քանի որ գրասենյակը, խանութը, պատկերասրահը, մարզասրահը, որոնք պատկանում են այդ խմբին կազմում են ընդհանուր մակերեսի առավելագույն տոկոսը (70%):

2) Կողի երեք նիշ մակարդակում շենքը դասվում է 216 ենթախմբին՝ «Մշակութաժամանցային հասարակական միջոցառումներ անցկացնելու համար շենքեր, կրթական, բժշկական և առողջապահական հիմնարկների շենքեր», քանի որ պատկերասրահը և մարզասրահը, որոնք պատկանում են այդ ենթախմբին կազմում են խմբի ընդհանուր մակերեսի առավելագույն տոկոսային մասը (40%):

3) Կողի չորս նիշ մակարդակում շենքը դասվում է 2162 դասին՝ «Թանգարաններ և գրադարաններ», քանի որ պատկերասրահը կազմում է ենթախմբի ընդհանուր մակերեսի առավելագույն տոկոսային մասը (25%):

Եվ այսպես, դիտարկված շենքը պետք է ընդգրկել ոչ բնակելի տարածքներում, այսինքն՝ 2162 դասում՝ «Թանգարաններ և գրադարաններ»:

27. Խումբ 22 «Այլ շինություններ»-ին պատկանում են ինժեներաշինարարական օբյեկտները (բացի շենքերից), որոնց նպատակը այս կամ այն տեխնիկական գործառույթների միջոցով (աշխատանքի առարկայի փոփոխման հետ կապ չունեցող) արտադրության գործընթացի կամ տարբեր ոչ արտադրական գործառույթների իրականացման համար պայմանների ստեղծումն է:

28. **Շինություն հանդիսացող օբյեկտ է համարվում յուրաքանչյուր առանձին կառույցն իր բաղադրիչներով, որոնք հիմնական կառույցի հետ միասին կազմում են մեկ ամբողջություն:**

Օրինակ՝

- 1) նավթահորն իր մեջ ներառում է աշտարակը և պատյան խողովակները
- 2) ամբարտակն իր մեջ ներառում է ամբարտակի մարմինը, գտիչները և դրենաժները, ագույցները և ցեմենտաձածկոցները, մետաղական կոնստրուկցիաներով ջրաթափերը և ջրահեղիչները, ցցահենակների ամրակները, ամբարտակների մարմնի ավտոճանապարհները, կամուրջները, հարթակները, ցանկապատերը և այլն
- 3) էստակադան իր մեջ ներառում է հիմքը, հենարանները, վերնաշինությունները, տախտակամածը, էստակադայի ճանապարհները, ցանկապատերը
- 4) կամուրջն իր մեջ ներառում է վերնաշինությունը, հենարանները, կամրջային տախտակը (կամրջային պահպանական փայտերը, վերջնական հսկիչ և կամրջային տախտամածը)
- 5) ավտոճանապարհը որոշակի սահմաններում ներառում է հողային շերտը ամրացման հարմարություններով (վերին ծածկույթը), ինչպես նաև ճանապարհին առնչվող կառույցները, որոնցից են ցանկապատերը, անցումների աստիճանները, ջրաթափերը, ճամփեզրի ջրատար առուները, 10 մ-ից ոչ ավելի երկարությամբ կամուրջները, փոսերը, երթևեկության նշանները և այլն
- 6) միջճանապարհային հեռավորության սահմաններում բոլոր ուղղություններով գլխավոր երկաթուղու առանձին տարրերը ներառում են հողատարածքները, դրենաժները, հողատարածքների ջրահեռացման և ամրացման հարմարանքները, ճանապարհի վերնաշինությունները (ռելսեր, խուլիատումներ, փոխանցման գծեր և այլն), հիմնական ուղիներով ուղևորությունները, որոնք ներառում են մեխանիկական ուղեփակոցները, մշտական ձնապատնեշները, ինչպես նաև ճանապարհային նշանները և այլն
- 7) երկաթուղային կայարանների, կիսակայարանների, անցակետերի կազմի մեջ մտնում են գլխավոր երկաթուղու բոլոր վերը թվարկված տարրերը
- 8) ընդհանուր օգտագործման ավտոճանապարհների կազմում ընդգրկվում է այն ճանապարհային հատվածը, որը կառավարվում է մեկ ճանապարհային կազմակերպության կողմից (հաշվառված է հաշվեկշռում), անկախ տարածքի վարչական պատկանելիությունց, որով այն անցնում է:

29. «Այլ կառույցներ» խումբ 22-ում ներառվում են քաղաքացիական շինարարության այնպիսի օբյեկտներ, ինչպիսիք են փողոցները, ճանապարհները, երկաթուղիները, օդակայանների թռիչքուղիները, կամուրջները, էստակադաները, թունելները, մետրոպոլիտենը, ջրային ուղիները, նավահանգիստները, ամբարտակները, ալեհատերը և այլ հիդրոտեխնիկական կառույցները, որոնք նախատեսված են շրջակա հողատարածքների ավելացման ու բարելավման համար, գլխավոր խողովակաշարերը, կապի և էլեկտրահաղորդակցության գծերը, տեղային խողովակաշարերն ու մալուխները, օժանդակ կառույցները, կոյուղու համակարգերը, սպորտի և հանգստի համար կառույցները, լեռնահանքային և մշակող արդյունաբերության համար կառույցները, ինչպես նաև մի շարք համանման օբյեկտներ իրենց բոլոր ուղեկցող համալիր ինժեներական կառույցներով: Այլ կառույցներին դասվում են նաև այն ենթակառուցվածքները, որոնք անհրաժեշտ են ջրային տնտեսության համար, այնպիսիք, ինչպիսիք են ձկնաբուծարանները կամ կակղամորթերի բուծարանները: Նոր կառույցների արժեքի մեջ ներառվում են շինհրապարակի մաքրման և կառուցման նախապատրաստական աշխատանքների ծախսերը:

30. «Հողի բարելավում» խումբ 23-ը իրենից ներկայացնում է գործողությունների արդյունք, որը հանգեցնում է հողերի քանակի զգալի ավելացման, որակի բարելավման, արտադրողականության բարձրացման կամ կանխում է դրանց դեգրադացիան:

1) Հողի մաքրման, ռելիեֆի փոփոխման, ջրհորների և ջրանցքների կառուցման, հողատարածքի անբաժանելի մաս կազմող հորերի կառուցման աշխատանքները պետք է դիտարկել որպես գործունեություն, որի արդյունքը հողի բարելավումն է: Այնպիսի գործունեությունը, ինչպիսին հողատարածքների մերձակայքում գտնվող և դրանց անբաժանելի մաս չկազմող, սակայն մի քանի սեփականատերերին պատկանող հողատարածքների վրա ազդեցություն ունեցող ալեհատների, պատնեշների, ամբարտակների և ոռոգման համակարգերի ստեղծումն է, հաճախ իրականացվում են պետական կառավարման մարմինների կողմից և արտացոլվում ակտիվներում, որոնք պետք է դասակարգել որպես կառույցներ:

2) Հողի բարելավումը հիմնական ֆոնդերի կատեգորիա է, որը տարբերվում է ոչ արտադրական ակտիվից՝ հողից, որը գոյություն ունի մինչ բարելավումը: Հողը, մինչ բարելավումը ոչ արտադրական ակտիվ է և տվյալ կարգավիճակով նրա նկատմամբ հնարավոր է հուղիինգային եկամտի և վնասների առաջացում անկախ բարելավման հետ կապված գների փոփոխությունից: Այն դեպքում, երբ հնարավոր չէ որոշել հողի գինը մինչև բարելավումը (այսինքն որոշել բարելավման արժեքը), ապա հողը պետք է ընդգրկվի այն կատեգորիայում, որին բաժին է ընկնում առավելագույն արժեք:

31. Ծախսեր, որոնք կապված են հողի սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ, բոլոր դեպքերում պետք է ընդգրկվեն 23-րդ՝ «Հողի բարելավում» խմբում: Դրանց դասվում են՝

- 1) այլ հոնորարներ իրավաբաններին, ճարտարապետներին, տեսուչներին, ինժեներներին և գնահատողներին, ինչպես նաև անշարժ գույքի գործակալների և աճուրդավարների միջնորդավճարներ
- 2) առանձին հաշիվ ապրանքագրերում նշված և գնորդին ներկայացված ցանկացած առևտրային և տրանսպորտային ծախսեր
- 3) ակտիվի սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ կապված բոլոր հարկերը, որոնք ենթակա են վճարման ակտիվը ձեռք բերողի կողմից
- 4) ցանկացած հարկ, որը ենթակա է վճարման կապված ակտիվի լուծարման հետ
- 5) ծախսեր, որոնք կապված են առաքման, տեղադրման կամ ապամոնտաժման հետ և որոնք ընդգրկված չեն ձեռք բերված կամ դուրս գրված ակտիվի գնի մեջ
- 6) ցանկացած վերջնական ծախսեր, որոնք առաջացել են ակտիվի գոյության ժամկետի վերջում, օրինակ՝ ակտիվի գտնվելու վայրում անվտանգության ապահովման կամ շրջակա միջավայրի վերականգնման համար պահանջվող ծախսերը:
- 7) այս բոլոր ծախսերը կապված են սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ և արտացոլվում են հիմնական կապիտալի համախառն կուտակման հաշիվներում :

32. «Մեքենաներ և սարքավորումներ» բաժին 3-ը ներառում է տրանսպորտային սարքավորումները, տեղեկատվական, համակարգչային և հեռահաղորդակցման սարքավորումները (S<S) և այլ մեքենաներ ու սարքավորումներ *(բացառությամբ ռազմական նպատակներով ձեռքբերված սպառազինության համակարգերը, տես բաժին 4)*:

33. Լողացող տները, բեռնանավերը, շարժական տները և բեռնամարդատար ավտոֆուրգոնները, որոնք օգտագործվում են որպես հիմնական բնակության վայրեր տնային տնտեսությունների անդամների համար, դիտվում են որպես բնակելի շենքեր (խումբ 11), իսկ դրանց ձեռքբերումը՝ որպես հիմնական կապիտալի համախառն կուտակում:

34. Ֆինանսական լիզինգի միջոցով ձեռք բերված մեքենաներն ու սարքավորումները դիտարկվում են որպես օգտագործողի (վարձակալի), այլ ոչ թե վարձատուի կողմից ձեռք բերված:

35. *Տնային տնտեսությունների կողմից վերջնական սպառման նպատակով ձեռքբերված մեքենաները և սարքավորումները, ինչպիսիք են տրանսպորտային միջոցները, կահույքը, խոհանոցային սարքավորումները, համակարգիչները, կապի*

միջոցները և այլն, չեն համարվում հիմնական ֆոնդեր, իսկ դրանց ձեռքբերումը չի դիտարկվում որպես հիմնական կապիտալի համախառն կուրակում:

36. Գործիքները, որոնք հարաբերականորեն թանկ չեն, և որոնց վրա կատարված ծախսերն ունեն հաստատուն բնույթ, (ինչպիսիք են ձեռքի գործիքները) ինչպես նաև շենքերի անբաժանելի մաս կազմող մեքենաները և սարքավորումները, որոնք պատկանում են «բնակելի շենքերին» և «ոչ բնակելի շենքերին», չեն ընդգրկվում մեքենաներ և սարքավորումներ կատեգորիայում:

37. **«Տրանսպորտային սարքավորումներ (տրանսպորտային միջոցներ)» խումբ 31-ում ներառում են մարդկանց և բեռների տեղափոխման համար նախատեսված սարքավորումները (բացառությամբ դրանց պահեստամասերի),** ինչպիսիք են՝ մեքենաները, կցանքները և կիսակցանքները, նավերը, երկաթուղային և տրամվայի լոկոմոտիվները, շարժակազմը, ինքնաթիռները և տիեզերանավերը, մոտոցիկլետները, հեծանիվները և այլն: Այս խմբում դասակարգման օբյեկտ է հանդիսանում յուրաքանչյուր առանձին օբյեկտ իր բոլոր հարմարանքներով և պարագաներով, որոնք անհրաժեշտ են դրանց վերագրված գործառույթների իրականացման համար: Օրինակ՝

- 1) մեքենան իր մեջ ներառում է պահուստային անվադողը (իր անիվով և հեծանով) և գործիքների հավաքածուն,
- 2) ջերմանավը իր մեջ ներառում է շարժիչներ, էլեկտրակայան, ռադիոկայան, փրկարարական միջոցներ, բեռնման-բեռնաթափման մեխանիզմներ, նավիգացիոն և չափիչ սարքեր,
- 3) քարշագնացքն իր մեջ ներառում է անձնակազմի գտնվելու վայրը, շարժիչները, գեներատորը, էլեկտրասարքավորումները, արգելակման սարքավորումները,
- 4) վագոնն իր մեջ ներառում է ջեռուցման համակարգը, մոնտաժային լարերը և լուսավորման կցամասերը,
- 5) շարժիչով տրամվայի վագոնն իր մեջ ներառում է թափքը, շարժիչը, արգելակները, չափման գործիքները և գործիքների հավաքածուն:

38. **«Տեղեկատվական, համակարգչային և հեռահաղորդակցական (ՏՀՏ) սարքավորումներ» խումբ 32-ում ներառվում են կառավարման էլեկտրոնային միջոցներ օգտագործող սարքերը,** գլխավորապես համակարգչային տեխնիկան և հեռահաղորդակցական սարքավորումները, ինչպես նաև էլեկտրոնային բաղադրիչները, որոնք այդ սարքերի մասերն են կազմում:

39. **Խումբ 32-ում դասակարգման օբյեկտ են հանդիսանում մեքենաներն իրենց սարքավորման բոլոր հարմարանքներով և պարագաներով, որոնք անհրաժեշտ են դրանց վերապահված գործառույթների իրականացման համար և չեն համարվում ինչ-որ այլ մեքենայի բաղկացուցիչ մաս:**

40. ՏՀՏ սարքավորումներին վերաբերում են հաշվողական համակարգերը և տվյալների ավտոմատ մշակման մեքենաները, տարբեր խնդիրների լուծման համար

անհրաժեշտ մշակման, որոնման և պահպանման գործընթացների ավտոմատացման համար նախատեսված սարքերը, ճայնային հաղորդագրությունների, պատկերի և այլ տվյալների ընդունման և փոխանցման համար (ներառյալ լարային կամ անլար կապի միջոցներով) նախատեսված սարքավորումները:

41. **«Այլ մեքենաներ և սարքավորումներ» խումբ 39-ը ներառում է մեքենաներ և սարքավորումներ, չներառված ուրիշ խմբավորումներում** (բացառությամբ պահեստամասերի և իրերի, որոնք նույնականացված են հիմնական կապիտալի կուրսակումների այլ կատեգորիաներում): Այս խմբում ներառվում են այնպիսի մեքենաներ, ինչպիսիք են ընդհանուր նշանակության մեքենաները, հատուկ նշանակության մեքենաները, գրասենյակային, հաշվապահական և հաշվիչ սարքավորումները, էլեկտրական մեքենաներն ու գործիքները, ռադիոյի, հեռուստատեսության և հաղորդակցության համար սարքավորումներն ու գործիքները, բժշկական սարքավորումները, ճշգրիտ և օպտիկական գործիքները, ժամացույցները, միջուկային ռեակտորների համար վառելիքային տարրերը (փամփուշտներ), գոլորշու գեներատորները (բացի կենտրոնական ջեռուցման կաթսաներից), կահույքը, երաժշտական գործիքները, մարզական ապրանքները և այլն:

42. **Խումբ 39-ում մեքենաների և սարքավորումների դասակարգման օբյեկտ է հանդիսանում յուրաքանչյուր առանձին մեքենա, գործիք, սարքավորում և այլն (եթե նա չի հանդիսանում մեկ այլ օբյեկտի մաս), իրենց հարմարանքներով, պարագաներով, սարքերով, գործիքներով, էլեկտրասարքավորումներով, անհատական ցանկապատերով, պատվանդանով:** Օրինակ՝

- 1) շոգեկաթսան ներառում է հնոցը, հիմնականախքը և որմնապատվածքը, պատվանդանը, աստիճանը և հարթակը, կցամասերը, ջերմախնայող սարքը (եթե նա սպասարկում է միայն տվյալ կաթսան), շոգեմուղը՝ մինչև գլխավոր խողովակի փականը, ստացիոնար հսկիչ-չափիչ սարքերը,
- 2) կամրջային ամբարձիչը ներառում է տեղաշարժման, կռունկի, սայլակի, էլեկտրասարքավորումների մեխանիզմները,
- 3) փայտասողոցման մեքենան ներառում է սղոցներ և կախաններ, սայլակներ, էլեկտրոշարժիչներ, հատուկ բանալիներ,
- 4) հացահատիկի հավաքման ինքնագնացը ներառում է շարժիչը, շարժիչի օդափոխիչը, հնձիչը, թելակոճը, թմբկազվանը՝ շարժական ցանցով, կախովի մեխանիկական բարդոցիչը,
- 5) հողածծիչը ներառում է հիմնական և օժանդակ շարժիչները, հողածուծ պոմպերը, հոսուն հողատարը:

43. Խումբ 39-ում ներառված արտադրական, տնտեսական գույքն ու գործիքները իրենցից ներկայացնում են արտադրության գործընթացին մասնակցող առարկաներ, որոնք ունեն տեխնիկական նշանակություն, սակայն չեն վերաբերում ոչ մեքենաներին, ոչ սարքավորումներին, ոչ կառույցներին և ոչ էլ արտադրության

գործընթացում անմիջականորեն չօգտագործվող գրասենյակային և տնտեսական նշանակության առարկաներին: Այստեղ ներառվում են միայն այն առարկաները, որոնք ունեն ինքնուրույն նշանակություն և որևէ այլ օբյեկտի մաս չեն հանդիսանում:

44. **Սպառազինությունների համակարգերը (բաժին 4) ներառում են այնպիսի տրանսպորտային միջոցներ և սարքավորումներ, ինչպիսիք են ռազմական նավերը, սուզանավերը, ռազմական ինքնաթիռները, տանկերը, հրթիռակիրները, գործադրման համակարգերը և այլն:** Մեկանգամյա օգտագործման զենքերի մեծ մասը, ինչպիսիք են զինամթերքը, արկերը, հրթիռները, ռումբերը և այլն, չեն վերաբերում հիմնական ֆոնդերին և արտացոլվում են հաշիվներում որպես ռազմական նշանակության նյութական շրջանառու միջոցներ: Սակայն, այնպիսի մեկանգամյա օգտագործման առանձին օբյեկտներ, ինչպիսիք **բալիստիկ հրթիռների որոշ տեսակներն** են (բարձր ավերիչ կարողություններով), կարող են օգտագործվել երկար ժամանակ ագրեսորներին զսպելու համար, և այդ պատճառով համապատասխանում են հիմնական ֆոնդերի դասակարգման ընդհանուր չափանիշներին:

45. Բաժին 5-ում աճեցվող կենսաբանական ռեսուրսներն ընդգրկում են կենդանիների պաշարները, որոնք կանոնավոր կերպով արտադրանք են տալիս, և ծառերի, գյուղատնտեսական մշակաբույսերի և տնկարկների պաշարները, որոնք նույնպես կանոնավոր արտադրանք են տալիս և որոնց բնական աճն ու վերարտադրությունը գտնվում են ինստիտուցիոնալ միավորների անմիջական հսկողության, պատասխանատվության և կառավարման ներքո:

46. Բնական ակտիվները բիոմատերիայի ձևով (ծառերը, բուսականությունը, կենդանիները, թռչունները, ձկները և այլն), համարվում են վերականգնվող: Ծառերի, գյուղատնտեսական մշակաբույսերի կամ այլ բուսականության աճն ու վերարտադրությունը կամ կենդանիների, թռչունների, ձկների վերարտադրությունը կարող են կատարվել ինստիտուցիոնալ միավորների կառավարման անմիջական հսկողության, պատասխանատվության ներքո: Այս դեպքում ակտիվները համարվում են աճեցվող, և տվյալ գործունեությունը համարվում է ԱՀՀ արտադրության ոլորտի սահմաններում գտնվող: Կենդանիների, թռչունների, ձկների աճը, որոնք ապրում են վայրի բնությունում կամ չաճեցվող բուսականության աճը անտառներում չի համարվում արտադրության տնտեսական գործընթաց, և այդ ռեսուրսները չեն կարող դիտարկվել որպես արտադրվող ակտիվներ: Այնուամենայնիվ, երբ անտառները, կենդանիները, թռչունները, ձկները և այլն պատկանում են ինստիտուցիոնալ միավորներին և իրենց սեփականատերերի համար տնտեսական շահի աղբյուր են հանդիսանում, ապա դրանք իրենցից ներկայացնում են տնտեսական ակտիվներ: Երբ վայրի կենդանիները, թռչունները, ձկները և այլն գտնվում են այնպիսի վայրում և չեն ենթարկվում որևէ ինստիտուցիոնալ միավորի սեփականության իրավունքին, ապա դրանք չեն ընդգրկվում ակտիվներին բնորոշ սահմաններում: Ճիշտ այդպես, անտառները կամ այլ բուսականությունը այդպիսի շրջաններում չեն համարվում տնտեսական ակտիվներ: Մյուս կողմից, բաց ծովի

ձկնային պաշարները, որոնք համարվում են որոշակի երկրների կողմից ձկնորսության թույլտվության ծավալի վերաբերյալ միջազգային համաձայնագրերի առարկա, ներառվում են ակտիվների սահմաններում:

1) Անհրաժեշտ է տարբերակել է աճեցվող ակտիվների արտադրության 2 կատեգորիա. մասնագիտացված արտադրողների (սելեկցիոներների կամ այգեբուծարանների) կողմից արտադրություն և սեփական օգտագործման նպատակով արտադրություն:

2) Այն դեպքում, երբ մասնագիտացված արտադրողների կողմից կենդանիների կամ ծառերի աճեցումը դեռևս չի ավարտվել և նրանք դեռ պատրաստ չեն վաճառել կամ մատակարարել այն, ապա *աճեցվող արտադրանքները արտացոլվում են որպես անավարտ արտադրություն և չեն դասվում հիմնական ֆոնդերին*: Օրինակ՝ մեկ տարեկան ձիերը, որոնք աճեցվում են երկու տարեկանում (մրցավազքի նպատակով) վաճառքի համար, կամ մատուցվող պտղատու ծառերը, որոնք պետք է աճեցվեն հետագայում հնարավոր վաճառքի համար:

3) Ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման նպատակով աճեցված կենդանիները կամ ծառերը (անավարտ ակտիվները կենդանիների, ծառերի և այլնի տեսքով), որոնք չեն հասել արտադրողականության տարիքին, և պատրաստ չեն արտադրությունում օգտագործման համար և որոնք ենթադրվում են օգտագործել որպես հիմնական ֆոնդեր, դիտարկվում են ոչ թե որպես անավարտ արտադրություն, այլ արտադրողի (որպես վերջնական սպառողի) հիմնական կապիտալի համախառն կուտակում, այսինքն հանդիսանում են հիմնական ֆոնդեր:

47. Կանոնավոր արտադրանք տվող կենդանիների ռեսուրսները (Խումբ 51), ընդգրկում են այն կենդանիներին, որոնց բնական աճը և վերարտադրությունը գտնվում են ինստիտուցիոնալ միավորների անմիջական հսկողության, պատասխանատվության և կառավարման ներքո:

1) Խումբ 51-ի դասակարգման օբյեկտ է հանդիսանում յուրաքանչյուր հասուն կենդանի, բացի սպանդի համար նախատեսված անասուններից: Խումբ 51-ում դասվում են այնպիսի գյուղատնտեսական կենդանիներ, ինչպիսիք են խոշոր եղջերավոր անասունները, ձիերը, ուղտերը, էշերը, ոչխարները, այծերը, խոզերը և այլ կենդանիները (այդ թվում թռչունները, ձկները, ճագարները, մեղունները և այլն), որոնք բազմակի անգամ կամ մշտապես օգտագործվում են կաթ, բուրդ և այլ մթերք ստանալու նպատակով: Այստեղ ընդգրկվում են նաև տոհմային կենդանիները, կաթնատու անասունները, ծանրաքարշ կենդանիները և տրանսպորտային, սպորտային և ժամանցի նպատակներով օգտագործվող կենդանիները:

2) Սպանդի համար բուծված կենդանիները, այդ թվում տնային թռչունները, չեն համարվում հիմնական ֆոնդեր, այլ դասվում են նյութական շրջանառու միջոցներին: Կենդանիները, որոնք չեն հասել արտադրողականության տարիքին, չեն ընդգրկվում հիմնական ֆոնդերի

կազմում, բացի նրանցից, որոնք աճեցվում են ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից (որպես հիմնական ֆոնդ) սեփական օգտագործման նպատակով:

3) Խումբ 51-ը ներառում է նաև ակվակուլտուրային ռեսուրսներ, (ծուկ, խեցգետին, կակղամորթեր և այլն), որոնք կանոնավոր արտադրանք են տալիս: Այս խմբում ներառվում են նաև այնպիսի ակվակուլտուրային ռեսուրսներ, որոնք պահվում են վերահսկվող վերարտադրության նպատակով: Վերջիններս որպես կանոն աննշան են և անտեսվում են:

48. Խումբ 52-ը ներառում է ծառերի, գյուղատնտեսական մշակաբույսերի և տնկարկների ռեսուրսները, որոնք կանոնավոր արտադրանք են տալիս և որոնց բնական աճը և վերարտադրությունը գտնվում են ինստիտուցիոնալ միավորների անմիջական հսկողության և կառավարման ներքո:

1) Խումբ 52-ում ընդգրկվում են՝ հատապտղային բոլոր տեսակի տնկարկները (ներառյալ՝ ծառերը, թփերը, խաղողի որթատունկերը և այլն), փողոցներում, հրապարակներում, պուրակներում, այգիներում, ձեռնարկությունների տարածքներում, բնակելի շենքերի բակերում կանաչապատ և դեկորատիվ տնկարկները, բուսաբանական այգիներում, գիտահետազոտական և գիտահետազոտական նպատակներով ուսումնական հաստատություններում արհեստական տնկարկները, գետերի ափերի ամրապնդման համար հեղեղատային գերանե տնկարկները, բնական ցանկապատերը, ձյունապաշտպան և դաշտապաշտպան ծառատունկերը և այլն:

2) Խումբ 52-ի դասակարգման օբյեկտներն են հանդիսանում այգու, զբոսայգու, պուրակի, փողոցի, բուլվարի, բակի, ձեռնարկության տարածքի և այլնի կանաչ տնկարկները՝ անկախ դրանց քանակից, տարիքից և տեսակից, ինչպես նաև տարածքի, շրջանի դաշտապաշտպան տնկարկներն ու փողոցի, ճանապարհների երկայնքի կանաչ տնկարկները (այդ թվում՝ տնկարկի անհատական ցանկապատերը):

3) Խումբ 52-ի ծառերը և այլ տնկարկները աճեցվում են մշտապես կամ բազմակի անգամ միրգ և ընկուզեղեն, հյութ և խեժ, արմատներից և տերևներից այլ արտադրանք ստանալու նպատակով: Փայտ ստանալու նպատակով աճեցված և միայն մեկ անգամ պատրաստի արտադրանք տվող հատված ծառերը չեն համարվում հիմնական ֆոնդեր, այնպես ինչպես հացահատիկային մշակաբույսերը կամ բանջարեղենը, որոնց բերքը միայն մեկ անգամ է հավաքվում:

49. Բաժին 6-ի դասակարգման օբյեկտ են հանդիսանում ոչ արտադրական ակտիվների սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ կապված ծախսերը, որոնք ԱՀՀ 2008-ում դիտվում են որպես արտադրական ակտիվներ: Սակայն ծախսերի արժեքը չի կարող միավորվել արտադրական այլ ակտիվների արժեքի հետ և հանդես է գալիս առանձին կատեգորիա: Բացառություն է կազմում հողը, որի

ծախսերը կապված են սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ, որն էլ արտացոլվում է հողի բարելավման հաշիվներում (տես կետ 30 և խումբ 23)։

1) **Ոչ արտադրական ակտիվների սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ կապված ծախսերը** (բնական ռեսուրսներ, պայմանագրեր, վարձակալության համաձայնագրեր, լիցենզիաներ և այլն) **ներառում են այն ծախսերը, որոնք կապված են այդ ակտիվների ձեռքբերման և դուրս գրման հետ**։ Դրանք վերաբերում են ակտիվի գնորդին կամ վաճառողին կախված նրանից, թե որ միավորն է կրում ծախսը։ Հիմնական կապիտալի սպառման ծախսերը դուրս են գրվում այն ժամանակահատվածի համար, որի ընթացքում նոր սեփականատերը տնօրինում է ակտիվը, բացառությամբ վերջնական ծախսերի, որոնք պետք է դուրս գրվեն ակտիվի գործածության ողջ ժամանակահատվածի ընթացքում։

2) Ոչ արտադրական ակտիվների սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ կապված ծախսերի հողվածները նույնական են վերը նշված 30-րդ կետի, ինչպես նաև 6000 դասում բերված պարզաբանումների հետ։

50. Բաժին 7 մտավոր սեփականության արտադրանքը իրենցից ներկայացնում է գիտական հետազոտությունների և մշակումների արդյունք, օգտակար հանածոների պաշարների հետախուզում և գնահատում, համակարգչային ծրագրային ապահովում և տվյալների հիմնապաշարներ, ժամանցային, գրական և գեղարվեստական ստեղծագործությունների բնօրինակներ։ Դրանց արժեքի գերակշիռ մասը ձևավորվում է մտավոր գործունեության շնորհիվ։ Մտավոր սեփականության արտադրանքը հանդիսանում է գիտելիք ստեղծող գիտական հետազոտությունների, մշակումների, ուսումնասիրությունների կամ նորարարությունների արդյունք, որոնք մշակողները կարող են իրացնել շուկայում կամ օգտագործել այն արտադրության գործընթացում շահույթ ստանալու նպատակով, քանի որ գիտելիքի օգտագործումը սահմանափակվում է իրավաբանական կամ պաշտպանության այլ միջոցներով։ Գիտելիքը կարող է հանդես գալ ինքնուրույն կամ այլ արտադրանքում։ Վերջինի դեպքում, երբ արտադրանքի մեջ ներառված է գիտելիքը՝ արտադրանքի գինը ավելի բարձր է, քան նմանատիպ այլ արտադրանքինը, որտեղ գիտելիքը բացակայում է։ Գիտելիքը համարվում է ակտիվ այնքան ժամանակ, քանի դեռ նրա օգտագործումը սեփականատիրոջը մենաշնորհային եկամուտ է ապահովում։ Երբ գիտելիքը դադարում է լինել պաշտպանված կամ մշակումների արդյունքում դառնում է ժամանակավրեպ, ապա այն դադարում է ակտիվ լինելուց։

51. Մտավոր սեփականության որոշ արտադրանքներ օգտագործվում են բացառապես դրանք մշակողի կամ նրա կողմից, ում հաճնված է արտադրանքը, օրինակ, օգտակար հանածոների պաշարների հետախուզումը և գնահատումը։ Այլ արտադրանքները, ինչպիսիք են համակարգչային ծրագրային ապահովումը և գեղարվեստական ստեղծագործությունների բնօրինակները, օգտագործվում են երկու ձևով՝ բնօրինակ և կրկնօրինակ։ Բնօրինակը կամ գլխավոր օրինակը

օգտագործվում է կրկնօրինակների արտադրության համար, որոնք, իրենց հերթին, մատակարարվում են մեկ այլ միավորին: Կրկնօրինակները կարող են վաճառվել կամ տրամադրվել արտոնագրային հիմունքով:

52. Վաճառված կրկնօրինակը, որը բավարարում է անհրաժեշտ պահանջներին, համարվում է հիմնական ֆոնդ, այսինքն՝ այն արտադրության մեջ կարող է օգտագործվել ավելի քան մեկ տարի: Արտոնագրային հիմունքով տրված կրկնօրինակը նույնպես համարվում է հիմնական ֆոնդ, եթե այն համապատասխանում է անհրաժեշտ պահանջներին, այսինքն՝ նախատեսված է, որ այն կօգտագործվի արտադրության մեջ մեկ տարուց ավել, իսկ արտոնագիր ստացողը իր վրա է վերցնում սեփականությունից բխող բոլոր ռիսկերն ու օգուտները: Եթե արտոնագիրը թույլ է տալիս արտոնագիր ստացողին վերարտադրել բնօրինակը և հետագայում պատասխանատվություն կրել այդ կրկնօրինակների տարածման և սպասարկման համար, ապա դա բնութագրվում է որպես վերարտադրության արտոնագիր և դիտարկվում է որպես բնօրինակի կամ դրա մի մասի վաճառք վերարտադրության արտոնագիրը կրողին:

53. Երբ կրկնօրինակները տարածվում են սեփականատիրոջ կողմից անվճար, ապա որևէ դրամական հոսք չի առաջանում սեփականատիրոջ և գնորդի միջև և չի արտացոլվում ՀՆԱ-ում: Եթե կրկնօրինակները այնուամենայնիվ տարածվում են անվճար, սեփականատերը ակնկալում է ստանալ շահույթ, ապա այդպիսի շահույթի արժեքը պետք է արտացոլվի ակտիվների և պասիվների հաշվեկշռում: Կարող է առաջանալ այնպիսի իրավիճակ, որի դեպքում անվճար տարածված տեղեկատվությունը թերի է, և սեփականատերը մտադիր է ավելի շատ տեղեկատվություն տրամադրել որոշակի վճարի դիմաց: Մյուս կողմից, սեփականատերը կարող է արդարացնել ծախսերը, օգտագործելով հետագա շահույթը սեփական արտադրության համար, և կարող է մարքեթինգի նպատակով անվճար տրամադրել կրկնօրինակները նաև գույվիլի (ոչ նյութական ակտիվի տեսակ, որը չունի նյութական չափում, օր՝ հեղինակություն, կապեր, ազդեցություն) ստեղծման կամ որևէ այլ նպատակով:

54. Հնարավոր է լինեն դեպքեր, երբ արտադրանքից որոշակի շահույթ բաժին ընկնի այլ միավորներին, այլ ոչ թե մտավոր արտադրանքի սեփականատերերին: Դա կարող է լինել, օրինակ՝ նոր կարգի դեղագործական պատրաստուկների զարգացման առաջընթացը, ինչը խթանում է այլ ձեռնարկություններին մշակել նմանատիպ մրցակից դեղորայք, կամ կոնկրետ շրջանում օգտակար հանաճոների պաշարների հետազոտությունում հաջողության հասնելը կամ ձախողումը, որի արդյունքների մասին տեղեկացվում են նմանատիպ աշխատանքներ իրականացնելու իրավունք ունեցող միավորները:

55. Մտավոր սեփականության արտադրանքը ներառում են գիտական հետազոտությունների ու մշակումների արդյունքները: Ակտիվների կատեգորիայից բացառված է ԱՀՀ 1993-ում տեղ գտած «արտոնագրման օբյեկտ» ակտիվների կատեգորիան, որը վերաբերվում էր ոչ արտադրական ակտիվներին: Դրա փոխարեն

հիմնական ֆոնդերում ներառվում է «գիտական հետազոտություններ ու մշակումներ» կատեգորիան:

1) **«Գիտական հետազոտությունները և մշակումներ (ԳՀՄ)» խումբ 71-ում ներառվում են ստեղծագործական աշխատանքի ծախսերը, որոնք իրականացվում են գիտելիքի պաշարները պարբերաբար ավելացնելու (ներառյալ մարդու, մշակույթի և հասարակության մասին գիտելիքները) և դրանց կիրառման նոր հնարավորությունների մշակման նպատակով:** Օրինակ, նոր արտադրանքների հայտնագործման կամ զարգացման համար, ինչպես նաև գոյություն ունեցող արտադրանքների որակի բարձրացման կամ արտադրության նոր, ավելի արդյունավետ գործընթացների հայտնագործման կամ մշակման համար կատարվող ծախսերը: *Վերոհիշյալը չի ենթադրում մարդկային կապիտալի ներառում հիմնական ֆոնդերի կազմում:*

2) ԳՀՄ արժեքը պետք է որոշվի տնտեսական շահույթի տեսանկյունից, որն ակնկալվում է ստանալ ապագայում, իսկ գիտական հետազոտությունները և մշակումները, որոնք չեն ապահովում տնտեսական շահույթ, չեն համարվում հիմնական ֆոնդ և դիտվում են որպես միջանկյալ սպառում: Եթե դժվար է որոշել ԳՀՄ շուկայական արժեքը, ապա ընդունված պայմանավորվածությամբ արտադրանքը գնահատվում է ըստ կատարված ծախսերի՝ ներառյալ անարդյունավետ ծախսերը:

3) ԳՀՄ թողարկումը սեփական ուժերով շուկայի արտադրողների կողմից սկզբունքորեն պետք է գնահատվի հիմնական գներով, որոնք հատուցվում են, երբ գիտական հետազոտությունները իրականացվում են կոմերցիոն պայմանագրի հիմքով: Սակայն պրակտիկայում հարկ է լինում այն գնահատել արտադրանքի վրա կատարված ծախսերի տեսանկյունից՝ ներառելով արտադրության գործընթացին մասնակից հիմնական ֆոնդերի վրա կատարված ծախսերը:

ա. Մասնագիտացված լաբորատորիաների կամ ինստիտուտների կողմից շուկայական նպատակներով իրականացվող գիտական հետազոտություններն ու մշակումները պետք է գնահատվեն հիմք ընդունելով դրանց վաճառքից, կնքված պայմանագրերից և միջնորդավճարներից ստացվող արժեքը: Պետական կառավարման հատվածի, համալսարանների, ոչ առևտրային գիտահետազոտական կազմակերպությունների կողմից իրականացվող գիտական հետազոտություններն ու մշակումները հանդիսանում են ոչ շուկայական թողարկում և պետք է գնահատվեն ըստ արտադրության վրա կատարված ծախսերի:

բ. Գիտական հետազոտությունների ու մշակումների չափանիշները, կիրառման ժամկետները, դրանց արժեքի հաշվարկի համար գների ինդեքսը, ներդրման սպասվող տնտեսական ազդեղությունը որոշելու համար նպատակահարմար է յուրաքանչյուր ոլորտի ԳՀՄ համար ղեկավարվել հատուկ մշակված մեթոդաբանական ձեռնարկով:

56. **Խումբ 72 «Օգտակար հանածոների պաշարների հետախուզումը և գնահատումը» ներառում է նավթի և բնական գազի պաշարների, այլ օգտակար հանածոների պաշարների հետախուզման ծախսերի արժեքը և հայտնաբերված պաշարների հետագա գնահատումը:** Այդ ծախսերը ներառում են. մինչ արտոնագիր ստանալը նախնական ծախսերը, արտոնագրի ձեռքբերման ծախսերը, գնահատման և փորձնական հորատման ծախսերը, ինչպես նաև օդային, ցամաքային կամ այլ քարտեզագրային նկարահանումների ծախսերը, տրանսպորտային ծախսերը և այլն, որոնք առաջացել են փորձնական թեստերի կատարման ժամանակ: Հնարավոր է, որ կոմերցիոն շահագործումից հետո պահանջվի պաշարների վերագնահատում: Վերագնահատման ծախսերը նույնպես ներառվում են հիմնական կապիտալի համախառն կուտակման մեջ:

1) Օգտակար հանածոների հետախուզումը ձեռնարկվում է հանքային կամ վառելիքաէներգետիկ օգտակար հանածոների նոր պաշարներ հայտնաբերելու համար, որոնք կարող են օգտագործվել առևտրային նպատակներով շահագործման համար: Նման ուսումնասիրությունները կարող են իրականացվել ձեռնարկությունների սեփական միջոցների հաշվին, որոնք զբաղվում են հանքարդյունաբերությամբ կամ էներգակիրների արդյունահանմամբ: Որպես այլընտրանք մասնագիտացված ձեռնարկությունները կարող են իրականացնել հետախուզական աշխատանքներ ինչպես սեփական նպատակների համար, այնպես էլ վճարովի հիմունքներով: Հետազոտության արդյունքում ստացված տեղեկատվությունը ունենում է ազդեցություն այն միավորների հետագա երկարամյա արտադրական գործունեության վրա, որոնք ստանում են նման տեղեկատվություն: Ծախսերը, որոնք հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում կատարվել են հետազոտման վրա, անկախ նրանից, թե դրանք կատարվել են սեփական օգտագործման նպատակների համար, թե ոչ, արտացոլվում են որպես մտավոր սփականության արտադրանքի ձեռքբերման ծախսեր և ներառվում են կազմակերպության հիմնական կապիտալի համախառն կուտակման մեջ:

2) Ծախսերը ներառում են ոչ միայն բուն փորձնական հորատման վրա կատարված ծախսերը, այլ նաև դրա իրականացման համար անհրաժեշտ նախնական ծախսերը, օրինակ՝ քարտեզագրական նկարահանումների ծախսերը (օդային, ցամաքային և այլն), տրանսպորտային ծախսերը և այլն: Ստացված ակտիվի արժեքը կախված է ոչ թե հետազոտման արդյունքում հայտնաբերված պաշարների ծավալից, այլ այն ռեսուրսների արժեքից, որոնք ծախսվել են հետազոտման վրա հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում: Եթե հետազոտումը իրականացվել է պայմանագրի հիման վրա կապալառուների կողմից, ապա կապալառուների կողմից գանձվող գները (ներառյալ իրենց շահույթը), հանդիսանում են առաջացած ծախսերի մաս:

57. **Համակարգչային ծրագրային ապահովումը և տվյալների հիմնապաշարները միավորվում են 73 խմբում,** քանի որ համակարգչային տվյալների հիմնապաշարները չեն կարող մշակվել անկախ համակարգչային ծրագրային ապահովում հանդիսացող տվյալների հիմնապաշարների ղեկավարման համակարգերից:

- 1) **731 ենթախմբումբը, ինչպես համակարգչային համակարգերի, այնպես էլ կիրառական ծրագրային ապահովման համար կազմված է համակարգչային ծրագրերից, ծրագրերի նկարագրությունից և օժանդակ նյութերից:** Հիմնական կապիտալի համախառն կուտակումը համակարգչային ծրագրային ապահովման ձևում ներառում է նախնական մշակումը, ծրագրային ապահովման հետագա ընդլայնումը, ինչպես նաև կրկնօրինակների ձեռքբերումը, որոնք դասակարգվում են որպես ակտիվներ: Համակարգչային ծրագրային ապահովման մշակումն իրենից ներկայացնում է մտավոր սեփականության արտադրանքի մշակում, որն արտացոլվում է որպես ակտիվ (այսինքն՝ հիմնական ֆոնդ), եթե արտադրությունում սեփականատիրոջ կողմից օգտագործվելու է ավելի քան մեկ տարի: Ծրագրային ապահովումը կարող է նախատեսվել ինչպես ծրագրավորողի կողմից սեփական օգտագործման, այնպես էլ կրկնօրինակելու միջոցով վաճառքի նպատակներով: Կրկնօրինակը, որը վաճառվել է, կարող է արտացոլվել որպես հիմնական ֆոնդ, եթե այն բավարարում է անհրաժեշտ պահանջներին, այսինքն՝ այն կարող է օգտագործվել արտադրությունում ավելի քան մեկ տարի: Շուկայում գնված ծրագրային ապահովումը գնահատվում է գնորդի գնով, մինչդեռ, սեփական օգտագործման համար մշակված ծրագրային ապահովումը գնահատվում է պայմանականորեն հաշվարկված հիմնական գներով կամ արտադրության ծախսերով, եթե հնարավոր չէ հաշվարկել հիմնական գինը:
- 2) **732 ենթախմբի տվյալների հիմնապաշարները կազմված են տվյալների տնտեսական մատչելիությունն ու դրանց կիրառումն ապահովող տվյալների ֆայլերից:** Տվյալների հիմնապաշարները կարող են մշակվել բացառապես սեփական օգտագործման կամ որպես ինքնուրույն օբյեկտ վաճառքի կամ էլ դրանում առկա տեղեկատվության հասանելիությունն ապահովող արտոնագրի միջոցով վաճառքի նպատակներով: Սեփական օգտագործման, գնված կամ արտոնագրի միջոցով հասանելի դարձած տվյալների հիմնապաշարներն համարվում են հիմնական ֆոնդեր, եթե դրանք արտադրությունում օգտագործվում են ավելի քան մեկ տարի:

58. Տվյալների հիմնապաշարներ ստեղծումը որպես կանոն, պետք է գնահատվի արտադրության ծախսերի հիման վրա: Տվյալների հիմնապաշարների կառավարման համակարգի օգտագործման ծախսերը չպետք է ներառվեն ծախսերի ընդհանուր ծավալում, այլ պետք է ընդգրկվեն ակտիվի կազմում համակարգչային ծրագրային

ապահովման տեսքով, եթե այն չի օգտագործվում գործառնական լիզինգի պայմաններով: Համապատասխան ձևաչափով տվյալների նախապատրասման ծախսերը ներառվում են տվյալների հիմնապաշարների ստեղծման (բայց ոչ տվյալների ձեռքբերման կամ ստեղծման) ծախսերում: Այլ ծախսերը ներառում են տվյալների հիմնապաշարների մշակման համար ծախսված և աշխատաժամանակի հիման վրա գնահատված անձնակազմի աշխատանքի, տվյալների հիմնապաշարների մշակման գործընթացում օգտագործվող ակտիվների հետ կապված կապիտալի գնահատման ծառայությունների և որպես միջանկյալ սպառում օգտագործվող ապրանքների ու ծառայությունների ծախսերը:

Վաճառքի համար տվյալների հիմնապաշարները պետք է գնահատվեն ըստ շուկայական գների, որը ներառում է տեղեկատվության բովանդակության արժեքը: Եթե ծրագրային ապահովման բաղադրիչի արժեքը հնարավոր է առանձնացնել, ապա այն իր արժեքով պետք է արտացոլվի որպես ծրագրային ապահովման վաճառք:

59. 74 խմբի ժամանցային, գրական և գեղարվեստական ստեղծագործությունների բնօրինակները ներառում են ֆիլմերի, ձայնագրությունների, ձեռագրերի, կտավների, ձայներիզների, մոդելների և այլնի բնօրինակները, որոնց վրա ձայնագրված կամ ներկայացված են դրամատիկ ներկայացումներ, ռադիոհեռուստատեսային ծրագրեր, երաժշտական ներկայացումներ, մարզական միջոցառումներ, գրական ու գեղարվեստական ստեղծագործություններ և այլն:

1) Նման արտադրանքները հաճախ արտադրվում են սեփական միջոցների հաշվին (սեփական օգտագործման համար): Հետագայում դրանք կարող են վաճառվել ուղղակիորեն կամ արտոնագրի միջոցով: Բնօրինակներն ու կրկնօրինակները հիմնական ֆոնդերին դասելու համար կիրառվում են ստանդարտ սահմանումներ, այսինքն՝ դրանք դիտարկվում են որպես հիմնական ֆոնդ, եթե արտադրությունում գործածվում են ավելի քան մեկ տարի: *Եթե բնօրինակը ձեռք է բերվել որպես արժեք, ապա դրա արտադրությունը չի հանդիսանում հիմնական ֆոնդերի արտադրություն սեփական միջոցների հաշվին (սեփական օգտագործման համար), սակայն այն դասակարգվում է որպես անավարտ արտադրություն:*

60. Շուկայում գնված բնօրինակը գնահատվում է ըստ գնորդի գնի: Այն բնօրինակը, որն արտադրվել է սեփական գործածության համար գնահատվում է կամ պայմանական գնով կամ ըստ արտադրության վրա կատարված ծախսերի, եթե այն հնարավոր չէ գնահատել հիմնական գնով:

61. Խումբ 79 «Մտավոր սեփականության այլ արտադրանքները» ներառում են այնպիսի արտադրանքներ, որոնք հիմնական ֆոնդեր են, սակայն չեն ընդգրկվել վերը թվարկված և ոչ մի խմբավորման մեջ: Այստեղ ընդգրկվում են արտադրության գաղտնիքները («նոու-հաու») և այլ տեղեկությունները, որոնք հանդիսանում կամ չեն

հանդիսանում առևտրային գաղտնիք(օր. մտավոր սեփականության օբյեկտները, որոնց տիրապետման իրավունքը հնարավորություն է տալիս ձեռնարկությանը կամ վաճառել կամ էլ օգտագործել ոչ նյութական միջոցները արտադրության մեջ ավելի քան մեկ տարի):

ԳԼՈՒԽ 2.

ԴԱՍԱԿԱՐԳՉԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՖՈՆԴԵՐԻ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԿԱՐԳՉԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

Հիմնական ֆոնդերի դասակարգիչը (ՀՖՎԴ) կառուցված է համաձայն ԱՀՀ 2008 հիմնական դրույթների՝ օգտագործելով դասակարգման հիերարխիկ-ֆասետային մեթոդը:

Դասակարգչի կառուցման և կողավորման սկզբունքները՝

1. Դասակարգիչը կառուցված է չորս աստիճան դասակարգման սկզբունքով:

2. Ըստ հիմնական ֆոնդերի կողի կառուցվածքը հետևյալն է՝

X -բաժին

XX - խումբ

XXX - ենթախումբ

XXXX - դաս

ԱՀՀ 2008 ոչ ֆինանսական ակտիվների դասակարգման մեջ «AN11» նշանակում է կատեգորիա, որը համապատասխանում է հիմնական ֆոնդերին և մանրամասնեցվում է բաժիններով ու խմբերով:

Խումբ 11 «Բնակելի շենքեր», խումբ 21 «Ոչ բնակելի շենքեր» և խումբ 22 «Այլ կառույցներ» մանրամասնեցվում են ենթախմբերի և դասերի՝ համապատասխան Եվրամիության վիճակագրական ծառայության «Կառույցների տեսակների դասակարգչում» (CC/KC/ԿԴ 1998) կիրառվող խմբավորումների:

ՀՖՎԴ բոլոր ենթախմբերը բաժանվում են դասերի, որոնց հիմքում ընկած են «Արտադրանքի դասակարգում ըստ գործունեության տեսակների Հայաստանի Հանրապետության դասակարգչի» (ԱԴԳՏ ՀԴ)¹ համապատասխան խմբավորումները:

¹ «Արտադրանքի դասակարգում ըստ գործունեության տեսակների Հայաստանի Հանրապետության դասակարգիչ» (հաստատված ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարի 19.09.2013թ. N 875-Ն հրամանով)՝ մշակված Եվրոպական պարլամենտի 23.04.2008 թվականի N 451 որոշմամբ հաստատված Եվրամիության վիճակագրական ծառայության «Արտադրանքի դասակարգիչ ըստ գործունեության տեսակների» (ԱԴԳՏ 2008) հիման վրա:

Սյունակ 1-ում նշվում են կոդերը, իսկ սյունակ 2-ում ՀՖՎԴ խմբավորումների անվանումները ԱՀՀ 2008 դրույթներին համապատասխան:

Սյունակ 3-ում բերվում են 1-ին սյունակի կոդերին համապատասխան կոդեր, որոնք կիրառվում են ԱՀՀ 2008-ում, 4-րդ սյունակում 1-ին սյունակի կոդերին համապատասխան կոդեր, որոնք կիրառվում են Եվրամիության վիճակագրական ծառայության «Կառույցների տեսակների դասակարգչում» (ՔՇ/ԿԴ 1998), իսկ 5-րդ սյունակում 1-ին սյունակի կոդերին համապատասխան կոդեր, որոնք կիրառվում են (ԱԴԳՏ ՀԴ)-ում ընդ որում, «*» նշանով նշված է ԱԴԳՏ ՀԴ և ՀՖՎԴ կոդերի մասնակի համապատասխանությունը: «+» նշանը ցույց է տալիս նշված կոդերի միաժամանակյա առկայությունը (օրինակ՝ 30.11(.32+.33+.40) նշանակում է, որ ՀՖՎԴ-ի 3123 կոդին համապատասխանում են ԱԴԳՏ ՀԴ 30.11.32, 30.11.33 և 30.11.40 կոդերը), իսկ «-»-ը՝ կոդերի միջև որոշակի միջակայք (օրինակ՝ 28.41(.11-.34) նշանակում է, որ ՀՖՎԴ-ի 3922 կոդին համապատասխանում է 28.41.11-ից մինչև 28.41.34 միջակայքում գտնվող բոլոր կոդերը):

2. Հիմնական ֆոնդերի վիճակագրական դասակարգիչ

ՀՖՎԴ Կոդեր	Անվանումները	Համապատասխան կոդեր		
		ԱՀՀ 2008	ԿԴ 1998	ԱԴԳՏ ՀԴ
1	2	3	4	5
	Հիմնական ֆոնդեր	AN11		
1	Բնակելի շենքեր	AN111	11	16* 22* 23* 25* 41*
11	Բնակելի շենքեր		11	16.23* 22.20* 23.61* 25.11* 41.00*
111	Միաբնակարան տներ		111	16.23.20* 22.23.20* 23.61.20* 25.11.10* 41.00.10*
1110	Միաբնակարան տներ		1110	16.23.20* 22.23.20* 23.61.20* 25.11.10* 41.00.10*
112	Երկու և ավելի բնակարաններով տներ		112	16.23.20* 22.23.20* 23.61.20* 25.11.10* 41.00.10*
1121	Երկբնակարան տներ		1121	16.23.20* 22.23.20* 23.61.20* 25.11.10* 41.00.10*
1122	Երեք և ավելի բնակարաններով տներ		1122	16.23.20* 22.23.20* 23.61.20* 25.11.10* 41.00.10*
113	Շենքեր հանրակացարանային		113	16.23.20* 22.23.20* 23.61.20* 25.11.10* 41.00.10*
1130	Շենքեր հանրակացարանային		1130	16.23.20* 22.23.20* 23.61.20* 25.11.10* 41.00.20*
2	Այլ շենքեր և շինություններ	AN112	12, 21- 24	41* 42*
21	Ոչ բնակելի շենքեր	AN1121	12	41.00.20*
211	Հյուրանոցներ և համանման շենքեր		121	41.00.20*
2111	Հյուրանոցների և ռեստորանների շենքեր		1211	41.00.20*
2112	Այլ շենքեր կարճաժամկետ		1212	41.00.20*

	քնակության համար			
212	Գրասենյակային շենքեր		122	41.00.20*
2120	Գրասենյակային շենքեր		1220	41.00.20*
213	Շենքեր մանրածախ և մեծածախ առևտրի համար		123	41.00.20*
2130	Շենքեր մանրածախ և մեծածախ առևտրի համար		1230	41.00.20*
214	Շենքեր տրանսպորտի և կապի միջոցների համար		124	41.00.20*
2141	Շենքեր կապի միջոցների, կայանների, տերմինալների համար և դրանց հարակից շինություններ		1241	41.00.20*
2142	Ավտոտնակներ		1242	41.00.20*
215	Պահեստներ և արդյունաբերական շենքեր		125	41.00.20*
2151	Արդյունաբերական շենքեր		1251	41.00.20*
2152	Պահեստարաններ, սիլոսներ և ապրանքային պահեստներ		1252	25.29.1* 41.00.20*
216	Մշակութա-ժամանցային հասարակական միջոցառումների անցկացման համար շենքեր, կրթական, բժշկական և առողջապահական հիմնարկների շենքեր		126	41.00.20*
2161	Մշակութա-ժամանցային հասարակական միջոցառումների անցկացման համար շենքեր		1261	41.00.20*
2162	Թանգարաններ և գրադարաններ		1262	41.00.20*
2163	Դպրոցների, համալսարանների և գիտահետազոտական հաստատությունների շենքեր		1263	41.00.20*
2164	Հիվանդանոցների և առողջապահական հիմնարկների շենքեր		1264	41.00.20*
2165	Մարզասրահներ		1265	41.00.20*

217	Ոչ բնակելի շենքեր, այլ		127	41.00.20*
2171	Գյուղատնտեսական նշանակության ոչ բնակելի շենքեր		1271	41.00.20*
2172	Ժամերգության և կրոնական գործունեության համար շենքեր		1272	41.00.20*
2173	Պետության կողմից պահպանվող և պատմական հուշարձաններ		1273	41.00.20*
2174	Այլ շենքեր, չներառված ուրիշ խմբավորումներում		1274	41.00.20*
22	Այլ շինություններ	AN1122	21-24	25(.11+.99)* 27(.40+.90)* 30.20* 42.1*
221	Ավտոմայրուղիներ, փողոցներ և ճանապարհներ		211	25.11.23* 25.99.29* 27.40.24* 27.40.39* 27.90.70* 30.20.40* 42.11.10*
2211	Ավտոմայրուղիներ		2111	25.11.23* 25.99.29* 27.40.24* 27.40.39* 27.90.70* 30.20.40* 42.11.10*
2212	Փողոցներ և ճանապարհներ		2112	25.11.23* 25.99.29* 27.40.24* 27.40.39* 27.90.70* 30.20.40* 42.11.10*
222	Երկաթուղի		212	25.11.23* 25.99.29* 27.40.24* 27.40.39* 27.90.70* 30.20.40* 42.12.10*
2221	Միջքաղաքային երկաթուղի		2121	25.11.23* 25.99.29* 27.40.24* 27.40.39* 27.90.70* 30.20.40* 42.12.10*
2222	Քաղաքային երկաթուղի		2122	25.11.23* 25.99.29* 27.40.24* 27.40.39* 27.90.70* 30.20.40* 42.12.10*
223	Թռիչքավայրէջքային գոտիներ		213	25.11.23* 25.99.29* 27.40.24* 27.40.39*

				27.90.70* 30.20.40* 42.11.10*
2230	Թռիչքավայրէջքային գոտիներ		2130	25.11.23* 25.99.29* 27.40.24* 27.40.39* 27.90.70* 30.20.40* 42.11.10*
224	Կամուրջներ, էստակադաներ, թունելներ և մետրոպոլիտեն		214	25.11.21* 25.99.29* 27.40.24* 27.40.39* 27.90.70* 30.20.40* 42.13.10
2241	Կամուրջներ և էստակադաներ		2141	25.11(.21+.23)* 25.99.29* 27.40.24* 27.40.39* 27.90.70* 30.20.40* 42.13.10*
2242	Թունելներ և մետրոպոլիտեն		2142	25.99.29* 27.40.24* 27.40.39* 27.90.70* 30.20.40* 42.13.10*
225	Նավահանգիստներ, ջրանցքներ, ամբարտակներ և այլ ջրային կառույցներ		215	25.11.23* 27.40.39* 27.90.70* 30.20.40* 42.91.10 42.21.13*
2251	Նավահանգիստներ և նավագնացական ուղիներ		2151	25.11.23* 27.40.39* 27.90.70* 30.20.40* 42.91.10*
2252	Ամբարտակներ		2152	25.11.23* 27.40.39* 42.91.10*
2253	Ջրատարներ, ոռոգման և ջրահեռացման կառույցներ		2153	42.91.10* 42.21.13*
226	Խողովակաշարեր, էլեկտրահաղորդման և հեռահաղորդակցման մայրուղային գծեր		221	42.21.11 42.22.11
2261	Մայրուղային նավթատար և գազատար խողովակազծեր		2211	42.21.11*
2262	Մայրուղային ջրագծեր		2212	42.21.11*
2263	Մայրուղային հեռահաղորդակցության գծեր		2213	25.11.22* 42.22.11*
2264	Մայրուղային էլեկտրահաղորդման գծեր		2214	25.11.22* 42.22.11*
227	Տեղային խողովակաշարեր, էլեկտրահաղորդման և		222	25.11.22* 42.21.12 42.22.12

	հեռահաղորդակցության գծեր			
2271	Տեղային գազամատակարարման գծեր		2221	42.21.12*
2272	Տեղային ցրամատակարարման գծեր		2222	42.21.12*
2273	Կոյուղու տեղային համակարգեր		2223	42.21.12* 42.21.13*
2274	Տեղային էլեկտրահաղորդման մալուխներ և հեռահաղորդակցության գծեր		2224	25.11.22* 42.22.12
228	Արդյունաբերական նշանակության համալիր կառույցներ		230	25.11.22* 42.22.13 42.99.11
2281	Հանքարդյունաբերական ձեռնարկությունների կառույցներ		2301	25.11(.22+.23)* 42.99.11*
2282	Էլեկտրաէներգետիկական ձեռնարկությունների կառույցներ		2302	28.21.12* 42.22.13
2283	Քիմիական և նավթաքիմիական արդյունաբերական ձեռնարկությունների կառույցներ		2303	42.99.11*
2284	Այլ արդյունաբերական ձեռնարկությունների կառույցներ, չներառված ուրիշ խմբավորումներում		2304	42.99.11*
229	Սպորտի և հանգստի համար կառույցներ, այլ ինժեներական կառույցներ, չներառված ուրիշ խմբավորումներում		241 242	25.11 42.99.12 42.99.19
2291	Մարզադաշտեր և մարզահրապարակներ		2411	42.99.12*
2292	Սպորտի և հանգստի համար այլ կառույցներ		2412	42.99.12*
2299	Ինժեներական այլ կառույցներ, չներառված ուրիշ խմբավորումներում		2420	25.11(.1+.2)* 42.99.19
23	Հողի բարելավում	AN1123		

230	Հողի բարելավում	AN1123		
2300	Հողի բարելավում	AN1123		
3	Մեքենաներ և սարքավորումներ	AN113		
31	Տրանսպորտային սարքավորումներ (տրանսպորտային միջոցներ)	AN1131		29*
311	Ավտոմեքենաներ, կցանքեր և կիսակցանքեր			29(.10*+.20)
3111	Ուղևորատար ավտոմեքենաներ			29.10(.2+.3)
3112	Բեռնատար ավտոմեքենաներ			29.10.4
3113	Հատուկ նշանակության ավտոմեքենաներ			29.10.5
3119	Կցանքեր և կիսակցանքեր, ավտոմեքենայի թափքեր			29.20(.10+.2)
312	Ջրային նավեր			30.1*
3121	Նավեր ուղևորների և բեռների փոխադրման համար, բոլոր տեսակների լաստանավեր			30.11.2
3122	Ձկնորսական նավեր			30.11.31
3123	Հատուկ նշանակության այլ նավեր			30.11(.32+.33+.40)
3124	Այլ լողուն կառույցներ			30.11.50*
3125	Ջրոսանավեր և սպորտային նավեր			30.12.1
313	Օդանավեր			30.30*
3131	Առանց շարժիչի թռչող ապարատներ			30.30.20
3132	Ինքնաթիռներ և ուղղաթիռներ քաղաքացիական նշանակության			30.30.3*
3133	Տիեզերական ապարատներ (այդ թվում արհեստական արբանյակները) և հրթիռներ			30.30.40
314	Երկաթուղային տրանսպորտային միջոցներ			30.20*
3141	Երկաթուղային գնացքաքարշեր և			30.20.1

	գնացքաքարշերի պահեստավազոններ (տենդերներ)			
3142	Երկաթուղային կամ տրամվայի ինքնագնաց վազոններ, ապրանքատար և բաց վազոններ			30.20.20
3143	Այլ շարժակազմեր			30.20.3
319	Այլ տրանսպորտային միջոցներ			30.9*
3191	Մոտոցիկլներ և մոտոցիկլների սայլակներ, սկուտերներ և մոտոհեծանիվներ			30.91.1
3192	Հեծանիվներ առանց շարժիչի և սայլակներ հաշմանդամների համար			30.92(.10+.20)
3199	Այլ տրանսպորտային միջոցներ, չներառված ուրիշ խմբավորումներում			30.99.10
32	Տեղեկատվական, համակարգչային և հեռահաղորդակցական սարքավորումներ	AN1132		26*
321	Հաշվողական մեքենաներ			26.20*
3211	Հաշվողական դյուրակիր մեքենաներ, 10 կգ ոչ ավել քաշով (լեփթոփներ, նոութբուքեր, օրգանայզերներ և այլն)			26.20.11
3212	Հաշվողական մեքենաներ, մեկ մարմնում պարունակող առնվազն կենտրոնական մշակիչ (պրոցեսոր) և ներածման և արտածման սարք, համատեղված կամ առանձին բլոկներով (այդ թվում սեղանի համակարգիչներ)			26.20.13
3213	Հաշվողական մեքենաներ տվյալների մշակման համար՝ ներկայացված համակարգերի			26.20.14

	տեսքով			
3214	Տվյալների մշակման համար այլ հաշվողական մեքենաներ, պարունակող կամ չպարունակող մեկ կամ երկու հետևյալ սարքվածքներ՝ հիշողության, ներածման կամ արտածման սարքեր			26.20.15
3215	Ներածման կամ արտածման սարքվածքներ համատեղված կամ չհամատեղված հիշող սարքի հետ մեկ մարմնում			26.20.16 26.20.17
3216	Սարքվածքներ, իրականացնող երկու կամ ավել գործառույթներ՝ տպագրություն, պատճենահանում կամ ֆաքսիմիլային փոխանցում, որոնք հնարավորություն ունեն միանալու ցանցին կամ մեքենային՝ տվյալների ավտոմատացված մշակման միջոցով			26.20.18
3217	Հիշողության սարքեր (կրիչներ)			26.20.21
3218	Մեկուսատախտակներ տեղեկատվության ավտոմատ մշակման մեքենաների համար՝ ձայնի, տեսապատկերի, ցանցային և համանման մեկուսատախտակներ			26.12.20
3219	Տվյալների ավտոմատ մշակման համար մեքենաների սարքավորանք, այլ			26.20.30
322	Ռադիոհաղորդիչ կամ հեռուստահաղորդիչ սարքավորանք՝ հեռուստախցիկներ, թվային ֆոտոխցիկներ			26.30.1 26.40.33 26.70.13
3221	Ռադիոհաղորդիչ կամ հեռուստահաղորդիչ սարքավորանք՝ ներկառուցված			26.30.11

	ընդունիչ սարքով			
3222	Ռադիոհաղորդիչ կամ հեռուստահաղորդիչ սարքավորանք՝ առանց ներկառուցված ընդունիչ սարքի			26.30.12
3223	Հեռուստատեսային խցիկներ (ներառյալ թաքնված տեսախցիկները) (բացի կամկորդերներից)			26.30.13
3224	Տեսախցիկներ-ձայնագրիչներ և այլ տեսագրման սարքավորումներ կամ վերարտադրող սարքեր			26.40.33
3225	Թվային ֆոտոխցիկներ			26.70.13
323	Էլեկտրական սարքավորումներ լարային հեռախոսակապի կամ հեռագրակապի համար, տեսախոսներ			26.30.2 26.40.4*
3231	Լարային հեռախոսներ անլար լսափողով			26.30.21
3232	Հեռախոսներ բջջային կապի կամ այլ անլար ցանցերի կապի համար			26.30.22
3233	Հեռախոսային սարքավորումներ այլ և սարքավորումներ ձայնի, պատկերների կամ այլ հաղորդագրությունների, նկարների և այլ տվյալների փոխանցման կամ ընդունման համար, այդ թվում՝ լարային կամ անլար սարքավորումները (օրինակ՝ կապի տեղային կամ գլոբալ ցանցում)			26.30.23
3234	Ընդունիչ սարքեր ռադիոհեռախոսային կամ ռադիոհեռագրային կապի համար, չներառված ուրիշ խմբավորումներում			26.40.44*
39	Այլ մեքենաներ և	AN1133		26* 28* 30* 32* 38*

	սարքավորումներ			
391	Ընդհանուր նշանակության մեքենաներ և սարքավորումներ			28(.1+.2)*
3911	Տուրբիններ, հիդրավլիկ և օդածնշման ուժային սարքավորումներ, այլ պոմպեր և կոմպրեսորներ			28.11.2 28(.12+.13)*
3912	Ջեռոցներ, վառարաններ վառարանային հրածորաններ			28.21(.11+.12*+.13)
3913	Ամբարձիչ սարքավորումներ տրանսպորտային միջոցների բարձրացման համար			28.22(.11-.18)
3914	Սառնարանային և օդափոխման սարքավորումներ, արդյունաբերական			28.25(.11-.20)*
3915	Մեխանիկական գործիքներ ձեռքի աշխատանքի համար			28.24.1
3919	Ընդհանուր նշանակության սարքավորումներ, այլ, չներառված ուրիշ խմբավորումներում			28.29(.11-.70)
392	Հատուկ նշանակության մեքենաներ			28(.3+.4+.9)*
3921	Մեքենաներ գյուղատնտեսության և անտառտնտեսության համար			28.30(.10-.86)
3922	Հաստոցներ մետաղների, քարերի, փայտի և համանման պինդ նյութերի մշակման համար			28.41(.11-.34) 28.49.1
3923	Մեքենաներ և սարքավորումներ մետաղագործական արդյունաբերության համար			28.91.11
3924	Մեքենաներ օգտակար հանածոների արդյունահանման և շինարարության համար			28.92 (բացի 28.92.6)
3925	Սարքավորումներ			28.93 (բացի 28.93.3)

	աննդամթերքի, խմիչքների և ծխախոտի մշակման համար			
3926	Սարքավորումներ մանածագործական, կարի, մորթե և կաշվե իրերի պատրաստման համար			28.94(.1-.30)
3927	Սարքավորումներ թղթե կամ սովարաթղթե արտադրանքի արտադրության համար			28.95.11
3928	Սարքավորումներ ռետինի կամ պլաստմասսայի վերամշակման համար			28.96.10
3929	Հատուկ նշանակության մեքենաներ և սարքավորումներ, այլ, չներառված ուրիշ խմբավորումներում			28.99(.11-.39)
393	Գրասենյակային, հաշվապահական և այլ հաշվիչ սարքավորումներ և մեքենաներ			26.20.12 28.23
3931	Բանկոմատներ, առևտրադրամարկղային տերմինալներ և համանման մեքենաներ, միացված մեքենային կամ տվյալների մշակման ցանցին			26.20.12
3932	Գրամեքենաներ, հաշվիչներ, հաշվապահական և համանման մեքենաներ, որոնք պարունակում են հաշվող սարքեր			28.23(.11-.13)
3939	Գրասենյակային այլ մեքենաներ և սարքավորումներ			28.23(.21-.23)
394	Էլեկտրասարքավորումներ			27(.1+.3+.40+.90)*
3941	Էլեկտրաշարժիչներ, գեներատորներ և տրանսֆորմատորներ			27.11
3942	Էլեկտրաբաշխիչ և կարգավորիչ սարքեր			27.12(.10-.32)

3943	Էլեկտրական լարեր և էլեկտրահաղորդագծերի հարմարանքներ			27.3*
3944	Լուսավորման էլեկտրասարքավորումներ			27.40(.1+.2+.32+.33 +.39)*
3945	Էլեկտրասարքավորումներ, էլեկտրական ապարատուրա և էլեկտրական մեքենաներ՝ օժտված անհատական գործառույթներով			27.90.11*
3946	Ցուցչային վահանակներ և այլ ձայնային կամ տեսողական ազդանշանային էլեկտրասարքավորումներ			27.90.20*
3947	Էլեկտրասարքավորումներ, էլեկտրական մեքենաներ, գործիքներ և սարքեր՝ եռակցման, զոդման և մետաղների տաքացման համար			27.90.31
3949	Այլ էլեկտրասարքավորումներ, չներառված ուրիշ խմբավորումներում			27.90.12 27.90.40
395	Ապարատուրա և սարքավորում ռադիոյի, հեռուստատեսության և կապի համար (բացառությամբ 322 և 323 ենթախմբերի սարքավորումների), պահակային, հակահրդեհային և համանման ապարատուրա			26.30.40* 26.30.50 26.40*
3951	Ռադիոընդունիչներ և հեռուստաընդունիչներ			26.40(.1+.20)*
3952	Սարքավորումներ ձայնա և տեսաձայնագրության, ձայնա ու տեսավերարտադրման համար			26.30.40* 26.40(.3+.4)*, բացի 26.40(.33+.44) 26.40.60
3953	Պահակային, հակահրդեհային և համանման սարքավորումներ			26.30.50
396	Չափիչ, ստուգիչ, փորձարկիչ			26.51* 26.60.1

	գործիքներ, ժամացույցներ, ճշգրիտ օպտիկական սարքեր և ֆոտոսարքավորումներ, բժշկական սարքեր և գործիքներ			26.80.1* 32.50*
3961	Սարքեր և գործիքներ չափումների, վերահսկողության, փորձարկումների, նավագնացական և այլ նպատակների համար			26.51(.1-.70)
3962	Ժամացույցեր և ժամանակը չափող սարքեր			26.52(.1*+.28)
3963	Օպտիկական սարքեր և ֆոտոսարքավորումներ			26.70(.1+.2)* (բացի 26.70.13)
3964	Ռենտգեն սարքավորումներ, էլեկտրաբժշկական և էլեկտրաբուժական սարքավորումներ			26.60.1
3965	Գործիքներ, հարմարանքներ, պրոթեզներ և կահույք՝ օգտագործվող բժշկության, վիրաբուժության և ատամնաբուժության մեջ			32.50(.1-.30) 32.50.42*
397	Կահույք, երաժշտական գործիքներ, սպորտի, ժամանցի և ուսուցման կազմակերպման համար սարքավորումներ			(29-32)*
3971	Կահույք			31*
3972	Երաժշտական գործիքներ			32.20(.11-.16)*
3973	Մարզական գույք և սարքավորանք			32.30(.11-.16)*
3974	Ժամանցի և ուսուցման կազմակերպման համար այլ սարքավորումներ			32.40(.11-.42)* 32.99.53* 30.30.14
399	Մեքենաներ և սարքավորումներ այլ, չներառված ուրիշ խմբավորումներում			(13-15)* 20* 23* 25* 27* 32.99* 38.12*
3991	Շոգեգեներատորներ,			25.30(.11+.12+.21)

	միջուկային ռեակտորներ			
3992	Քարթրիջներ միջուկային ռեակտորների համար (ջերմատարրեր)			20.13.14 38.12.21
3993	Կենտրոնական ջեռուցման համակարգի ջեռուցիչ մարտկոցներ և կաթսաներ, մետաղական			25.21
3994	Ցիստեռներ, պահեստարաններ տարբեր տեսակի ապրանքների արտադրության, պահման և տեղափոխման համար			25.29.1* 25(.91+.92*)
3995	Սանիտարատեխնիկական սարքավորումներ և արտադրական ու տնտեսական գույք՝ ավելի քան 1 տարի գործածության ժամկետով, չներառված ուրիշ խմբավորումներում			13.92(.1+.22+.23)* 13.93.1* 14* 15(.12 +.20)* 23.42.10* 23.99.11* 25.73* 25.99.11* 25.99(.21+.22+.29)* 27.51(.1+.2)* 32.99.11* 32.99.21* 32.99.30*
4	Սպառազինական համակարգեր	AN114		25.40.1* 30.11.10 30.30.3* 30.40.10
41	Սպառազինական համակարգեր	AN114		25.40.1* 30.11.10 30.30.3* 30.40.10
411	Սպառազինական համակարգեր	AN114		25.40.1* 30.11.10 30.30.3* 30.40.10
4111	Ռեզմանավեր և սուզանավեր			30.11.10
4112	Ռեզմական ինքնաթիռներ և ուղղաթիռներ			30.30.3*
4113	Բալիստիկ հրթիռներ			25.40.13*
4114	Տանկեր և մարտական շարժիչային գրահամեքենաներ, այլ			30.40.10
4119	Մարտական սպառազինություն, այլ			25.40.11 25.40.12*
5	Կենսաբանական ածեցվող ռեսուրսներ	AN115		01*
51	Կենդանական ծագման ռեսուրսներ՝ բազմակի	AN1151		01*

	արտադրանք տվող			
511	Խոշոր եղջերավոր անասուններ			01.41.10* 01.42.11*
5111	Կաթնատու խոշոր եղջերավոր անասուններ			01.41.10*
5119	Այլ խոշոր եղջերավոր անասուններ			01.42.1*
512	Ձիեր, ավանակներ, հովատակներ և ջորիներ			01.43.10*
5121	Ձիեր			01.43.10*
5122	Ավանակներ			01.43.10*
5123	Ջորիներ, հովատակներ			01.43.10*
513	Ուղտեր և ուղտազգի այլ գյուղատնտեսական կենդանիներ			01.44.10*
5131	Ուղտեր			01.44.10* 01.49.19*
5139	Ուղտազգի գյուղատնտեսական կենդանիներ			01.49.19*
514	Ոչխարներ և այծեր			01.45.1*
5141	Ոչխարներ			01.45.11*
5142	Այծեր			01.45.12*
515	Խոզեր			01.46.10*
5150	Խոզեր			01.46.10*
516	Ընտանի թռչուններ			01.47.1*
5161	Ընտանի հավեր			01.47.11*
5162	Հնդկահավեր			01.47.12*
5163	Սազեր			01.47.13*
5164	Բադեր			01.47.14*
5169	Այլ ընտանի թռչուններ			01.47.14* 01.49.12*
517	Ձուկ			03.00.1*
5170	Ձուկ			03.00(.12-.15)*
519	Գյուղատնտեսական այլ կենդանիներ			01.49(.1+.2)* 03.00(.1+.3+.4+.6)*
5191	Մեղուներ			01.49.19*
5192	Եղջերուներ			01.49.19*
5193	Մորթատու կենդանիներ			01.49.11* 01.49.19*
5194	Ֆերմերային բուծման երկկենցաղ կենդանիներ			01.49.13* 01.49.23*
5199	Այլ կենդանիներ տրանսպորտային,			01.49(.13+.19)* 01.70.10* 03.00.11*

	սպորտային, ժամանցային և այլ նպատակների համար			
52	Բուսական ծագման ռեսուրսներ՝ բազմակի արտադրանք տվող	AN1152		01.30.10* 02.10*
521	Պտղավոր և հատապտղավոր մշակաբույսերի բազմամյա տնկարկներ (բացի խաղողի այգիներից)			01.30.10*
5211	Սերմապտղավոր մշակաբույսերի բազմամյա տնկարկներ			01.30.10*
5212	Կորիզավոր պտղատեսակների բազմամյա տնկարկներ			01.30.10*
5213	Հատապտղային մշակաբույսերի բազմամյա տնկարկներ			01.30.10*
5214	Ընկուզապտղավոր մշակաբույսերի բազմամյա տնկարկներ			01.30.10*
5215	Ցիտրուսային մշակաբույսերի բազմամյա տնկարկներ			01.30.10*
5216	Տնկարկներ բազմամյա մերձարևադարձային մշակաբույսերի			01.30.10*
522	Խաղողի այգիներ			01.30.10*
5220	Խաղողի այգիներ			01.30.10*
523	Պլանտացիաներ (տնկարկներ) թեյի			01.30.10*
5230	Պլանտացիաներ (տնկարկներ) թեյի			01.30.10*
524	Պլանտացիաներ (տնկարկներ) գայլուկի (հմուլ)			01.30.10*
5240	Պլանտացիաներ (տնկարկներ) գայլուկի (հմուլ)			01.30.10*
525	Սնկերի աճեցման պլանտացիաներ			01.30.10*
5250	Սնկերի աճեցման պլանտացիաներ			01.30.10*

526	Եթերայուղային և դեղամիջոցային մշակաբույսերի բազմամյա տնկարկներ			01.30.10*
5260	Եթերայուղային և դեղամիջոցային մշակաբույսերի բազմամյա տնկարկներ			01.30.10*
527	Այլ բազմամյա տնկարկներ խեժի և բևեկնի, կեղևի, տերևների և համանման բուսական արտադրանքի ստացման համար			02.10.11* 02.10.30* 03.00(.64+.69)*
5270	Այլ բազմամյա տնկարկներ խեժի և բևեկնի, արմատի, տերևների և համանման բուսական արտադրանքի ստացման համար			02.10.11* 02.10.30* 03.00(.64+.69)*
528	Դեկորատիվ կանաչապատման բազմամյա տնկարկներ			01.30.10* 02.10.11*
5280	Դեկորատիվ կանաչապատման բազմամյա տնկարկներ			01.30.10* 02.10.11*
529	Անտառային պաշտպանական շերտեր և այլ անտառային տնկարկներ			02.10.11*
5290	Անտառային պաշտպանական շերտեր և այլ անտառային տնկարկներ			02.10.11*
6	Ծախսեր՝ կապված ոչ արտադրական ակտիվների սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ	AN116		
60	Ծախսեր՝ կապված ոչ արտադրական ակտիվների սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ	AN116		

600	Ծախսեր՝ կապված ոչ արտադրական ակտիվների սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ	AN116		
6000	Ծախսեր՝ կապված ոչ արտադրական ակտիվների սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ	AN116		
7	Մտավոր սեփականության արտադրանք	AN117		
71	Հետազոտություններ և գիտական մշակումներ կենսատեխնոլոգիաների բնագավառում	AN1171		72(.1+2)
711	Հետազոտություններ և գիտական մշակումներ կենսատեխնոլոգիաների բնագավառում, գիտություններում			72.11
7110	Հետազոտություններ և գիտական մշակումներ այլ բնական և տեխնիկական գիտություններում			72.11
712	Գիտական հետազոտություններ և մշակումներ այլ բնական և տեխնիկական գիտությունների բնագավառում			72.19
7120	Գիտական հետազոտություններ և մշակումներ այլ բնական և տեխնիկական գիտությունների բնագավառում			72.19
713	Հետազոտություններ և գիտական մշակումներ հասարակական և հումանիտար գիտությունների բնագավառում			72.20
7130	Հետազոտություններ և գիտական մշակումներ			72.20

	հասարակական և հումանիտար գիտությունների բնագավառում			
72	Օգտակար հանածոների պաշարների հետախուզում և գնահատում	AN1172		09(.10+.90)* 71.12.3
721	Հեղուկ և գազային օգտակար հանածոների պաշարների հետախուզում և գնահատում			09.10.1* 71.12.3*
7211	Նավթի պաշարների հետախուզում և գնահատում			09.10.1* 71.12.3*
7212	Բնական գազի հետախուզում և գնահատում			09.10.1* 71.12.3*
7213	Քաղցրահամ խմելու ջրի, ներառյալ հանքային ջրի հետախուզում և գնահատում			09.10.1* 71.12.3*
722	Այլ օգտակար հանածոների պաշարների հետախուզում և գնահատում			09.90.1* 71.12.3*
7221	Հանքային օգտակար հանածոների պաշարների հետախուզում և գնահատում			09.90.1* 71.12.3*
7222	Ոչ հանքային օգտակար հանածոների պաշարների հետախուզում և գնահատում			09.90.1* 71.12.3*
73	Համակարգչային ծրագրեր (համակարգչային ծրագրային ապահովում) և տվյալների հիմնապաշարներ	AN1173		58* 62*
731	Համակարգչային ծրագրեր (համակարգչային ծրագրային ապահովում)	AN11731		58.29* 62.01.2
7311	Համակարգչային համակարգչային ծրագրեր (համակարգչային համակարգչային ծրագրերի ապահովում)	AN11731 *		58.29.1 62.01.29*
7312	Համակարգչային կիրառական ծրագրեր (կիրառական համակարգչային ծրագրերի ապահովում)	AN11731 *		58.29.2 62.01(.21+.29*)

732	Տվյալների հիմնապաշարներ	AN11732		58(.11-19)*
7320	Տվյալների հիմնապաշարներ	AN11732		58.11(.20+.30)* 58.12(.10+.20)* 58.13.20* 58.14.20* 58.19.29*
74	Ժամանցային, գրական և գեղարվեստական ստեղծագործությունների բնօրինակներ	AN1174		32* 58* 59* 60* 70* 74* 90* 91*
741	Գրական ստեղծագործությունների բնօրինակներ	AN1174*		90.03* 91.02*
7410	Գրական ստեղծագործությունների բնօրինակներ	AN1174*		90.03.12* 91.02.20*
742	Գեղարվեստական ստեղծագործությունների բնօրինակներ	AN1174*		32.40* 70.22* 74.10* 90.03* 91.02*
7420	Գեղարվեստական ստեղծագործությունների բնօրինակներ	AN1174*		32.40.1* 70.22.40* 74.10.20* 90.03.13* 91.02.20*
743	Ժամանցային ստեղծագործությունների բնօրինակներ	AN1174*		58.1* 59(.1+.20)* 60(.10+.20)* 74.20* 90.03* 91.02*
7430	Ժամանցային ստեղծագործությունների բնօրինակներ	AN1174*		58.11(.1+.20+.30)* 58.12(.10+.20)* 58.13(.10+.20)* 58.14(.1+.20)* 58.19(.1+.2)* 59.11.2* 59.20.13 59.20.22 59.20.3 60.10.12 60.20.20 90.03.12 74.20.1* 91.02.20*
79	Մտավոր սեփականության արտադրանք, այլ	AN1179		63*
790	Մտավոր սեփականության արտադրանք, այլ			63.99*
7900	Մտավոր սեփականության արտադրանք, այլ			63.99.20*

3. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՖՈՆԴԵՐԻ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԿԱՐԳՉԻ ՊԱՐԶԱԲԱՆՈՒՄՆԵՐԸ

ՀՖՎԴ Կոդեր	ՀՖՎԴ խմբավորումների անվանումները
1	2
1	Բնակելի շենքեր
11	Բնակելի շենքեր
	<p><i>Այս խումբը ներառում է՝</i></p> <p>1) լողացող տներ, բեռնանավեր, շարժական տներ և ավտոկցորդներ, եթե դրանք տնային տնտեսությունների անդամների համար հիմնական բնակության վայր են</p> <p>2) պատմական հուշարձաններ, եթե դրանք կարելի է նույնականացնել, առաջին հերթին, որպես բնակելի շենքեր</p> <p>3) անավարտ արտադրության բնակելի շենքեր, եթե վերջնական սպառողը սեփականության իրավունք ստացածն է, կամ եթե շինարարությունը իրականացվում է սեփական օգտագործման համար, կամ եթե սեփականության իրավունքը հաստատված է առկա առուվաճառքի պայմանագրով</p>
111	Միաբնակարան տներ
1110	Միաբնակարան տներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մեկուսացված, տնամերձով բնակելի տներ (քաղաքային, քաղաքամերձ, գյուղական), առանձնատներ, ամառանոցներ, քոթեջներ, ֆերմաներ, պահատնակներ, շարժական վահանավոր տներ, վաչկավրաններ, լողացող տներ և այլն</p> <p>2) առանձին բնակարաններով զույգավորված կամ միացված տներ, որոնք դրսից ունեն իրենց սեփական մուտքը</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) գյուղատնտեսական նշանակության ոչ բնակելի շենքեր (տես 2171)</p>
112	Երկու և ավելի բնակարաններով տներ
1121	Երկբնակարան տներ

	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) առանձին բնակարաններով զույգավորված կամ միացված տներ երկու բնակարաններով</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) առանձին բնակարաններով զույգավորված կամ միացված տներ, որոնք ունեն իրենց սեփական մուտքը դրսից (տես 1110)</p>
1122	Երեք և ավելի բնակարաններով տներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) այլ բնակելի տներ՝ երեք և ավելի բնակարաններով</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) հանրակացարաններ (տես 1130) 2) հյուրանոցներ (տես 2111) 3) զբոսաշրջային կենտրոններ, ճամբարներ և հանգստյան տներ (տես 2112)</p>
113	Շենքեր հանրակացարանային
1130	Շենքեր հանրակացարանային
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) բնակելի տներ կոլեկտիվ բնակության համար, այդ թվում տարեցների և հաշմանդամների խնամատարական տներ, ուսանողների, երեխաների և այլ սոցիալական խմբերի համար, օրինակ՝ փախստականների համար տներ, հանրակացարաններ աշխատողների ու ծառայողների համար, ուսանողների և ուսումնական հաստատություններում սովորողների համար հանրակացարաններ, մանկատներ, անօթեւանների համար ապաստարաններ և այլն</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) հիվանդանոցների, կլինիկաների շենքերը, (տես 2164) 2) բանտերի, զորանոցների շենքերը, (տես 2179)</p>
2	Այլ շենքեր և շինություններ
21	Ոչ բնակելի շենքեր

	<p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) շարժական էլեկտրակայաններ, շարժական տրանսֆորմատորներ, արհեստանոցներ, վագոններ-լաբորատորիաներ, ախտորոշիչ սարքավորումներ, շարժական խոհանոցներ, ճաշարաններ, խանութներ, բաղնիքներ, ակումբներ, գրասենյակներ և այլն (հաշվի են առնվում որպես հատուկ նշանակության տրանսպորտային միջոցներ, տես խումբ 31)</p>
211	Հյուրանոցներ և համանման շենքեր
2111	Հյուրանոցների և ռեստորանների շենքեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) հյուրանոցներ, մոթելներ, քեմպինգներ, պանդոկներ և համանման հաստատություններ՝ կացության ապահովումը ռեստորանով կամ առանց դրա</p> <p>2) առանձին ռեստորաններ և բարեր</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ռեստորաններ բնակելի շենքերում (տես 1122)</p> <p>2) զբոսաշրջային կենտրոններ, լեռնային ապաստարաններ, հանգստի համար ճամբարներ, հանգստյան տներ (տես 2112)</p> <p>3) ռեստորաններ առևտրի կենտրոններում (տես 2130)</p>
2112	Այլ շենքեր կարճաժամկետ բնակության համար
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) զբոսաշրջային կենտրոններ, լեռնային ապաստարաններ, մանկական և ընտանեկան հանգստի ճամբարներ, հանգստյան տներ և ժամանակավոր բնակության համար այլ շինություններ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) հյուրանոցներ և նմանափայ հաստատություններ՝ կացության ապահովմամբ (տես՝ 2111)</p> <p>2) ժամանցի և զվարճանքի համար զբոսայգիներ (տես՝ 2292):</p>
212	Գրասենյակային շենքեր
2120	Գրասենյակային շենքեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p>

	<p>1) շենքեր՝ նախատեսված գրասենյակային և վարչական նպատակների համար, այդ թվում՝ արդյունաբերական ձեռնարկությունների, բանկերի, փոստային բաժանմունքների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կառավարական գերատեսչական բաժանմունքների համար և այլն</p> <p>2) համագումարների և կոնֆերանսների կենտրոններ, արդարադատության մարմինների շենքեր, խորհրդարանական շենքեր</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) շենքերում գրասենյակներ, որոնք գլխավորապես նախատեսված են (օգտագործվում են), այլ նպատակների համար (տես նպատակներին համապատասխան խմբավորումներ)</p>
213	Շենքեր մանրածախ և մեծածախ առևտրի համար
2130	Շենքեր մանրածախ և մեծածախ առևտրի համար
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) առևտրային կենտրոններ, պասաժներ, հանրախանութներ, մասնագիտացված խանութներ և տաղավարներ, տոնավաճառների, աճուրդների, ցուցահանդեսների սրահներ, փակ շուկաներ, տեխնիկական սպասարկման կայաններ և այլն</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) փոքր խանութներ շենքերում նախատեսված (օգտագործվում են), գլխավորապես այլ նպատակների համար (տես նպատակներին համապատասխան խմբավորումներ)</p> <p>2) ռեստորաններ, բարեր, սրճարաններ և այլն, որոնք գտնվում են հյուրանոցներում կամ առանձին (տես 2111)</p> <p>3) բաղնիքներ, լվացքարներ և կենցաղային սպասարկման այլ շենքեր (տես 2174)</p> <p>4) պահեստներ (տես 2152)</p>
214	Շենքեր տրանսպորտի և կապի միջոցների համար
2141	Շենքեր կապի միջոցների, կայանների, տերմինալների համար և դրանց վերաբերվող շինություններ

	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) քաղաքացիական և ռազմական օդանավակայանների, քաղաքային էլեկտրատրանսպորտների, երկաթուղային կայարանների, ավտոբուսի կայանների, ծովային և գետի կայարանների, ճոպանուղիների ֆունիկուլյոր և վերամբարձ կայանների շենքեր 2) ռադիո և հեռուստատեսային հեռարձակման կենտրոնների, հեռախոսային կայանների, հեռահաղորդակցման կենտրոնների շենքեր և այլն 3) օդանավաշենքերը (անգարներ), երկաթուղային բլոկպոստերի շենքերը, լոկոմոտիվային և վագոնային դեպոները, տրամվայի և տրոլեյբուսների դեպոները 4) հեռախոսային խցիկները 5) փարոսները 6) օդային տրանսպորտի դիսպետչերային շենքերը <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ավտոմեքենաների տեխնիկական սպասարկման կայաններ (տես 2130) 2) պահեստարաններ, սիլոսի աշտարակներ, ապրանքային պահեստներ և անգարներ, որոնք օգտագործվում են բոլոր տեսակի արդյունաբերական արտադրանքի պահպանման համար (տես 2152) 3) երկաթուղի (տես 2221, 2222) 4) օդակայանի թռիչքուղիները (տես 2230) 5) հեռահաղորդակցության գծերը և կայմերը (տես 2263, 2274) 6) նավթային տերմինալները (տես 2283)
2142	Ավտոտնակներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ավտոտնակներ (վերգետնյա և ստորգետնյա) և փակ ավտոկայանատեղերը 2) հեծանիվների կայանատեղեր <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ավտոկայանատեղեր շենքերում, որոնք օգտագործվում են, գլխավորապես, այլ նպատակների համար (տես նպատակներին համապատասխան խմբավորումներ

	2) ավտոմեքենաների տեխնիկական սպասարկման կայաններ (տես 2130)
215	Պահեստներ և արդյունաբերական շենքեր
2151	Արդյունաբերական շենքեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) արդյունաբերական նշանակության փակ շենքեր, օրինակ՝ գործարաններ, ֆաբրիկաներ, արհեստանոցներ, սպանդանոցներ, խմիչքների արտադրության գործարաններ, հավաքման ձեռնարկություններ և այլն իրենց գործառնական նշանակությամբ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ռեզերվուարներ, սիլոսի աշտարակներ և պահեստներ (տես 2152) 2) գյուղատնտեսական նշանակության շենքեր (տես 2171) 3) կոմպլեքս արդյունաբերական կառույցներ (էլեկտրակայաններ, նաֆթավերամշակման գործարաններ և այլն), որոնք չունեն շենքի բնութագիր (տես 228)</p>
2152	Պահեստարաններ, սիլոսներ և ապրանքային պահեստներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ռեզերվուարներ և տարողություններ 2) նավթի ու գազի ռեզերվուարներ (նավթապահեստներ և գազապահեստներ) 3) ցեմենտի և այլ սորուն զանգվածների համար սիլոսներ 4) սառնարաններ և հատուկ պահեստներ 5) պահեստային տարածքներ և անգարներ, որոնք օգտագործվում են բոլոր տեսակի արդյունաբերական արտադրանքի պահպանման համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) սիլոսներ և պահեստային շենքեր, որոնք օգտագործվում են գյուղատնտեսության համար (տես 2171) 2) ջրմուղ աշտարակներ (տես 2272) 3) նավթային տերմինալներ (նավթային բազաներ) (տես 2283)</p>
216	Մշակութա-ժամանցային հասարակական միջոցառումների անցկացման համար շենքեր, կրթական, բժշկական և առողջապահական հիմնարկների շենքեր
2161	Մշակութա-ժամանցային հասարակական միջոցառումների անցկացման

	<p>համար շենքեր</p> <p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) կինոթատրոններ, համերգասրահներ, թատրոններ և այլն 2) նիստերի դահլիճներ և բազմանպատակ սրահներ, որոնք, գլխավորապես, օգտագործվում են հրապարակային ելույթների համար 3) խաղատներ, կրկեսներ, երաժշտական դահլիճներ, պարասրահներ և դիսկոտեկներ, էստրադաներ և այլն <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) թանգարաններ, պատկերասրահներ (տես 2162) 2) մարզասրահներ (տես 2165) 3) հանգստի և ժամանցի զբոսայգիներ (տես 2292)
2162	<p>Թանգարաններ և գրադարաններ</p> <p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) թանգարաններ, պատկերասրահներ, գրադարաններ և տեխնիկական կենտրոններ 2) արխիվների շենքեր 3) կենդանաբանական և բուսաբանական այգիների շենքեր <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) պատմական հուշարձաններ (տես 2173)
2163	<p>Դպրոցների, համալսարանների և գիտահետազոտական հաստատությունների շենքեր</p> <p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) նախադպրոցական, տարրական, միջնակարգ դպրոցների շենքեր (մսուրներ և մանկապարտեզներ, դպրոցներ, քոլեջներ, ճեմարաններ, վարժարաններ և այլն), մասնագիտացված (արհեստագործական) դպրոցներ, պրոֆտեխնիկական ուսումնական հաստատություններ 2) բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների շենքեր, գիտահետազոտական հիմնարկներ, լաբորատորիաներ 3) ֆիզիկական կամ մտավոր արատներով երեխաների համար հատուկ դպրոցներ 4) մասնագիտական վերապատրաստման հաստատություններ 5) օդերևութաբանական կայաններ, դիտարաններ

	<p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ուսանողների և մասնակիցների համար հանրակացարանների շենքերը (տես 1130)</p> <p>2) գրադարանների շենքերը (տես 2162)</p> <p>3) ուսումնական հաստատությունների հիվանդանոցների շենքերը (տես 2164)</p>
2164	<p>Հիվանդանոցների և առողջապահական հիմնարկների շենքեր</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) կազմակերպություններ, որոնք ցուցաբերում են բժշկական օգնություն հիվանդներին և վնասվածք ստացած հիվանդներին</p> <p>2) առողջարաններ, ամբուլատորիաներ, մասնագիտացված կլինիկաներ, հոգեբուժական դիսպանսեր, ծննդատներ, մայրական և մանկական վերականգնողական կենտրոններ</p> <p>3) ուսումնական հաստատությունների հիվանդանոցները, բանտերի և զինված ուժերի հիվանդանոցները</p> <p>4) շենքեր, որոնք օգտագործվում են ջերմային և աղային բուժման, ֆունկցիոնալ վերականգնման, արյան փոխներարկման կետերի, կրծքի կաթի դոնորական կետերի համար և այլն</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) տարեցների և հաշմանդամների համար տուն-ինտերնատները (տես 1130)</p>
2165	<p>Մարզասրահներ</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) շենքեր, որոնք օգտագործվում են մարզական նպատակներով (բասկետբոլի, թենիսի դահլիճները, լողավազանները, մարմնամարզական դահլիճները, սահադաշտերը, հոկեյի դաշտերը և այլն), նախատեսված հանդիսատեսի տրիբունաներով՝ հանդիսասրահների և ցուցադրական նպատակների համար և այլն</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) բազմանպատակ դահլիճներ, որոնք գլխավորապես օգտագործվում են, մշակութա-ժամանցային հասարակական միջոցառումների</p>

	<p><i>անցկացման և հրապարակային ելույթների համար (տես 2161)</i></p> <p><i>2) բացօթյա մարզահրապարակներ, օրինակ՝ թենիսի կորտեր, բաց լողավազաններ և այլն (տես 2291)</i></p>
217	Ոչ բնակելի շենքեր, այլ
2171	Շենքեր ոչ բնակելի գյուղատնտեսական նշանակության
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) շենքեր, որոնք օգտագործվում են գյուղատնտեսական գործունեության համար, օրինակ, կովանոցները, ախոռները, խոզանոցները, փարախները, ձիու գործարանները, շների բուծարանները, թռչնաֆաբրիկաները, հացահատիկի ամբարները, պահեստները և բակի շինությունները, նկուղները, գինու գործարանները, գինու տարողությունները, ջերմոցները, գյուղատնտեսական սիլոսները և այլն</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p><i>1) կենդանաբանական և բուսաբանական այգիների շենքերը (տես 2292)</i></p>
2172	Ժամերգության և կրոնական գործունեության համար շենքեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) եկեղեցիներ, մատուռներ, մզկիթներ, սինագոգներ և այլն</p> <p>2) գերեզմանոցներ, դամբարաններ, սգո սրահներ, դիակիզարաններ և այլն</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) կրոնական շենքերը, որոնք գործածվում են որպես թանգարաններ (տես 2162)</p> <p>2) պաշտամունքային և կրոնական շենքերը, որոնք չեն գործածվում ըստ նշանակության, այլ համարվում են պատմության և ճարտարապետության հուշարձաններ (տես 2173)</p>
2173	Պետության կողմից պահպանվող և պատմական հուշարձաններ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) պետության կողմից պահպանվող և պատմական հուշարձանները, որոնք չեն գործածվում այլ նպատակների համար</p> <p>2) ակվեդուկները և նմանատիպ այլ կառույցները, որոնք համարվում են պատմական հուշարձաններ, պետության կողմից պահպանվող հին</p>

	<p>ավերակները, հնագիտական պեղումները 3) արձանները և հուշարձանները, գեղարվեստական և դեկորատիվ նշանակության շինությունները</p> <p><i>Քացառվում է՝</i></p> <p>1) թանգարանների շենքերը (տես 2162); 2) պատմական հուշարձաններ հանդիսացող բնակելի շենքերը (տես խումբ 11)</p>
2174	Այլ շենքեր, չներառված ուրիշ խմբավորումներում
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ուղղիչ հաստատությունները, բանտերը, քննչական մեկուսարանները, բանակային զորանոցները, ոստիկանական և հրշեջ ծառայությունների շենքերը 2) շինություններ, ինչպիսիք են ավտոբուսների կանգառները, հասարակական զուգարանները, լվացքատները, բաղնիքները և այլ կենցաղային սպասարկման կենտրոնների շենքերը</p> <p><i>Քացառվում է՝</i></p> <p>1) հեռախոսային խցիկները (տես 2141) 2) ուղղիչ հաստատությունների, բանտերի, զինված ուժերի հիվանդանոցները (տես 2164) 3) ռազմական ինժեներական կառույցները (տես 2299)</p>
22	Այլ շինություններ
221	Ավտոմայրուղիներ, փողոցներ և ճանապարհներ
2211	Ավտոմայրուղիներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մայրուղիները, ավտոճանապարհները, այդ թվում՝ խաչմերուկները և տարբեր մակարդակներում տրանսպորտային լուծումները 2) շինություններ (սարքեր) լուսավորման, ազդանշանի, անվտանգության ապահովման և կայանատեղիների համար (այդ թվում՝ լապտերները և ճանապարհների երկայնքով այլ լուսավորման սարքեր, ցուցանակները, ներառյալ՝ ճանապարհային նշանները, լուսացույցները և այլ ազդանշանային և երթևեկությունը կարգավորող սարքերը, խաչմերուկներում ավտոմատ ազդանշանները, օրինակ՝ թարթող լուսացույցները, զանգերը, լուսավորման նշանները, մայրուղիները,</p>

	<p>ավտոճանապարհները բաժանող բետոնե կամ լուսային բաժանիչ-կառույցները, արհեստական անհարթությունները և արագությունը սահմանափակող նշաններ, ուղեփակոցները, ճանապարհային սյուները, պաշտպանիչ ցանկապատերը ավտոմոբիլային ճանապարհների համար և այլն)</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>ավտոմեքենաների տեխնիկական սպասարկման կայանները (տես 2130)</i></p> <p>2) <i>կամուրջները և էստակադաները (տես 2241)</i></p> <p>3) <i>թունելները և մետրոպոլիտենը (տես 2242)</i></p>
2212	Փողոցներ և ճանապարհներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) քաղաքային ու գյուղական փողոցները, քաղաքամերձ և բոլոր տեսակի ճանապարհները (ներառյալ՝ բաց ավտոկայանատեղիները, տրանսպորտային հանգուցալուծումները, խաչմերուկները, շրջանցող և շրջադարձային ճանապարհները), օրինակ՝ պողոտաները, ծառուղիները, նրբանցքները, շրջանցիկ ճանապարհները, ձիավարության և հեծանվավարության համար ճանապարհները, հրապարակները, մայթերը և վերգետնյա ու ստորգետնյա հետիոտնային անցումները</p> <p>2) շինություններ (սարքեր) լուսավորման, ազդանշանի, անվտանգության ապահովման և կայանատեղիների համար (այդ թվում՝ փողոցային լապտերներ, լամպեր մուտքերի և դարբասների մոտ, արտաքին լապտերներ շենքերի և այգիների համար, ճանապարհային լուսավորման սարքեր, այդ թվում՝ դեկորացիաներ հետիոտների անցուղիներում և այլն, լուսատախտակները, ներառյալ՝ ճանապարհային նշանները, լուսացույցները և այլ ազդանշանային և երթևեկությունը կարգավորող սարքերը, նույն մակարդակի վրա ճանապարհների հատման ավտոմատ ազդանշանները, օրինակ՝ թարթող լուսացույցները, զանգերը, լուսավոր նշանները և այլն, ուղեփակոցները, ճանապարհային սյուները, պաշտպանիչ ցանկապատերը ավտոմոբիլային ճանապարհների համար և այլն)</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>հեղիոտների կամուրջները (2241)</i></p>
222	Երկաթուղի

2221	Միջքաղաքային երկաթուղի
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) միջքաղաքային երկաթուղին, անցումային ուղիները, ճանապարհային գծերը, երկաթուղային փոխադրումները, վագոնների տեսակավորման և շոգեքարշի շարժման կայանների գծերը</p> <p>2) շինություններ (սարքեր) լուսավորման, ազդանշանի, անվտանգության ապահովման և միջքաղաքային երկաթուղու էլեկտրաֆիկացման համար (այդ թվում՝ լապտերը և այլ լուսավորման սարքեր երկաթուղու երկայնքով, լուսացույցները և այլ ազդանշանային և երթևեկությունը կարգավորող սարքերը, ուղեգծային կառավարման սարքավորումները, օրինակ՝ գծերի տեղափոխման հեռակառավարման սարքավորումներ, վագոնների տեղափոխման համար կառավարման սարքավորումներ և այլն, ազդանշանային սարքավորումներ, կայանների տեղակայման մասին կամ կենտրոնական դիտակետեր՝ գնացքների գտնվելու վայրի կամ ժամանման մասին և այլն, ճանապարհային նշաններ, ուղևորային պլատֆորմաներ, ուղեփակոցներ, պլատֆորմային բուֆերներ, պաշտպանական ցանկապատեր և այլն)</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) երկաթուղային կայարանները (տես 2141)</p> <p>2) երկաթուղային կամուրջները (տես 2241)</p> <p>3) երկաթուղային թունելները (տես 2242)</p>
2222	Քաղաքային երկաթուղի
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մետրոպոլիտենի երկաթուղային գծերը (ստորգետնյա, վերերկրյա, վերգետնյա), կախովի երկաթուղիներ և էստակադաների վրա առկա երկաթուղիները, ճանապարհների քաղաքային համակարգերը հասարակական գծային տրանսպորտի համար, օրինակ՝ տրամվայի գծերը</p> <p>2) շինություններ (սարքեր) լուսավորման, ազդանշանի, անվտանգության ապահովման և միջքաղաքային երկաթուղու էլեկտրաֆիկացման համար (այդ թվում՝ լապտերը և այլ լուսավորման սարքեր երկաթուղու երկայնքով, լուսացույցները և այլ ազդանշանային և երթևեկությունը կարգավորող սարքերը, ուղեգծային կառավարման սարքավորումները, օրինակ՝ գծերի տեղափոխման հեռակառավարման սարքավորումներ, վագոնների տեղափոխման համար կառավարման սարքավորումներ և</p>

	այլն, ազդանշանային սարքավորումներ, կայանների տեղակայման մասին կամ կենտրոնական դիտակետեր՝ գնացքների գտնվելու վայրի կամ ժամանման մասին և այլն, ճանապարհային նշաններ ուղևորային պլատֆորմաներ, ուղեփակոցներ, պլատֆորմային բուֆերներ, պաշտպանական ցանկապատեր և այլն)
223	Թռիչքավայրէջքային գոտիներ
2230	Թռիչքավայրէջքային գոտիներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) թռիչքի, վայրէջքի կամ մանևրելու համար թռիչքուղիները և թռչող սարքերի կայանատեղիները</p> <p>2) շինություններ (սարքեր) լուսավորման, ազդանշանի և թռիչքուղիների անվտանգության ապահովման համար (չթարթող ազդանշանային լույսեր օդակայանների համար, լուսացույցներ տարբեր տեսակի և այլ ազդանշանային և երթևեկությունը կարգավորող սարքեր, թռչող սարքերի երթևեկությունը կառավարող սարքեր (օրինակ՝ օդանավակայաններում) ճանապարհային լուսավորման սարքավորումներ և այլն)</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) օդանավակայանների շենքերը, օդանավերի անգարները (տես 2141)</p>
224	Կամուրջներ, էստակադաներ, թունելներ և մետրոպոլիտեն
2241	Կամուրջներ և էստակադաներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մետաղյա, երկաթբետոնե կամ այլ նյութերից ավտոճանապարհային և երկաթուղային կամուրջներ, ներառյալ էստակադաների կոնստրուկցիաները</p> <p>2) շարժական (բացովի, կախովի) կամուրջները, ուղեկամուրջները, գյուղական և անտառային ճանապարհների կամուրջները, հետիոտնային կամուրջները</p> <p>3) շինություններ (սարքեր) լուսավորման, ազդանշանի և կամուրջների և էստակադաների վրա անվտանգության ապահովման համար (այդ թվում լապտերները և այլ լուսավորման սարքերը կամուրջների վրա, լուսացույցները և այլ ազդանշանային և կարգավորող սարքերը, ճանապարհային նշանները, պաշտպանական ցանկապատները և այլն)</p>
2242	Թունելներ և մետրոպոլիտեն

	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ավտոմոբիլային ճանապարհների և երկաթուղու, մետրոպոլիտենների թունելները</p> <p>2) շինություններ (սարքեր) լուսավորման, ազդանշանի և թունելներում, մետրոպոլիտենում անվտանգության ապահովման համար (այդ թվում լապտերները և այլ լուսավորման սարքերը ավտոմոբիլային ճանապարհների, երկաթուղու և մետրոպոլիտենի թունելներում, լուսացույցները և այլ ազդանշանային ու կարգավորող սարքերը, ճանապարհային նշանները, պաշտպանական ցանկապատերը և այլն)</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>հեղիոփնային ստորգեղանյա անցումները (տես 2212)</i></p>
225	Նավահանգիստներ, ջրանցքներ, ամբարտակներ և այլ ջրային կառույցներ
2251	Նավահանգիստներ և նավագնացական ուղիներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ծովային և գետային նավահանգստի կառույցները (նավամատուցները, նավանորոգարանները, նավակայանները և այլն)</p> <p>2) նավանցիկ ջրանցքները</p> <p>3) շինություններ գետերի և ջրանցքների վրա (շյուզները (ջրարգելակները), կամուրջ-ջրանցքները, թունել-ջրանցքները, ավերի սարքավորումները), այդ թվում՝ սարքեր լուսավորման, ազդանշանի և ներքին ջրային ուղիներում անվտանգության ապահովման համար (շյուզների, պատնեշների, նավահանգստի տեղակայման, նավերի և նավակների և շարժման կառավարման սարքավորումներ, տարբեր տեսակի լուսացույցներ և այլն)</p> <p>4) ուղղակի նավահանգիստները</p> <p>5) նավաշինական արդյունաբերության ջրային կառույցները (նավարաններ, խցիկներ, լողավազաններ և այլն)</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>փարոսների շինությունները (շենքերը) (տես 2141)</i></p> <p>2) <i>ամբարտակներ և նմանափայ ջրապահպան կառույցները (տես 2252)</i></p> <p>3) <i>տոափնյա և մերձափնյա նավթային տերմինալները (տես 2283)</i></p>
2252	Ամբարտակներ

	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ամբարտակներ և նմանատիպ ջրապաշտպան կառույցներ այնպիսի ոլորտներում ինչպիսիք են հիդրոէներգետիկան, ոռոգումը, ջրային հոսքերի կարգավորումը, պաշտպանությունը հեղեղումներից</p> <p>2) պաշտպանական ամբարտակները, ջրապատվարները, պաշտպանիչ դիզվող կառույցները (այդ թվում՝ մետաղական ցանկապատերը)</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ջրարգելակները (տես 2251)</p> <p>2) հիդրոէլեկտրակայանները (տես 2282)</p>
2253	Ջրատարները, ոռոգման և ջրահեռացման կառույցներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ոռոգման ջրանցքները և այլ ջրամատակարարման կառույցները հողագործության մեջ</p> <p>2) ջրատարները</p> <p>3) դրենաժային և տեղատարափի կառույցներ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ջրափարներ, որոնք համարվում են պատմական հուշարձաններ (տես 2173)</p> <p>2) ամբարտակները (տես 2252)</p> <p>3) ջրմուղները (տես 2262, 2272)</p>
226	Խողովակաշարեր, էլեկտրահաղորդման և հեռահաղորդակցման մայրուղային գծեր
2261	Մայրուղային նավթատար և գազատար խողովակագծեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մայրուղային վերգետնյա, ստորգետնյա և ստորջրյա խողովակաշարերը նավթի և գազի փոխադրման համար</p> <p>2) պոմպակայաններ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ջրմուղներ (տես 2262, 2272)</p> <p>2) գազի քաղաքային ցանցեր (տես 2271)</p>

	3) նավթամթերքի բեռնման և պահման համար կառույցներ (տես 2283)
2262	Մայրուղային ջրագծեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) գլխավոր վերգետնյա, ստորգետնյա և ստորջրյա խողովակաշարերը ջրի փոխադրման համար</p> <p>2) պոմպային, ֆիլտրող կայանները և ջրհեռացման կայանները</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ոռոգման ջրանցքները և ջրափարները (տես 2253)</p> <p>2) ջրի տեղական խողովակաշարերը (տես 2272)</p>
2263	Մայրուղային հեռահաղորդակցության գծեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մայրուղային վերգետնյա, ստորգետնյա կամ ստորջրյա հեռահաղորդակցության գծեր, ռադիոյի և հեռուստատեսության ռելեական համակարգեր կամ մալուխային ցանցեր, ռադիո և հեռուստաաշտարակներ (կայմեր, աշտարակներ), ռելեների աշտարակ և ռադիոհաղորդակցման կառույցներ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) էլեկտրահաղորդման գլխավոր գծեր (տես 2264)</p> <p>2) քաղաքային հեռահաղորդակցության ցանցեր (տես 2274)</p>
2264	Մայրուղային էլեկտրահաղորդման գծեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) բարձր լարման գլխավոր էլեկտրական գծեր (օդային և ստորգետնյա) կամ միջին լարման էլեկտրական բաշխիչ գծեր</p> <p>2) տրանսֆորմատորային կայաններ և ենթակայաններ, հենակետեր</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ճանապարհների լուսավորման համար օգտագործվող սարքեր (տես 2211, 2212)</p> <p>2) տեղային բաշխիչ էլեկտրական գծեր և օժանդակ սարքեր (տես 2274)</p>

227	Տեղային խողովակաշարեր, էլեկտրահաղորդման և հեռահաղորդակցության գծեր
2271	Տեղային գազամատակարարման գծեր
	<i>Այս դասը ներառում է՝</i> 1) տեղային վերգետնյա և ստորգետնյա խողովակաշարերը գազի փոխադրման համար
2272	Տեղային ջրամատակարարման գծեր
	<i>Այս դասը ներառում է՝</i> 1) տեղային խողովակաշարեր ջրի, գոլորշու կամ խտացրած օդի փոխադրման համար 2) ջրմուղ աշտարակներ, ջրհորներ, շատրվաններ <i>Բացառվում է՝</i> 1) ոռոգման սարքեր (տես 2253) 2) ջրագրիչ սարքեր (տես 2273)
2273	Կոյուղու տեղային համակարգեր
	<i>Այս դասը ներառում է՝</i> 1) ջրատար ցանցեր և կոյուղու կոլեկտորներ 2) կեղտաջրերի վերամշակման սարքեր
2274	Տեղային էլեկտրահաղորդման մալուխներ և հեռահաղորդակցության գծեր
	<i>Այս դասը ներառում է՝</i> 1) տեղային էլեկտրացանցեր և հեռահաղորդակցական գծեր (օդային կամ ստորգետնյա) և օժանդակ շինություններ (տրանսֆորմատորային կայաններ և ենթակայաններ, հեռագրային սյուներ և այլն) 2) տեղային հեռուստատեսային մալուխային ցանցեր և դրանց միացված ընդհանուր (կոլեկտիվ) ալեհավաքներ
228	Արդյունաբերական նշանակության համալիր կառույցներ
2281	Հանքարդյունաբերական ձեռնարկությունների կառույցներ
	<i>Այս դասը ներառում է՝</i>

	<p>1) սարքեր և կառույցներ պինդ օգտակար հանածոների ստորգետնյա և բացահանքերի մշակման համար, նավթի և գազի արդյունահանման, ավազահանքերի արդյունահանման և այլնի համար (օրինակ՝ բեռնող և բեռնաթափող կայանները, հանքահորերի համար օդափոխիչ աշտարակները, գլխավոր հանքահորային բնամասերը և հանքահորային մեքենաները, թունելները և հորիզոնական մշակումները՝ կապված լեռնագործական աշխատանքների հետ և այլն)</p> <p>2) սարքեր և կառույցներ հանքաքարի հարստացման և վերամշակման ձեռնարկությունների համար, սարքեր և կառույցներ գաջի, ցեմենտի, աղյուսի, կղմինդրի և այլնի արտադրության համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) գրասենյակային շենքեր (տես 2120)</p> <p>2) գործարանների արտադրական շենքեր, տանիքով արհեստանոցներ (տես 2151)</p> <p>3) լեռնային հանքամշակումներից գոյացությունները (տես 2299)</p>
2282	Էլեկտրաէներգետիկական ձեռնարկությունների կառույցներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) հիդրավլիկ կամ ջերմային էլեկտրակայաններ և սարքեր էլեկտրաէներգիայի արտադրության համար, օրինակ՝ էլեկտրակայաններ, որոնք աշխատում են ածուխով, ատոմային և քամու էլեկտրակայանները</p> <p>2) սարքեր և կառույցներ միջուկային նյութերի հարստացման և վերամշակման ձեռնարկությունների համար</p> <p>3) թափոնների այրման վառարաններ (սարքեր և կառույցներ աղբակիզման գործարանների համար)</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ամբարտակները (տես 2252)</p> <p>2) էլեկտրահաղորդման գծեր, այդ թվում՝ տրանսֆորմատորային կայանները և ենթակայանները (տես 2264)</p> <p>3) արտադրական և լաբորատոր վառարանները (տես 3912)</p>
2283	Քիմիական և նավթաքիմիական արդյունաբերական ձեռնարկությունների կառույցներ
	<i>Այս դասը ներառում է՝</i>

	<p>1) սարքեր և կառույցներ քիմիական, նավթաքիմիական կամ նավթավերամշակման ձեռնարկությունների համար</p> <p>2) նավթամթերքի տերմինալներ (նավթային բազա)</p> <p>3) սարքեր և կառույցներ կոքսաքիմիական և գազային գործարանների համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) քիմիական, նավթաքիմիական կամ նավթավերամշակման ձեռնարկությունների շենքեր (տես 2251)</p> <p>2) նավթի և գազի ռեզերվուարներ (տես 2152)</p>
2284	Այլ արդյունաբերական ձեռնարկությունների կառույցներ, չներառված ուրիշ խմբավորումներում
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) սարքեր և կառույցներ ծանր արդյունաբերության ձեռնարկությունների համար (դոմնային, գլոցման, ձուլման արտադրամասեր և այլն)</p> <p>2) սարքեր և կառույցներ այլ արտադրական ձեռնարկությունների համար՝ ներառված այլ խմբավորումներում</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) այլ արդյունաբերական ձեռնարկությունների շենքեր (տես 2251)</p>
229	Սպորտի և հանգստի համար կառույցներ, այլ ինժեներական կառույցներ, չներառված ուրիշ խմբավորումներում
2291	Մարզադաշտեր և մարզահրապարակներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մարզահրապարակները, սարքավորումներ բացօթյա մարզական պարապմունքների համար, ինչպիսիք են՝ ֆուտբոլը, բեյսբոլը, ռեգբին, ջրային մարզաձևերը և այլն, ավտովազքի, հեծանվավազքի և ձիասպորտի մրցուղիներ և դաշտեր</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) մարզասրահները (տես 2165)</p> <p>2) խաղահրապարակներ, հանգստի և զվարճանքի զբոսայգիներ, գոլֆի դաշտեր, նավերի կայանման համար սարքեր (տես 2292)</p>

2292	Սպորտի և հանգստի համար այլ կառույցներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) հանգստի և ժամանցի զբոսայգիներ և սպորտով զբաղվելու բացօթյա կառույցներ, այդ թվում՝ մագլցելու համար սարքեր (դահուկի արահետներ և այլն), գոլֆի դաշտեր, ձիարշավարաններ, նավերի կայանման համար սարքեր, կառույցներ, որոնք գլխավորապես օգտագործվում են ծովագնացական մարզաձևերի և լողափների համար</p> <p>2) հասարակական այգիներ և զբոսայգիներ, կենդանաբանական և բուսաբանական այգիներ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) լեռնային ապաստարանները (տես 2112)</p> <p>2) կախովի և ճուպանուղիների կայանները (տես 2141)</p> <p>3) մշակութա-ժամանցային հասարակական միջոցառումներ անցկացնելու համար շենքերը (տես 2161)</p> <p>4) կենդանաբանական և բուսաբանական այգիների շենքերը (տես 2162)</p> <p>5) մարզասրահները (տես 2165)</p>
2299	Ինժեներական այլ կառույցներ, չներառված այլ խմբավորումներում
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ռազմական ինժեներական կառույցներ, օրինակ՝ ամրոցներ, բունկերներ, հրաձգարաններ, ռազմական փորձարկման կենտրոններ և այլն</p> <p>2) ինժեներական կառույցներ՝ չդասակարգված այլ խմբավորումներում, այդ թվում՝ արբանյակային կայաններ տեղադրելու համար կառույցներ</p> <p>3) հավաքովի շինարարական մետաղական կառուցվածքները արդյունաբերական, գյուղատնտեսական կառույցների (ջերմոցներ, ջերմանոցներ և այլն), շինարարական աշխատանքների համար և այլ հատուկ կառույցներ, այդ թվում՝ գովազդային, դեկորատիվ և այլ կառուցատարրեր, տարբեր նյութերից ցանկապատեր և այլն</p> <p>4) լքված արդյունաբերական կամ քաղաքային կառույցներ</p> <p>5) գոյացություններ լեռնային հանքամշակումներից, կենցաղային թափոնների պահեստավորման կետերը (աղբակույտերը)</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) օդանավակայանների շենքեր (տես 2141)</p>

	<p>2) զորանոցներ (տես 2179)</p> <p>3) ռազմական նավահանգիստներ (տես 2251)</p>
23	Հողի բարելավում
230	Հողի բարելավում
2300	Հողի բարելավում
	<p><i>Այս դաս ընդհանուր է՝</i></p> <p>1) հողերի մաքրումը, ռելիեֆի փոփոխությունը, ջրային հորերի շինությունները, որոնք հողատարածքների անբաժանելի մասն են կազմում</p> <p>2) ծախսեր, որոնք կապված են հողի սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ (իրավաբաններին, ճարտարապետներին, հողաչափողներին, ինժեներներին և գնահատողներին տրվող վճարները, անշարժ գույքի գործակալներին և աճուրդավարներին կանխավճարները, բոլոր հարկերը, առևտրային, տրանսպորտային և եզրափակիչ ծախսերը և այլն)</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>ալեհատների, պարվարների, ամբարտակների և ոռոգման համակարգերի կառուցումը, որոնք գտնվում են հողատարածքների մոտակայքում, բայց դրա անբաժանելի մասը չեն, որոնք հաճախ ազդում են մի քանի սեփականատերերին պարկանոց հողատարածքների վրա (որպես կանոն իրականացվում են պետական կառավարման մարմնի կողմից) (տես 2252)</i></p>
3	Մեքենաներ և սարքավորումներ
31	Տրանսպորտային սարքավորումներ (տրանսպորտային միջոցներ)
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) լողացող տները, բեռնանավերը, շարժական տները և ավտոկցորդները, եթե դրանք հանդիսանում են հիմնական բնակության վայր տնային տնտեսությունների անդամների համար (տես խումբ 11)</p> <p>2) տրանսպորտային, ՏՀՏ և այլ սարքավորումներ, որոնք ձեռք են բերվել տնային տնտեսությունների կողմից վերջնական սպառման նպատակով (չեն հանդիսանում հիմնական ֆոնդեր)</p> <p>3) ռազմական նշանակության տրանսպորտային միջոցներ (տես խումբ 41)</p>
311	Ավտոմեքենաներ, կցանքներ և կիսակցանքներ
3111	Ուղևորատար ավտոմեքենաներ

	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ուղևորատար ավտոմեքենաներ մինչև 10 մարդ տեղափոխելու համար 2) ավտոմեքենաներ (ավտոբուսներ) 10 և ավելի մարդ տեղափոխելու համար (ավտոբուսներ, տրոլեյբուսներ և զբոսաշրջային ավտոբուսներ) 3) բնակելի ավտոֆուրգոնները (զբոսաշրջային ավտոֆուրգոններ և այլն), հատուկ սարքավորված որպես բնակելի տրանսպորտային միջոցները մարդկանց փոխադրման համար (ննջասենյակներով, խոհանոցով, լոգասենյակով և այլ հարմարություններով)</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) տրանսպորտային միջոցներ, որոնք հափուկ նախատեսված են ձյան մեջ տեղաշարժելու համար (օրինակ՝ ձյունագնացները) 2) ավտոմեքենաներ գույքի դաշտերի համար և նմանապիպ տրանսպորտային միջոցներ (տես 3112)</p>
3112	Բեռնատար ավտոմեքենաներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) բեռնատարներ և ֆուրգոններ, ճանապարհառելսային բեռնատարներ, ինքնաբեռնիչ տրանսպորտային միջոցներ, վագոնիկներ և այլն 2) անվավոր տրակտոր-քարշակներ կիսակցիչների համար 3) շարժիչներով շասիներ ավտոտրանսպորտի համար 4) բեռնատար ավտոմեքենաներ՝ նախատեսված բարձր ռադիոակտիվ նյութերի փոխադրման համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) հափուկ նշանակության բեռնատարներ և ֆուրգոններ (տես 3113) 2) ինքնաթափ ավտոմեքենաներ ճանապարհի բացակայության պայմաններում կիրառելու համար (տես 3924) 3) տրակտորներ անտառային տնտեսության և գյուղատնտեսության համար (առանց անիվների) (տես 3921) 4) տրակտորներ երկաթուղային կայարանների կառամատուցներում կիրառելու համար (տես 3913) 5) մոտոցիկլերներ, սկուտերներ կամ մոտոհեծանիվներ՝ նախատեսված բեռների փոխադրման համար (տես 3191)</p>
3113	Հատուկ նշանակության ավտոմեքենաներ

	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ավտոկռունկներ 2) ձյունագնացներ, գոլֆի կառեր, ջրի վրայով գնացող տանկեր 3) հրշեջ մեքենաներ, սանիտարական ավտոմեքենաներ, վթարատեխնիկական ավտոմեքենաներ 4) աղբահավաքներ, բեռնատարներ՝ փողոցների, կեղտաջրերի առուների, օդանավակայանների թռիչքուղիների մաքրման համար և այլն (օրինակ՝ հավաքող մեքենաները, ցայտացրիվ մեքենաները, համակցված ավլող-ցայտացրիվ մեքենաները և աղբահանման մեքենաները) 5) բետոնային լուծույթը պոմպով քաշող և տեղափոխող մեքենաներ, ցայտացրիվ մեքենաներ 6) հորատող մեքենաներ 7) լուսարձակ մեքենաներ, բեռնատարներ (կինոմեքենաներ) կինեմատոգրաֆիայի կամ հեռուստատեսային աշխատանքների համար, սարքավորանք, բեռնատարներ կախովի լարերի վերանորոգման, փողոցների լուսավորման համար և այլն 8) շարժական լաբորատորիաներ, շարժական հացի փոեր, դաշտային խոհանոցներ, ֆուրգոններ-արհեստանոցներ, շարժական կլինիկաներ, գրադարաններ, բանկեր և այլն 9) հատուկ նշանակության տրանսպորտային միջոցներ, անընդհատ տեսակավորվող ռադիո կամ հեռուստատեսային հաղորդիչներով կամ այլ սարքավորումներով <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) բեռնափար ավտոմեքենաներ՝ նախատեսված բարձր ռադիոակտիվ նյութերի փոխադրման համար (տես 3112) 2) ռազմականացված տրանսպորտային միջոցներ (տես 4114 և 4119)
3119	Կցանքներ և կիսակցանքներ, ավտոմեքենայի թափքեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) թափքերը (ներառյալ խցիկները) ուղևորատար և բեռնատար ավտոմեքենաների համար (այդ թվում՝ գոլֆի դաշտերի ավտոմեքենաների և համանման մեքենաների համար) 2) տարաներ բեռների, այդ թվում՝ հեղուկների փոխադրման համար 3) կցանքներ և կիսակցանքներ բնակության կամ զբոսաշրջության համար (բացառությամբ շարժական տների, ավտոկցանքների և այլն, եթե դրանք հանդիսանում են հիմնական բնակության վայր տնային տնտեսությունների անդամների համար - տես խումբ 11) 4) այլ ավտոմեքենայի կցանքներ և կիսակցանքներ մարդկանց և

	<p>տարբեր բեռների փոխադրման համար, ներառյալ ցուցահանդեսի կցանքները, կցանք-գրադարաններ և այլն</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>կցանք բեռոնախառնիչներ (տես 3924)</i></p>
312	Ջրային նավեր
3121	Նավեր ուղևորների և բեռների փոխադրման համար, բոլոր տեսակների լաստանավեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ճանապարհորդական, զբոսաշրջային նավերը և համանման լողացող միջոցները՝ նախատեսված հիմնականում ուղևորափոխադրման համար</p> <p>2) բոլոր տեսակի լաստանավերը, այդ թվում՝ երկաթուղային, ավտոմոբիլային և ոչ մեծ գետային լաստանավերը</p> <p>3) լցանավեր հեղուկ և գազանման բեռների փոխադրման համար (բենզին, մեթան, գինի և այլն)</p> <p>4) նավ-սառնարաններ միս, մրգեր փոխադրելու համար և այլն</p> <p>5) հանքատար և այլ չոր բեռներ փոխադրող նավեր հացահատիկի, ածուխի փոխադրման համար և այլն, մեծ տարրաներ փոխադրող նավերը, անվավոր տեխնիկա փոխադրող (ռո-ռո) նավերը և բեռնված լիխտերների փոխադրման համար նավերը և այլն</p> <p>6) հարթ տախտակամածով նավերը բեռների, երբեմն էլ, մարդկանց փոխադրման համար, ինչպիսիք են տարբեր տեսակի լաստանավերը, լիխտերները և կամրջանավերը</p> <p>7) սահանավերը, ստորջրյա թևերով և օդային բարձիկներով նավերը</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>ձկնորսական և այլ հատուկ նշանակության նավեր և ջրային միջոցներ, որոնք չունեն նավի բնույթ (տես 3122 - 3129)</i></p> <p>2) <i>ռազմանավերն ու սուզանավերը (տես 4111)</i></p>
3122	Ձկնորսական նավեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ձկնորսանավերը, կետորսական նավերը</p> <p>2) ջրային գործարաններ (ձկնագործարան նավեր) ձկան վերամշակման և պահման համար, կետերի հումքի համար և այլն</p> <p>3) ձկնորսական (իրենց նշանակությամբ) նավեր, որոնք կարող են</p>

	<p>կիրառվել նաև էքսկուրսիոն նպատակների համար զբոսաշրջային սեզոնի ժամանակ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) հատուկ նշանակության այլ նավերը (տես 3123) 2) այլ ջրային միջոցները (տես 3129) 3) ձկնորսական թիանավակները (տես 3125)
3123	<p>Հատուկ նշանակության այլ նավեր</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) նավաքարշեր և ներքին ջրերի քարշակներ՝ նախատեսված են այլ լողացող միջոցների քարշակման համար, նավերին օգնություն ցուցաբերման համար, աղետների ժամանակ 2) հրիչ նավեր՝ նախատեսված լաստանավերը, լիխտերները հրելու համար 3) համակցված քարշակ-հրիչ նավեր, և որպես հրիչներ և որպես քարշակներ աշխատանքի համար, այդ թվում՝ սարքավորված հատուկ սարքերով, հրշեջների համար, պոմպային աշխատանքների համար, բեռների ջեռուցման համար և այլն 4) հատակի խորացման մեքենաները (օրինակ՝ գրեյֆերային մեքենաները, հողածծիչ մեքենաները և այլն) 5) լողուն փարոսները, ազդանշանային նավերը, հրշեջ նավերը և այլն 6) լողուն նավանորոգարանները 7) ինքնագնաց լողուն նավանորոգարանները, տրանսպորտային միջոցների՝ ամֆիբիաների կամ այլնի վերանորոգման կամ փոխադրման համար 8) լողուն կամ սուզվող հորատման կամ շահագործման պլատֆորմաներ 9) հորատող նավեր 10) նավեր խորտակված նավերի բարձրացման համար 11) նավամատուցյին կապված փրկարարական փոքր լաստեր, օդային կամ ջրային աղետներից տուժածների փրկության համար 12) բատիսկաֆ 13) կամրջանավերը, սարքավորված ամբարձիչ կամ տակելեժային-տրանսպորտային մեքենաներով (օրինակ՝ աշտարակները, ամբարձիչները, հացահատիկների մեքենայացված շտեմարանները) և կամրջանավերը, որոնք ծառայում են որպես հիմք այդ մեքենաների համար 14) բնակելի նավերը (բացառությամբ լողուն տների, լաստանավերի և այլն, եթե դրանք հիմնական բնակության վայր են տնային տնտեսությունների անդամների համար - տես խումբ 11)

	<p>15) նավեր-վազքատներ և լողուն ֆաբրիկաներ 16) նավեր՝ ռազմական նավերի որոշ հատկություններով, բայց կիրառվում են պետական մարմինների կողմից (օրինակ՝ մաքսատների և ոստիկանության) 17) նավակողերի վրա գտնվող փրկարարական նավակներ, ինչպես նաև ափերի մոտ գտնվող նավակները, աղետների դեպքում նավերին օգնություն ցուցաբերելու համար (բացի թիավոր փրկարարական նավակներից - տես 3125) 18) գիտահետազոտական նավերը, նավեր-լաբորատորիաները, լողուն օդերևութաբանական կայանները 19) լողուն միջոցներ բույերի փոխադրման և կառանման համար 20) նավեր ստորջրյա մալուխների անցկացման համար, օրինակ՝ հեռաչափ կապի համար 21) փչովի նավակները 22) սառցահատները 23) սանիտարական նավեր 24) բունկերային լաստանավեր հանքաքարի արդյունահանման համար 25) էլաստիկ բուքսիրային տարողություններ («վիշապներ»), այսինքն՝ հավաքվող հարմարանքներ հեղուկների, գազերի և այլ բեռների քարշակային փոխադրման համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) այլ լողուն միջոցներ (տես 3129) 2) մարզական և զբոսանավերը, նավակները (տես 3125)</p>
3124	Այլ լողուն կառույցներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) գլանաձև կամրջանավեր, որոնք կիրառվում են ժամանակավոր կամուրջները ջրի վրա պահելու համար և այլն (բացի այն կամրջանավերից, որոնք ունեն նավի բնույթ - տես 3121, 3123) 2) լողուն բաքերը, որոնք կիրառվում են խեցգետնակերպերի կամ ձկների պահելու համար 3) լողուն բաքեր, որոնք կիրառվում են որոշ նավահանգիստներում նավերին նավթի, ջրի մատակարարման համար և այլն 4) կոֆերդամներ՝ տարողություններ, որոնք կիրառվում են կամուրջների շինարարության մեջ և այլն 5) լողուն նավակայաններ 6) խարսխավոր լողաններ, ինչպիսիք նավակառանման տակառներն են, ուղորդիչ խարսխավոր լողաններ, ազդանշանային լուսային կամ</p>

	<p>ձայնային խարսխավոր լողաններ</p> <p>7) փարոսները, որոնք կիրառվում են նավարկության ուղիները, վտանգավոր վայրերը ցույց տալու համար և այլն</p> <p>8) հարմարանքներ ջրասույզ նավակները բարձրացնելու համար</p> <p>9) պաշտպանիչներ՝ լողափամփուշտի տեսակ, որը կիրառվում է ականազերծման ժամանակ</p> <p>10) բոլոր տեսակի լաստանավակները, ներառյալ՝ կլոր լողուն սարքերը, որոնք ջրի մակերեսին դիպչելիս ավտոմատ փչվում են, նավերի խորտակման դեպքում փրկարարական աշխատանքների համար</p> <p>11) լողուն կառույցներ, որոնք ծառայում են որպես նավանորոգարանի փակոցներ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>զբոսանավերն՝ մարզական նավերն և նավակները (տես 3125)</i></p>
3125	<p>Զբոսանավերն սպորտային նավակներ</p> <p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) փչովի նավակներ և լաստանավեր</p> <p>2) զբոսանավեր և այլ առագաստային նավակներ օժանդակ (կախովի) շարժիչով կամ առանց դրա</p> <p>3) շարժիչանավակներ</p> <p>4) ոտնակով ջրային հեծանիվներ, սպորտային ձկնորսական նավակներ, հավաքովի փչովի ջրային միջոցներ և նավակներ</p> <p>5) այլ զբոսանավեր և սպորտային նավակներ՝ մակույկներ կանոյի համար, թիանավակներ, յալիկներ</p> <p>6) թիավոր փրկարար նավակներ</p>
313	Օդանավեր
3131	Առանց շարժիչի թռչող ապարատներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) օդապարիկներ (այդ թվում՝ զոնդային օդապարիկները և օդային փուչիկները) և դիրիժաբլները</p> <p>2) սավառնակներ, դելտապլաններ և այլ անշարժիչ թռչող սարքեր</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>հեղիկուպտերներ (տես 3132)</i></p>

3132	<p>Ինքնաթիռներ և ուղղաթիռներ քաղաքացիական նշանակության</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ինքնաթիռներ (ցամաքային տեղակայման և հիդրո ինքնաթիռներ և ամֆիբիաներ) 2) ուղղաթիռների և հիդրոպլաններ <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>նազմական ինքնաթիռներ և ուղղաթիռներ (տես 4112)</i>
3133	<p>Տիեզերական ապարատներ (այդ թվում՝ արհեստական արբանյակները) և հրթիռներ</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) միջմայրցամաքային բալիստիկ հրթիռներ (ՄԲՀ) և համանման հրթիռներ 2) տիեզերական ապարատներ, որոնք համարվում են տրանսպորտային միջոցներ, և որոնք ունակ են թռչել երկրային մթնոլորտից դուրս (օրինակ՝ կապի արբանյակները կամ օդերևութաբանական արբանյակները և այլն) 3) հրթիռակրիչներ, որոնց գործառույթն է՝ որոշակի օգտակար բեռների դուրս բերումը Երկրի հետագիծ («արբանյակների հրթիռակրիչներ») կամ ոչ թե Երկրի, այլ ուրիշ երկնային մարմնի հետագծի շուրջ («միջմոլորակային հրթիռակրիչներ») 4) ուղեծրային տիեզերական տրանսպորտային միջոցներ <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>նազմական հրթիռակրիչներ կամ «բալիստիկ հրթիռներ» (տես 4113)</i>
314	<p>Երկաթուղային տրանսպորտային միջոցներ</p>
3141	<p>Երկաթուղային գնացքաքարշեր և գնացքաքարշերի պահեստավագոններ (տենդերներ)</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) էլեկտրական գնացքաքարշերի բոլոր տեսակները 2) երեք տեսակի ջերմաքարշեր՝ էլեկտրական, հիդրավլիկ, մեխանիկական շարժակներով 3) բոլոր տեսակի շոգեքարշերը, այդ թվում՝ էլեկտրական շարժակով տուրբինային գնացքաքարշերը, սեղմված օդով աշխատող տենդեր-շոգեքարշերը և գնացքաքարշերը, միջին հզորության գնացքաքարշերը,

	<p>որոնք կիրառվում են հիմնականում կայարաններում, բեռնատար վագոնների հետ աշխատանքների համար և արդյունաբերական ձեռնարկություններում կապված երկաթուղիների հետ</p> <p>4) գնացքաքարշ տենդերներ՝ շրթայակցված շոգեքարշերի հետ, որտեղ գտնվում են ջուր և վառելիք՝ անհրաժեշտ ջեռուցման համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>տրակտորներ, որոնք նախատեսված են, ինչպես ճանապարհների, այնպես էլ ուղիների վրայով գնալու համար (տես 3921)</i></p>
3142	<p>Երկաթուղային կամ տրամվայի ինքնագնաց վագոններ, ապրանքատար և բաց վագոններ</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) <i>էլեկտրաշարժով (ինքնագնաց) ուղևորատար վագոններ (այդ թվում տրամվայ)</i></p> <p>2) <i>շարժիչային ինքնագնացներ՝ սեփական ներքին այրման (դիզելով կամ այլ վառելիքով) շարժիչով առանձին (ինքնավար) վագոններ</i></p> <p>3) <i>ինքնագնացներ և այլ նմատիպ տրանսպորտային միջոցներ, որոնք աշխատում են մարտկոցով</i></p> <p>4) <i>էլեկտրահիդրոսկոպ ուղևային տրանսպորտային միջոցներ</i></p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>ոչ ինքնագնաց վագոններ (տես 3143)</i></p> <p>2) <i>տրանսպորտային միջոցներ նախատեսված երկաթուղու և տրամվայի գծերի վերանորոգման և սպասարկման համար (տես 3143)</i></p> <p>3) <i>ավտոբուսներ, որոնց հնարավոր է վերասարքավորել շարժիչային ինքնագնացի (պահպանելով միևնույն շարժիչը) պարզապես փոխելով անիվները և արգելափակելով դեկային կառավարումը (տես 3111)</i></p>
3143	<p>Այլ շարժակազմեր</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) տրանսպորտային միջոցներ երկաթուղային կամ տրամվայի գծերի վերանորոգման կամ տեխնիկական սպասարկման համար, ինչպիսիք են՝</p> <p>ա) վագոններ՝ վերանորոգման աշխատանքներ իրականացնելու համար (վագոններ-արհեստանոցներ), վթարային և այլ վագոններ-ամբարձիչներ քարշակների և վագոնների բարձրացման համար և վագոններ՝ ուղիների</p>

	<p>բարձրացման և տեղադրման համար, կառամատույցում բեռնման և բեռնաթափման համար և այլն</p> <p>բ) կառամատույցներ, կահավորված հատուկ սարքերով, վերանորոգման, բալաստի մաքրման և աստառման աշխատանքների համար և այլ մեքենաներ</p> <p>գ) հեղուկացրցան վագոններ՝ մոլախոտերի դեմ պայքարի համար</p> <p>դ) ճանապարհների հավասարեցման և այլ ինքնագնաց տրանսպորտային միջոցներ ճանապարհների վերանորոգման համար</p> <p>ե) ուղիների չափման և ստուգման վագոններ</p> <p>զ) մեխանիկական և ոչ մեխանիկական շարժակով սայլակներ ճանապարհների ստուգման համար, այդ թվում՝ շարժիչավոր ռելսահեծանիվները և այլն</p> <p>2) բոլոր տեսակի ոչ ինքնագնաց վագոնները՝</p> <p>ա) ուղևորատար վագոններ, այդ թվում՝ ննջավագոնները, վագոն-ռեստորանները, վագոն-սրահները, վագոն-ակումբները (հատուկ սարքավորված մշակութային ծրագրերի, պարերի համար և այլն), բնակելի վագոններ երկաթուղային անձնակազմի համար, ուղեբեռների և համակցված մարդ-ուղեբեռ վագոններ</p> <p>բ) ֆունիկուլիոր կամ ճոպանային երկաթուղային վագոններ</p> <p>գ) տրամվայի կցավագոններ</p> <p>դ) հատուկ վագոններ հանքափորների ստորգետնյա փոխադրումների համար</p> <p>ե) շարժական վագոններ՝ փոստային բաժանմունքներ, սանիտարական, հիվանդանոցային, ռենտգենյան կամ համանման վագոններ, վագոններ՝ հատուկ սարքավորված ռադիո կամ հեռագրային սարքավորումներով, ուսումնական վագոններ՝ սարքավորված սարքերով, մեքենաներով կամ մակետներով (օրինակ՝ աշխատակիցների վերապատրաստման համար), վագոն-ցուցահանդես</p> <p>զ) բանտային վագոններ</p> <p>է) գրահապատ վագոններ</p> <p>ը) երկաթուղային կամ տրամվայի ոչ ինքնագնաց բեռնատար վագոններ, այդ թվում՝ վագոններ-պլատֆորմաներ, բաց և նախատեսված տարբեր տեսակի (այդ թվում՝ ռադիոակտիվ) բեռների փոխադրման համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p><i>1) մեքենաներ, չափիչ սարքեր և այլ սարքավորումներ, հավաքված պարզ անիվների վրա, այլ ոչ թե իրական երկաթուղային կամ տրամվայի ենթաշրջանակների վրա (և այդպիսով, իրական երկաթուղային կամ</i></p>
--	---

	<p><i>տրամվայի շարժակազմ չհանդիսացող) (տես 3913 եւ 3924)</i></p> <p><i>2) ճանապարհա-ռելսային կցիչներ (որոնք հիմնականում կիրառվում են, որպես ճանապարհային կցիչներ, սակայն ստեղծված են այնպես, որ նրանց կարելի է տեղափոխել հատուկ երկաթուղային վագոններում, սարքավորված ռելսերով), կցիչներ, սարքավորված ռելսերով, երկաթուղային վագոններ փոխադրելու համար (տես 3119)</i></p>
319	Այլ տրանսպորտային միջոցներ
3191	Մոտոցիկլներ և մոտոցիկլների սայլակներ, սկուտերներ և մոտոհեծանիվներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ավանդական տեսակի մոտոցիկլներ 2) մոտոցիկլներ, վարորդին եղանակային պայմաններից պաշտպանիչ սարքերով կամ համակցված սայլակի հետ 3) բոլոր տեսակի մոտոցիկլ-սայլակներ 4) սկուտերներ և մոպեդներ 5) հեծանիվներ՝ սարքավորված լրացուցիչ շարժիչով 6) եռանիվ տրանսպորտային միջոցներ (օրինակ՝ «եռանիվ սայլակներ՝ ապրանքների առաքման համար»), եթե նրանք չունեն 3111 դասի ավտոմեքենաների բնութագիրը <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) առանց շարժիչի հեծանիվներ (տես 3192) 2) կցանքներ՝ նախատեսված հեծանիվներին կամ մոտոցիկլներին կցելու համար (տես 3119)
3192	Հեծանիվներ առանց շարժիչի և սայլակներ հաշմանդամների համար
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) առանց շարժիչի ավանդական կառուցվածքի հեծանիվներ և հատուկ տեսակների այլ հեծանիվներ, այդ թվում՝ մանկական երկանիվ և հեծանիվներ՝ սարքավորված սայլակներով 2) սայլակներ կամ համանման տրանսպորտային միջոցներ՝ արտադրված հատուկ հաշմանդամների փոխադրման համար, ինչպես մեխանիկական շարժակով, այնպես էլ ձեռքով հրելու կամ ձեռքով անիվները պտտելու միջոցով շարժի բերվող սայլակներ <p><i>Բացառվում է՝</i></p>

	<p>1) <i>ռելսային հեծանիվներ ճանապարհների ստուգման համար (տես 3149)</i></p> <p>2) <i>հեծանիվներ լրացուցիչ շարժիչով սարքավորված (տես 3191)</i></p> <p>3) <i>մանկական հեծանիվներ (բացառությամբ՝ մանկական երկանիվ հեծանիվների) (տես 3974)</i></p> <p>4) <i>հատուկ հեծանիվներ՝ նախատեսված միայն ատրակցիոններում կիրառելու համար (տես 3929)</i></p> <p>5) <i>սովորական տրանսպորտային միջոցները, ընդամենը հարմարեցված հաշմանդամների օգտագործման համար (օրինակ՝ ավտոմեքենա, որը սարքավորված է ձեռնամուշտակով, արագարարով և այլն) (տես 3111)</i></p>
3199	Այլ տրանսպորտային միջոցներ, չներառված ուրիշ խմբավորումներում
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) տրանսպորտային միջոցներ ձեռքի շարժակով (տարբեր տեսակի սայլակներ, այդ թվում՝ ձեռնասայլակները, բեռնասայլակները, բունկերային ձեռնասայլակները և ինքնաթափ սայլակները, բուժետային սայլակներ, սայլակներ պաղպաղակի վաճառքի համար, ձեռնասայլակներ աղբահանության համար, բոլոր տեսակի առևտրային սայլակները, երբեմն օգաճնշման դողերով</p> <p>2) (ձեռքի) սահնակներ լեռնային շրջաններում վառելափայտի փոխադրման համար</p> <p>3) կենդանաքաշ տրանսպորտային միջոցներ (կառքեր, կուպեներ, սայլակներ, ֆայտոններ, կաբրիոլետներ, սգակառքեր, փոքր լծադեղները, մանկական սայլակներ, լծած ավանակներով կամ պոնիներով, որոնք կիրառվում են զբոսայգիներում, հրապարակներում և այլն, բոլոր տեսակի տրանսպորտային միջոցները ապրանքների առաքման համար, ֆուրգոններ մի բնակարանից մեկ այլ բնակարան տեղափոխվելու համար, յուրաքանչյուր տեսակի սայլակներ, այդ թվում՝ ինքնաթափ սայլակները, սահնակները)</p> <p>4) սայլակներ և այլն, որոնց վրա տեղադրված են ցիստեռներ, անկախ նրանից, թե ունեն նրանք լրացուցիչ պոմպեր, թե ոչ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>ինքնագնաց սայլակներ և ձեռնասայլակներ (տես 3913՝ ամբարձիչ-տրանսպորտային սարքավորումներ)</i></p>
32	Տեղեկատվական, համակարգչային և հեռահաղորդակցական սարքավորումներ

	<p><i>Այս խումբը բացառում է</i></p> <p>1) <i>ՏՀՏ սարքավորումներ, որոնք ձեռք են բերվել տնային տնտեսությունների կողմից վերջնական սպառման նպատակով (չեն դիտարկվում որպես հիմնական ֆոնդ)</i></p>
321	Հաշվողական մեքենաներ
3211	Հաշվողական դյուրակիր մեքենաներ, 10 կգ ոչ ավել քաշով (լեփոփներ, նոութբուքեր, օրգանայգերներ և այլն)
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) <i>լեփոփներ, նոութբուքեր, գրպանի համակարգիչներ, օրգանայգերներ և համանման անհատական հաշվողական մեքենաներ, բջջային հեռախոսներ ինքնավար սնուցմամբ 10 կգ-ից ոչ ավել քաշով: Նրանք կարող են ունենալ ստեղնաշար, հեղուկ-բյուրեղային հարթ էկրան, ինքնավար սնուցման միավոր, ինչպես նաև արտաքին սարքերի հետ կապակցման միջոցներ</i></p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>սեղանի թվային համակարգիչներ և այլ (ոչ դյուրակիր) հաշվողական մեքենաներ տվյալների մշակման համար (տես 3212 - 3214)</i></p>
3212	Հաշվողական մեքենաներ, մեկ մարմնում պարունակող առնվազն կենտրոնական մշակիչ (պրոցեսոր) և ներածման և արտածման սարք, համատեղված կամ առանձին բլոկներով (այդ թվում՝ սեղանի համակարգիչներ)
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) <i>ամբողջական հաշվիչ մեքենաներ տվյալների մշակման համար (այդ թվում՝ անհատական սեղանի համակարգիչներ), որոնք մեկ մարմնում պարունակում են, առնվազն, տվյալների մշակման կենտրոնական բլոկը և մուտքային ու ելքային սարքը</i></p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>դյուրակիր հաշվողական մեքենաներ (տես 3211)</i> 2) <i>տվյալների մշակման համար հաշվողական մեքենաներ՝ ներկայացված համակարգերի տեսքով (տես 3213) և այլ էՀՄ (էլեկտրոնային հաշվիչ մեքենաներ) (տես 3214)</i></p>
3213	Հաշվողական մեքենաներ տվյալների մշակման համար՝ ներկայացված

	<p>համակարգերի տեսքով</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ամբողջական հաշվիչ համակարգեր, որոնք պարունակում են, առնվազն, այնպիսի միավորներ, ինչպիսիք են՝ տվյալների մշակման կենտրոնական բլոկը, մուտքային ու ելքային սարքերը</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) դյուրակիր հաշվողական մեքենաները (տես 3211) 2) տվյալների մշակման ամբողջական հաշվիչ մեքենաներ և անհատական համակարգիչները (տես՝ 3212) 3) տվյալների մշակման համար այլ հաշվողական մեքենաները (տես 3214)</p>
3214	<p>Տվյալների մշակման համար այլ հաշվողական մեքենաներ, պարունակող կամ չպարունակող մեկ կամ երկու հետևյալ սարքվածքներ՝ հիշողության, ներածման կամ արտածման սարքեր</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) տվյալների մշակման հաշվողական այլ մեքենաներ, պարունակող կամ չպարունակող մեկ կամ երկու հետևյալ սարքվածքներ՝ հիշողության, ներածման կամ արտածման սարքեր</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) դյուրակիր հաշվողական մեքենաներ (տես 3211) 2) տվյալների մշակման ամբողջական հաշվիչ մեքենաներ և անհատական համակարգիչներ (տես 3212) 3) հաշվողական մեքենաներ տվյալների մշակման համար, ներկայացված համակարգերի տեսքով (տես 3213)</p>
3215	<p>Ներածման կամ արտածման սարքվածքներ համատեղված կամ չհամատեղված հիշող սարքի հետ մեկ մարմնում</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մուտքագրման սարքերը, այդ թվում՝ հեռակառավարվող (ստեղնաշար, մկնիկներ, ջոստիկներ, սկաներներ, տվյալների մուտքագրման պլանշետներ, տվյալների հավաքագրման տերմինալներ, խոսքի ճանաչման սարքեր, X-Y մուտքագրման կոորդինատային սարքեր,</p>

	<p>գրաֆիկական պլանշետ և այլն) 2) մոնիտորներ (դիսպլեյներ) և պրոյեկտորներ, որոնք օգտագործվում են միայն տվյալների ավտոմատացված մշակման համակարգերում 3) այլ արտաձման սարքեր, այդ թվում՝ հեռակառավարվող (բոլոր տեսակների տպիչներ, պլոտտերներ և այլն) 4) մուտքագրման և ելքագրման սարքեր, համակցված մեկ ընդհանուր սարքի մեջ 5) մուլտիմեդիայի միջոցներ (ձայնային սարքեր, բարձրախոսներ, ականջակալներ, աուդիո-թյուններներ, TV - թյուններներ և համանման սարքեր), սեղանադիր տեսախցիկներ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) էկրաններ, որոնք նախատեսված չեն տվյալների ավտոմատացված մշակման մեքենաների համար (տես 3952) 2) բանկոմատներ և առևտրային տերմինալներ, որոնք համարվում են տվյալների ավտոմատացված մշակման մեքենաների հետ (տես 3931) 3) մագնիսական, օպտիկական և գրաֆիկայի մեխանիկական հաշվող սարքեր (տես 3219) 4) տպիչներ, պատճենահանման և ֆաքսիմիլային ապարատներ, որոնք ունեն տվյալների ավտոմատացված մշակման մեքենային կամ ցանցին միանալու հնարավորություն, որը համարվում է երկու կամ ավել գործառույթներ (տես 3216) 5) այլ գրասենյակային տպող (պատճենահանող) մեքենաներ և սարքեր (տես 3939)</p>
3216	<p>Սարքվածքներ, իրականացնող երկու կամ ավելի գործառույթներ՝ տպագրություն, պատճենահանում կամ ֆաքսիմիլային փոխանցում, որոնք հնարավորություն ունեն միանալու ցանցին կամ մեքենային՝ տվյալների ավտոմատացված մշակման միջոցով</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) տարբեր տեսակի ԲՖՍ բազմաֆունկցիոնալ սարքեր (ԲՖՍ), որոնք համատեղում են երկու կամ ավել գործառույթներ՝ տպագրություն, պատճենահանում կամ ֆաքսիմիլային փոխանցում, որոնք ունեն տվյալների ավտոմատացված մշակման մեքենային կամ ցանցին միանալու հնարավորություն</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p>

	<p>1) տրիչներ, պատճենահանման և ֆաքսիմիլային ապարատներ, որոնք ունեն տվյալների ավտոմատացված մշակման մեքենային կամ ցանցին միանալու հնարավորություն, բայց որը չի համարվում երկու կամ ավել գործառույթներ (տես 3215)</p> <p>2) ֆաքսիմիլային ապարատներ, հեռախոսներով տեքստերի կամ պատկերի հեռահաղորդակցային փոխանցման համար (տես 3233)</p> <p>3) այլ գրասենյակային տպող (պատճենահանող) մեքենաներ և սարքեր (տես 3939)</p>
3217	Հիշողության սարքեր (կրիչներ)
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) հիշողության սարքեր (կրիչներ) (սկավառակակիր, պնակիտ, կոշտ սկավառակ, ճկուն մագնիսական սկավառակների կուտակիչ, Բեռնուլի սկավառակ, փոխանակելի օպտիկական սկավառակի կուտակիչ, մագնիսական ժապավենների կուտակիչ)</p> <p>2) տվյալների մշակման կենտրոնական սարքի համար լրացուցիչ հիշողության սարքեր (մագնիսական ժապավենների ձգման մեխանիզմներ, մագնիսական քարտերի ձգման մեխանիզմներ, մագնիսական սկավառակների և բառաբանների հիշողության սարքեր, մագնիսական միջուկների հիշողության սարքեր և այլն)</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ձայնագրված մագնիսական ժապավեններ, խտրասկավառակ, CD-ROM, CD-WROM, DVD և այլն (տես խումբ 73 եւ 74)</p> <p>2) չձայնագրված մագնիսական ժապավեններ, CD, CD-ROM, CD-WROM, DVD և այլն (չեն դիտվում որպես հիմնական ֆոնդերը)</p>
3218	Մեկուսատախտակներ տեղեկատվության ավտոմատ մշակման մեքենաների համար՝ ձայնի, տեսապատկերի, ցանցային և համանման մեկուսատախտակներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ձայնային, տեսապատկերի, ցանցային և համանման մեկուսատախտակներ (քարտեր) տեղեկատվության ավտոմատ մշակման մեքենաների համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p>

	<p>1) <i>ցանցային համակարգչային սարքավորումներ, ինչպիսիք են՝ հաբերը (կրիչներ), ռոուտերներ, շյուզեր</i></p>
3219	<p>Տվյալների ավտոմատ մշակման համար մեքենաների սարքավորանք, այլ</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) տվյալների մշակման արդյունավետությունը բարձրացնող լրացուցիչ սարքեր (օրինակ՝ թվաբանական սարքեր լողացող ստորակետով) 2) կառավարման և անցումային սարքեր, որոնք ապահովում են կապը կենտրոնական սարքավորման տվյալների թվային մեքենաների մշակման կամ այլ մուտքագրման և ելքագրման սարքերի հետ 3) ազդանշանների փոխարկման սարքեր 4) առանձին ներկայացված մագնիսական կամ օպտիկական հաշվող սարքեր, կուտակիչների համակարգեր օպտիկական սկավառակների վրա 5) մեկ կրիչից մեկ այլ կրիչի վրա կոդավորված տեղեկատվության տեղափոխման համար սարքավորումներ, վերարտադրական մեքենաներ, ծրագրային ապահովման սարքեր և այլն <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>հաշվող սարքեր, եթե նրանք համակցված են այլ մեքենաների հետ (օրինակ՝ մեքենաներ, որտեղ կադարվում է տվյալների տեղեկատվության կրիչների վրա կոդավորված ձևով, և նման կոդավորված ձևով տեղեկատվության մշակման մեքենաներ (դասակարգվում են նույն խմբավորումների մեջ, որտեղ և մեքենաները, որոնց հետ նրանք ներկայացված են)</i> 2) <i>մեքենաներ և սարքավորումներ տեղեկատվության ավտոմատ մշակման համար (տես 3211-3214)</i> 3) <i>կապի ցանցային սարքավորումներ, օրինակ՝ հաբեր (կրիչներ), ռոուտերներ, շյուզեր (տես 3218)</i> 4) <i>ավտոմատ գրամեքենաներ և սարքավորումներ տեքստերի մշակման համար (տես 3932)</i> 5) <i>հաշվիչ մեքենաներ, համանման հաշվիչ մեքենաներ, դրամարկղային հաշվիչներ, որոնք նախատեսում են ձեռքով տեղեկատվության մուտքագրում, այլ ոչ թե կոդավորված ձևով տվյալների սրացում դակիչ քարտերի, դակիչ ժապավենների, մագնիսային ժապավենների վրա և այլն (տես 3932)</i> 6) <i>մեքենաներ, քարտերի կամ փաստաթղթերի վրա անցքեր կամ եզրային կտրվածքներ անելու համար, նրանց պարզ ինդեքսավորման</i>

	<p><i>նպատակով (տես 3939)</i></p> <p><i>7) էլեկտրոնային ինտերգրալ սխեմաներ և միկրոհավաքումներ, որոնք կիրառվում են, որպես տվյալների մշակման կենտրոնական սարք («միկրոպրոցեսորներ»), որպես պահպանման սարքեր (չեն դիտվում, որպես հիմնական ֆոնդեր)</i></p> <p><i>8) բարձակներ տեսախաղերի և էլեկտրոնային խաղերի համար (տես 3952)</i></p>
322	Ռադիոհաղորդիչ կամ հեռուստահաղորդիչ սարքավորանք՝ հեռուստախցիկներ, թվային ֆոտոխցիկներ
3221	Ռադիոհաղորդիչ կամ հեռուստահաղորդիչ սարքավորանք՝ ներկառուցված ընդունիչ սարքով
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) հաղորդիչներ ռադիո կամ հեռուստահեռարձակման համար</p> <p>2) ռադիոռելեային սարքավորում, որն օգտագործվում է ռադիոհաղորդումների ընդունման և վերահեռարձակման համար, որպեսզի մեծացնել հեռարձակման հեռավորությունը (ներառյալ հեռուստատեսային ռադիոռելեային սարքավորումը թռչող ապարատների վրա տեղադրման համար)</p> <p>3) հեռուստատեսային ռադիոռելեային հաղորդիչներ, պարաբոլիկ ակտիվալաքների միջոցով ստուդիայից կամ ստուդիայից դուրս գլխավոր հաղորդիչին փոխանցելու համար</p> <p>4) հեռուստատեսային հաղորդիչներ արդյունաբերական կիրառման համար (օրինակ՝ հեռավորության վրա սարքերի ցուցմունքները հաշվելու կամ վտանգավոր վայրերում դիտարկման համար) օգտագործելով այդ սարքավորումները, փոխանցումը հաճախ իրականացվում է լարային կապով</p> <p>5) սարքեր, որոնց հաղորդիչների և ընդունիչների տարրերը գտնվում են տարբեր բլոկներում, այն պայմանով, որ նրանք կազմում են ֆունկցիոնալ բլոկը: Ընդունիչ-հաղորդիչ սարքավորումը դիտվում է որպես «ֆունկցիոնալ բլոկ»-ի բաղադրիչը, եթե այն տեղադրված է կոմպակտ (օրինակ՝ մեկ շենքում կամ մեկ տրանսպորտային միջոցում) և ունի որոշակի ընդհանուր տարրեր, ինչպիսիք են ակտիվալաքները</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>համանման հաղորդիչ ռադիո և հեռուստասարքավորումներ, բայց առանց ներկառուցված ընդունիչ սարքերի (տես 3222)</i></p> <p>2) <i>հաղորդիչ սարքավորումներ ռադիոհեռախոսային կամ ռադիոհեռագրային կապի համար (տես 3233)</i></p>

	<p>3) հասարակ նշանակության տրանսպորտային միջոցներ, անընդհատ համալրվող ռադիո - կամ հեռուստատեսային հաղորդիչներով կամ այս ենթախմբի այլ սարքավորումներով (տես 3113)</p> <p>4) կապի արհեստական արբանյակներ (տես 3133)</p> <p>5) ռադիոհաղորդիչներ, որոնք մեկ բլոկ են կազմում համանման կամ թվային հեռաչափական սարքերի հետ միասին, կամ վերջինի հետ միասին ձևավորում են ֆունկցիոնալ բլոկ (տես 3961)</p>
3222	Ռադիոհաղորդիչ կամ հեռուստահաղորդիչ սարքավորանք՝ առանց ներկառուցված ընդունիչ սարքի
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ռադիոյի և հեռուստատեսության հեռարձակման սարքավորանք, համանման 3221 դասում ընդգրկվածի, բայց առանց ներկառուցված ընդունիչների</p>
3223	Հեռուստատեսային խցիկներ (ներառյալ թաքնված տեսախցիկները) (բացի կամկորդերից)
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) հեռուստատեսային տեսախցիկները, թվային տեսախցիկները և ձայնագրող տեսախցիկները</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) թվային ֆոտոխցիկները (տես 3225)</p> <p>2) ներկառուցված հեռուստատեսային տեսախցիկով և տեսամագնիստոֆոնով սարքեր (տես 3224)</p>
3224	Տեսախցիկներ-ձայնագրիչներ և այլ տեսագրման սարքավորումներ կամ վերարտադրող սարքեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) միայն վերարտադրող տեսախցիկներ և այլ ձայնագրող տեսախցիկներ (այդ թվում՝ տեսախցիկներ-ձայնագրիչներ)՝ կազմված տեսախցիկների և տեսաձայնագրիչ կամ տեսավերարտադրող սարքավորումներով համադրված</p> <p>2) տեսախցիկներ ստորջրյա նկարահանումների համար</p> <p>3) սարքավորումներ ներկառուցված հեռուստատեսային տեսախցիկներով և տեսամագնիստոֆոնով ոչ միայն տեսախցիկի միջոցով նկարելու, այլև հեռուստատեսային ծրագրեր ձայնագրելու</p>

	<p>համար (օգտագործելով ներկառուցված տեսաւոյուններն)</p> <p>4) այլ սարքավորումներ և համակցված սարքավորումներ ձայնագրման և նվագարկման համար</p> <p>5) այլ սարքավորումներ՝ նախատեսված է միայն պատկերի և ձայնի վերարտադրման համար անմիջապես հեռուստատեսային ընդունիչի վրա</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) հեռուստատեսային ընդունիչներ, համակցված կամ չհամակցված մեկ բլոկում ռադիոհեռարձակման ընդունիչների, կամ ձայնագրության կամ տեսագրության, կամ վերարտադրման սարքավորումների հետ (տես 3951)</p> <p>2) տեսամոնիտորներ և տեսապրոյեկտորներ (տես 3952)</p>
3225	Թվային ֆոտոխցիկներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) թվային տեսախցիկներ, որոնք նախատեսված են ինչպես լուսանկարչության, այնպես էլ տեսանկարահանման համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) հեռուստատեսային տեսախցիկներ (տես 3223)</p> <p>2) մասնագիտացված ֆոտոխցիկներ, միկրոնկարահանման, սպորջրյա նկարահանման, օդալուսանկարահանման համար, բժշկական նպատակների, դատական փորձաքննության համար, ֆոտոխցիկներ ակնթարթային պատկեր ստանալու համար և այլ ֆոտոխցիկներ (տես 3963)</p> <p>3) կինոխցիկներ (տես 3963)</p>
323	Էլեկտրական սարքավորումներ լարային հեռախոսակապի կամ հեռագրակապի համար, տեսախոսներ
3231	Լարային հեռախոսներ անլար լսափողով
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) հեռախոսային սարքավորումներ լարային կապի համար անլար լսափողով</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p>

	1) <i>հեռախոսային սարքավորումներ հաղորդալարային կապի համար լարային խոսափողով (տես 3233)</i>
3232	Հեռախոսներ բջջային կապի կամ այլ անլար ցանցերի կապի համար
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) բջջային հեռախոսներ 2) արբանյակային հեռախոսներ</p>
3233	Հեռախոսային սարքավորումներ այլ և սարքավորումներ ձայնի, պատկերների կամ այլ հաղորդագրությունների, նկարների և այլ տվյալների փոխանցման կամ ընդունման համար, այդ թվում՝ լարային կամ անլար սարքավորումները (օրինակ՝ կապի տեղային կամ գլոբալ ցանցում)
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) կապի լարային և անլար ցանցերի կենտրոնական կայաններ 2) ընդունման, փոխարկման և հաղորդման կամ ձայնի, պատկերի և այլ տվյալների վերականգնման մեքենաներ, ներառյալ կոմուտացիոն սարքերը և մարշրուտիզատորները 3) բաժանորդային հեռախոսային սարքավորումներ հաղորդալարային կապի համար լարային խոսափողով, որոնք, սովորաբար, տեղադրվում են բնակարաններում և գրասենյակներում 4) հեռախոսային կոմուտատորներ 5) ֆաքսիմիլային սարքավորումներ 6) դյուրակիր ընդունիչներ զանգի կամ հաղորդագրության ազդանշանի ընդունման համար 7) հատուկ տեսակի հեռախոսային սարքավորումներ (զինվորական դաշտային հեռախոսներ, տեսախոսներ տան համար, սեղմակներով հեռախոսային սարքավորումներ՝ օժտված մագնիսական սարքով, էկրանով, միկրոպրոցեսորով էլեկտրոնային պլատա, տվյալների պահպանման սարքերով, ժամացույցով, մոդեմներով և այլն) 8) փոխանցման սարքավորումներ ռադիոհեռախոսային կամ ռադիոհեռագրային կապի համար (համանման 3239 դասի ընդունիչ սարքերի)</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>ընդունիչ սարքեր ռադիոհեռախոսային կամ ռադիոհեռագրային կապի համար (տես 3239)</i> 2) <i>բաժանորդային հեռախոսային կայանների բաշխիչ վահաններ (տես</i></p>

	3943)
3234	Ընդունիչ սարքեր ռադիոհեռախոսային կամ ռադիոհեռագրային կապի համար, չներառված ուրիշ խմբավորումներում
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ստացիոնար ընդունիչ սարքավորումներ (այդ թվում հիմնականում խոշոր օբյեկտներում օգտագործվող) և հատուկ սարքեր, ինչպիսիք են գաղտնալսման սարքերը (օրինակ՝ լուսապատկերի փոխակերպիչները), որոշ ընդունիչներ, որոնք կոչվում են «տարածման համակարգի ընդունիչներ», որոնք օգտագործում են մուլտիընդունիչ տեխնոլոգիաները մարումը հաղթահարելու համար</p> <p>2) ռադիոհեռախոսային ընդունիչներ շարժիչային տրանսպորտային միջոցների համար՝ նավերի, ինքնաթիռների, գնացքների և այլնի համար</p> <p>3) անձնակազմի գտնվելու վայրի որոշման ռադիոհեռագրային համակարգերի ընդունիչներ</p> <p>4) ռադիոընդունիչներ՝ բազմալեզու գիտաժողովներում համաժամանակյա թարգմանության համար</p> <p>5) հատուկ ընդունիչներ, նավերի, ինքնաթիռների և այլնի աղետի ազդանշանների ընդունելության համար</p> <p>6) հեռաչափական ազդանշանների ընդունիչներ</p> <p>7) «Ֆաքսիմիլային» ռադիոհեռագրային սարքավորումներ սենսիբիլիզացված թղթերի ընդունման համար, փաստաթղթերի պատճենների, թերթերի, պլանների, հաղորդագրությունների և այլնի</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>դյուրակիր ընդունիչներ զանգի կամ հաղորդագրությունների ընդունման համար, համակցված ռադիոընդունիչների հետ (տես 3233)</i></p>
39	Այլ մեքենաներ և սարքավորումներ
391	Ընդհանուր նշանակության մեքենաներ և սարքավորումներ
3911	Տուրբիններ, հիդրավլիկ և օդաճնշման ուժային սարքավորումներ, այլ պոմպեր և կոմպրեսորներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) տուրբիններ (գոլորշու, հիդրավլիկ, գազային, քամու)</p> <p>2) հիդրավլիկ և օդաճնշական ուժային սարքավորումներ (հիդրավլիկ և օդաճնշական ուժային շարժիչներ, հողմաղացներ, հիդրավլիկուժայինպոմպեր, հիդրավլիկ և օդաճնշական փականներ, հիդրոագրեգատներ և հիդրավլիկ համակարգեր)</p>

	<p>3) պումպեր հեղուկների բեռնաթափման համար և այլ տարրեր նշանակության պումպեր (օրինակ՝ պումպեր, որոնք օգտագործվում են արհեստական մանրաթելերի ստացման համար), տուրբոկոմպրեսորներ և այլ տարրեր նշանակության կոմպրեսորներ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) բոլոր տեսակի շարժիչները շարժիչային տրանսպորտային միջոցների համար (ավտոմեքենաների, ջրային և օդանավերի, մոտոցիկլետների համար) , որոնք չեն դիտարկվում որպես հիմնական ֆոնդեր</p>
3912	Ջեռոցներ, վառարաններ և վառարանային հրաձորաններ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) վառարանային հրաձորաններ, մեխանիկական վառարաններ և կրակակալի ցանցեր, մեխանիկական սարքեր մոխիրը հեռացնելու և համանման սարքեր</p> <p>2) էլեկտրական և ոչ էլեկտրական, արդյունաբերական կամ լաբորատոր հնոցներ ու վառարաններ և այլն</p> <p>3) ինդուկցիոն կամ դիէլեկտրիկ ջերմային սարքավորումներ, նույնիսկ եթե դրանք վառարանների կամ տաքացման խցիկների տեսք չունեն, հատուկ տեսակի սարքավորումներ՝ նյութերի աստիճանաբար ջերմամշակման համար և այլն</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) վառարաններ թափոնների այրման համար, այդ թվում՝ ռադիոակտիվ (տես 2282)</p> <p>2) հացաթխման ոչ էլեկտրական վառարաններ (տես 3925)</p> <p>3) մատակարարվող առանձին բեռնման-բեռնաթափման սարքավորումներ վառարանների լցակայման համար, մեխանիկական լիցքավորվող, մեխանիկական կրակակալներ և այլ նմանատիպ հարմարանքներ (տես 3913)</p>
3913	Ամբարձիչ սարքավորումներ տրանսպորտային միջոցների բարձրացման համար
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ամբարձիչներ և վերհաններ</p> <p>2) կարապիկներ և կաբեստաններ</p> <p>3) ամբարձիկներ՝ մեխանիզմներ տրանսպորտային միջոցների</p>

	<p>բարձրացման համար</p> <p>4) ամբարձիչ մեքենաներ, վերամբարձ կռունկեր, շարժական ամբարձիչ ձողակառույցներ, տրանսպորտյորներ և ավտոմեքենա-արհեստանոցներ վերամբարձ կռունկով, բազմաֆունկցիոնալ մեքենաներ (մեխանիկական բահեր, դրագլայներ և այլ մեքենաներ, որոնք կարող են օգտագործվել որպես կռունկներ, լեռնային համակցված ներհատիչ և բեռնմանմեքենաներ (լեռնային կոմբայներ), համակցված առվափորիչներ, տրակտորներ և այլն)</p> <p>5) բեռնիչներ եղանաձև բռնակով, այլ բեռնիչներ</p> <p>6) ինքնագնաց տրանսպորտային միջոցներ (սայլակներ, ձեռնասայլակներ և այլն), առանց ամբարձիչ և բեռնման սարքերի, որոնք օգտագործվում են գործարաններում, պահեստներում, նավանորոգարաններում կամ օդանավակայաններում՝ տարբեր բեռների փոխադրման համար (ապրանքների կամ բեռնարկղերի) կարճ հեռավորության վրա կամ երկաթուղային կայարանների հարթակների վրա փոքր կիսակցիչներով, տրակտորներ երկաթուղային կայարանների հարթակների վրա օգտագործման համար</p> <p>7) վերելակներ և ֆունիկուլյորներ, սկիպային ամբարձիչներ, էսկալատորներ և շարժվող հետիոտնային ճանապարհներ,</p> <p>8) ամբարձիչ-փոխադրիչներ (էլեվատորներ) և կոնվեյերներ ապրանքների կամ նյութերի համար</p> <p>9) հանքահորի վագոնիկների հրիչներ, մեխանիզմներ՝ լոկոմոտիվների կամ վագոնների տեղափոխման համար, վագոնների շրջիչներ և նմանատիպ սարքավորումներ երկաթուղային վագոնների շահագործման համար</p> <p>10) բեռնման մեխանիկական սարքեր սորուն նյութերի համար</p> <p>11) բեռնման սարքավորումներ, դոմենային և այլ արդյունաբերական վառարանների համար</p> <p>12) սանդուղքային վերելակներ՝ հաշմանդամներին սայլակով տեղափոխելու համար և այլ վերելակներ հիվանդների համար</p> <p>13) այլ հատուկ ամբարձիչ-տրանսպորտային, կամ բեռնման-բեռնաթափման մեխանիզմներ, օրինակ՝ սարքավորումներ՝ նախատեսված բարձր ռադիոակտիվ նյութերի գործարկման համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p><i>1) նմանատիպ ամբարձիչ-տրանսպորտային սարքավորումներ՝ տեղադրված տրանսպորտային միջոցներում (տես 31 խմբի համապատասխան դասերը)</i></p>
3914	Սառնարանային և օդափոխման սարքավորումներ արդյունաբերական

	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) արդյունաբերական ջերմափոխանակիչներ և մեքենաներ՝ օդի կամ այլ գազերի հեղուկացման համար 2) սարքավորումներ օդորակման համար (օդորակիչներ, օդափոխիչներ և այլն) 3) սառնարանային և սառցարանային սարքավորումներ և ջերմային պոմպեր, այդ թվում՝ կահույք, ներկառուցված սառնարանային սարքավորումներով 4) սարքեր և սարքավորումներ գազերի ֆիլտրացման կամ մաքրման համար <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) սառնարանային և սառցարանային սարքավորումներ, սեղանի, հատակի, պատի, լուսամուտի, առաստաղի կամ փանիքի օդափոխիչներ, եթե դրանք օգտագործվում են փնային փնփետությունների կողմից սեփական կարիքների համար, այլ ոչ թե արտադրության համար (չեն դիտվում որպես հիմնական ֆոնդեր) 2) սարքեր՝ չոր սառույցի արտադրության համար, որոնք սրացվում են գերսառեցման միջոցով, բարձր ճնշում ունեցող ածխածնի երկօքսիդի ճնշման կտրուկ անկման արդյունքում (տես 3929) 3) գազային դիֆուզիոն ապարատներ, ուրանի իզոտոպների բաժնի համար (տես 3929) 4) ներծծող օդային ֆիլտրեր՝ ներքին այրման շարժիչների համար (տես 3919)
3915	Մեխանիկական գործիքներ ձեռքի աշխատանքի համար
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ձեռքի գործիքներ էլեկտրական շարժիչով (շաղափիչներ, սղոցներ, հորատման և այլ մուրճեր, ձևավոր մուրճեր, բետոնափորիչներ, փորագրության գործիքներ, էլեկտրական ձեռքի մկրատներ, մեքենաներ և սարքեր մետաղ կտրելու համար, գամիչ մեքենաներ, բանալիներ, պտուտակահաններ և այլն) 2) ձեռքի շարժական մեխանիկական այլ գործիքներ՝ ոչ էլեկտրական շարժիչով (սղոցներ, հորատման հաստոցներ, հորատման և այլ մուրճեր, պտուտակաբանալիներ, պտուտակահաններ, ավտոմատ բահեր, քսելու հարմարանքներ, որոնք շահագործվում են սեղմված օդի միջոցով, ավտոտնակների և այլնի համար, հորատման, սղոցային, հղկող հաստոցներ, փայլեցնող մեքենաներ և այլն)

	<p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) համանման նշանակության գործիքներ և սարքավորումներ, որոնք իրենց քաշի, չափի և այլնի պատճառով, ակնհայտորեն չեն կարող բռնվել ձեռքով (տես 3921, 3922) 2) ձեռքի գործիքներ գյուղատնտեսության, այգեգործության կամ անտառային տնտեսության համար (տես 3999) 3) ձեռքի էլեկտրական զոդման և եռակցման սարքավորումներ (տես 3947) 4) ձեռքի ցողացիներ՝ ներկառուցված էլեկտրաշարժիչներով (տես 3919) 5) էլեկտրամեխանիկական կենցաղային սարքեր, էլեկտրական սափրիչներ, մազ կտրող մեքենաներ (չեն դիտվում որպես հիմնական ֆոնդ) 6) էլեկտրամեխանիկական բժշկական կամ արամնաբուժական ձեռքի գործիքներ (տես 3965)
3919	<p>Ընդհանուր նշանակության սարքավորումներ, այլ, չներառված ուրիշ խմբավորումներում</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) գեներատորներ՝ գեներատորային կամջրային գազի ստացման համար, ացետիլենային և համանման գազագեներատորներ, թորման կամ մաքրման համար սարքեր 2) տարբեր տեսակի գտիչներ և այլ սարքավորումներ հեղուկների մաքրման համար, այդ թվում՝ ջրի աղազատիչները 3) շշերի կամ այլ տարրաների լվացման, լցման, կամ փաթեթավորման համար սարքավորումներ 4) կրակմարիչներ, փոշեցրիչներ, գոլորշացրիչներ կամ ավազացրիչ մեքենաներ և համանման մեխանիկական սարքեր 5) մեքենաներ՝ մորթու կամ մանրաթելերի մանրէազերծման համար 6) կշեռքներ և այլ սարքավորումներ արդյունաբերական նպատակներով կշռելու համար 7) ցենտրիֆուգեր՝ սննդամթերքի և ըմպելիքների, դեղագործական, քիմիական և այլ արտադրանքի արտադրման համար 8) կալանդրաներ կամ այլ գլանվաճքի մեքենաներ 9) մետաղադրամով առևտրային ավտոմատները և դրամի փոխանակման համար մեքենաներ 10) արդյունաբերական տեսակի սպասք լվացող մեքենաներ 11) սարքավորումներ ջերմաստիճանի փոփոխության միջոցով նյութերի մշակման համար (տարաներ, ավտոկլավներ և այլ տարբեր տեսակների

	<p>սարքեր՝ ջեռուցման, հովացման համար, պասստերիզատորներ, գոլորշու սարքավորումներ և այլն)</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) մեխանիկական սարքեր ցողելու համար՝ նախատեսված գյուղատնտեսության մեջ օգտագործելու նպատակով (տես 3921) 2) ցենտրիֆուգներ լաբորատորիայի համար (տես 3965) 3) մեքենաներ կրեմազարիչ կամ կաթի կենտրոնախույս զտման (տես 3925) 4) կենտրոնախույս չորանոցներ լվացքատների համար, կենտրոնախույս չորանոցներ հագուստի համար (տես 3926) 5) հատուկ («գազային») ցենտրիֆուգներ՝ նախատեսված ուրանի իզոտոպների բաժանման համար (տես 3929) 6) գլոցահաստներ (տես 3923) 7) հաստոցներ մեխանիկական թիթեղների հարթեցման, դրանց մշակման և դրոշմման համար (տես 3922) 8) մեքենաներ գլոցման միջոցով ապակետայիկների կամ այլ հարթապակիների արտադրության համար, ինչպես նաև ապակու մշակման կալանդրաներ (տես 3929) 9) սպասք լվացող մեքենաներ, որոնք չեն դիտվում որպես հիմնական միջոց 10) արդյունաբերական կամ լաբորատոր վառարաններ (տես 3912) 11) ջերմափոխանակման սարքեր (տես 3914) 12) կենտրոնական ջեռուցման կաթսաներ (տես 3993), գոլորշու կաթսաներ և կաթսաներ գոլորշու տաքացուցիչներով, ինչպես նաև օժանդակ սարքավորումներ (տես 3991) 13) ջերմոցային սարքավորումներ, ինկուբատորներ և բրուդերներ, հացահատիկի խոնավեցման սարքեր (տես 3921) 14) սարքեր՝ մանածագործական մանվածքների, հյուսվածքների կամ պատրաստի մանածագործական արտադրատեսակների ջերմամշակման համար (օրինակ՝ մեքենաներ՝ մանվածքի օդորակման համար, խանձման մեքենաներ (տես 3926)
392	Հատուկ նշանակության մեքենաներ
3921	Մեքենաներ գյուղատնտեսության և անտառտնտեսության համար
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) գյուղատնտեսական և անտառային տնտեսության համար տրակտորներ հեռակառավարմամբ և այլն (անվավոր տրակտորներ, տրակտորներ՝ նախատեսված գերանների փոխադրման համար՝

	<p>սարքավորված մեխանիկական հարմարանքով գերանների բարձրացման համար և այլն</p> <p>2) մեքենաներ, որոնք ծառայում են, որպես կցովի կամ ծածկային փոխարինովի սարքավորումներ տրակտորների համար (գութաններ, տափաններ և այլն)</p> <p>3) մեքենաներ հողի մշակման համար (շարժիչային գութան և այլ ինքնագնաց գյուղատնտեսական, այգեգործական և անտառատնտեսական մեքենաներ, տափաններ, քլունգներ, կուլտիվատորներ, ցանող մեքենաներ և այլն)</p> <p>4) հնձիչ մեքենաներ գազոնների, այգիների ու սպորտային հրապարակների համար</p> <p>5) մեքենաներ և կոմբայններ՝ հացահատիկի, եգիպտացորենի, բանջարեղենի, բամբակի, խաղողի և այլ մշակաբույսերի հավաքման համար</p> <p>6) ինքնաբեռնվող կցիչներ, որոնք մոնտաժվում են հավաքման տեխնիկայի հետ՝ խոտի, եգիպտացորենի կտրման, մանրեցման և փոխադրման համար և այլն</p> <p>7) ավտոմատ ամբարձիչով մեքենաներ՝ խոտը փոցխելու համար, խոտաշրջիչ մեքենաներ, խրձկապ մեքենաներ</p> <p>8) դաշտում մնացած խոտի կամ ծղոտի հավաքման և փաթեթավորման մեքենաներ</p> <p>9) կարտոֆիլահան մեքենա</p> <p>10) մեքենաներ՝ պալարի գազաթները կտրելու համար, բազուկահաններ</p> <p>11) ծառ թափահարիչներ</p> <p>12) հնձիչներ, կալսիչ մեքենաներ և այլն, մեքենաներ՝ եգիպտացորենի տերևները հեռացնելու համար և այլն</p> <p>13) մեխանիկական սարքեր պրոֆիլակտիկ հեղուկներ կամ փոշիներ տարածելու համար, որոնք օգտագործվում են գյուղատնտեսությունում և այգեգործությունում</p> <p>14) մեքենաներ՝ ձվերի, մրգերի կամ այլ գյուղատնտեսական մթերքների մաքրման, տեսակավորման կամ տրամաչափարկման համար</p> <p>15) կթելու ապարատներ և մեքենաներ</p> <p>16) մեքենաներ, սարքավորումներ և մեխանիզմներ կենդանիներին կեր պատրաստելու համար</p> <p>17) ինկուբատորներ և բրուդերներ և այլ մեքենաներ ու սարքավորումներ թռչնաբուծության համար</p> <p>18) ավտոմատ ջրոցներ խոշոր եղջերավոր անասունների, ձիերի, խոզերի և այլնի ավտոմատ լվացման համար, մեխանիկական մեքենաներ ոչխարների խուզման համար, մեքենաներ, որոնք օգտագործվում են մեղուների բուծման համար և այլ մեքենաներ ու սարքավորումներ այգեգործության, թռչնաբուծության, մեղվաբուծության,</p>
--	--

	<p>մետաքսագործության համար և այլն 19) ծառերի արմատահան մեքենաներ, կտրատելու համար մեքենաներ, մեքենաներ ծառերի սածիլի համար և այլ մեքենաներ ու սարքավորումներ անտառային տնտեսության համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) թրթուրավոր և անիվա-թրթուրավոր տրակտորներ՝ նախատեսված օգտակար հանածոների արդյունահանման համար (տես 3924) 2) սիզամարգերի, զրոսայգիների և մարզահրապարակների հնձիչներ (տես 3921) 3) խուրձի, ծղոտի, խոտի ամբարձիչներ, շերեփավոր կամ օդաճնշակ տեսակի հացահատիկի ամբարձիչներ, գյուղատնտեսական կամ այլ տեխնիկա՝ բեռնման, բարձրացման, բեռնման-բեռնաթափման կամ փոխադրման համար (տես 3913) 4) բամբակազտիչ մեքենաներ (տես 3926) 5) մեքենաներ՝ սերմերի, հացահատիկի կամ չոր հատիկալնդեղենային մշակաբույսերի մաքրման, տեսակավորման կամ տրամաշափման համար (տես 3925) 6) մեքենաներ՝ ծխախոտատերևի հավաքման և կտրման համար (տես 3925) 7) արդյունաբերական նշանակության ճակնդեղակտրիչ գործիքներ շաքարի ճակնդեղի համար (տես 3925) 8) խոտի չորացման սարքեր, ավտոկլավներ կարտոֆիլի, կանաչ կերի և այլ գյուղատնտեսական արտադրանքի համար (տես 3925) 9) մեխանիկական օժանդակ միջոցներ հորթերի բուծման համար (տես 3965) 10) ձեռքի պարզ մկրատներ բրդի կտրման համար կամ մեքենաներ բրդի կտրման համար՝ ներկառուցված էլեկտրական շարժիչով (տես 3999); 11) հորատող մեքենաներ՝ ծառերի տնկման համար, բույրոզերներ և հատուկ բույրոզերներ անտառների հատման կամ ծառահատումների մաքրման համար (տես 3924)</p>
3922	<p>Հաստոցներ մետաղների, քարերի, փայտի և համանման պինդ նյութերի մշակման համար</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) հաստոցներ, որոնք աշխատում են լազերային կամ այլ լուսային կամ ֆոտոնային ճառագայթամամբ, ուլտրաձայնային, էլեկտրոնային ճառագայթման հաստոցներ և այլ հաստոցներ մետաղների և այլ պինդ նյութեր մշակման համար</p>

	<p>2) մետաղամշակման կենտրոններ, խառատի, շաղափման, ֆրեզերային, հղկման և այլ հաստոցներ, կորացման, ծալման, ծակող և այլ մամլիչներ և մեքենաներ, կորզանման, փորագրող և այլ հաստոցներ</p> <p>3) հաստոցներ քարի, կերամիկայի, բետոնի, ասբեստ ցեմենտի և համանման հանքային նյութերի մշակման կամ ապակու սառը մշակման համար, ինչպես նաև թանկարժեք և կիսաթանկարժեք քարերի մշակման համար (մեխանիկական սղոցներ կամ կտրող հաստոցներ, կտրատելու կամ ճեղքելու հաստոցներ, հղկման, նուրբ մշակման, փայլեցման, հաստոցներ և այլն, մեքենաներ շաղափման կամ ֆրեզերային, խառատի մշակման, փորագրող, ատաղձագործական, կտրման և այլն, ապակի կտրող, փայլեցնող հաստոցներ, փայտամշակման հաստոցներ, տակառագործական մեքենաներ, հաստոցներ, որոնք կիրառվում են մատիտի արդյունաբերության մեջ, երկաթուղային փայտակոճի ռանդելու կամ շաղափելու մեքենաներ, փայտի քանդակամշակման հաստոցներ, փորագրող հաստոցներ, այդ թվում՝ պատճենահանման հաստոցները, գամախփող հաստոցներ, ամրացման սարքեր, սոսնձող սարքեր և սարքեր՝ արկղերի, զամբյուղների, տուփերի պատրաստման համար</p> <p>4) մեքենաներ և սարքավորումներ գալվանական ծածկի համար, էլեկտրոլիզի կամ էլեկտրաֆորեզի համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) մեքենաներ այնպիսի նյութերի մշակման համար, որոնք դրանց մշակման պահին չունեն պինդ նյութերի հատկանիշներ, մասնավորապես, փափուկ պլաստմասսայի կամ չկարծրացաց ռետինի կտրման հաստոցներ (տես 3928)</p> <p>2) հաստոցներ՝ հատիկներից կամ փոշուց իրերի պատրաստման համար, օրինակ՝ պլաստմասսայի ձևավորման մեքենաներ (տես 3928)</p> <p>3) բամբուկաջարդիչ մեքենաներ, փայտային շերտի կտրման համար հաստոցներ և գերան կտրող հաստոցներ, որոնք կիրառվում են թղթի և թաղանթանյութ արդյունաբերության մեջ (տես 3927)</p> <p>4) ջարդող, հղկող, խառնող, ձևավորող մեքենաներ, եռակալման ձուլման մեքենաներ, սարքավորումներ աղյուսի արտադրման համար (տես 3924)</p> <p>5) հաստոցներ սպակե թելիկների ոլորման համար, ջուլիակի հաստոցներ (տես 3926)</p>
3923	<p>Մեքենաներ և սարքավորումներ մետաղագործական արդյունաբերության համար</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) կոնվերտերներ, մետաղաձուլական շերտփներ, մետաղակաղապարեր</p>

	<p>2) մետաղաձուլման մեքենաներ (մեքենաներ՝ ճնշմանտակ ձուլման համար, կենտրոնախույս ձուլման մեքենաներ, անընդմեջ ձուլման մեքենաներ և այլն)</p> <p>3) գլոցահաստոններ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) մեքենաներ փոշե մեքտաղագործության համար (ճնշման փակ խտացման մեթոդով մեքտաղների փոշիներից իրեր սրանալու համար) (տես 3922)</p> <p>2) մեքենաներ ոչ մեքտաղական նյութերի գլանման համար (օրինակ՝ կալանդրաներ), այլ գլանման մեքենաներ (օրինակ՝ մեքտաղական փայլաթիթեղի քսումը թղթի վրա) (տես 3919)</p> <p>3) կորացման, ծալման, ձգման կամ հարթեցման մեքենաներ (տես 3922)</p>
3924	<p>Մեքենաներ օգտակար հանածոների արդյունահանման և շինարարության համար</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) պինդ և այլ օգտակար հանածոների հորատման մեքենաներ, թունելի համար մեքենաներ</p> <p>2) բարձր անցանելիությամբ ինքնաթափեր՝ ամենագնացներ, բուլդոզերներ, ավտոգրեյդեր, բազմաշերտի էսկավատորներ և այլ մեքենաներ հիմքի նախագծման, տեղափոխման, պրոֆիլավորման, մշակման, փորման համար, հարթ և ոռոտրային ձնամաքրող մեքենաներ՝ նախատեսված բեռնատար մեքենաներին և տրակտորներին կցելու համար</p> <p>3) ճանապարհա-շինարարական մեքենաներ՝ նախատեսված հասարակական, շինարարական և այլ համանման աշխատանքների համար, մեքենանաներ հումքի, քարի, հանածոների և այլ հանքանյութերի արդյունահանման, տեսակավորման, մշակման համար, բետոնախառնիչ մեքենանաներ՝ հանքանյութերը բիտումի հետ խառնելու համար</p> <p>4) թրթուռավոր, անիվա-թրթուռավոր տրակտորներ՝ օգտակար հանածոների արդյունահանման համար, տրանսպորտային միջոցներ շատ լայն թրթուռներով, որոնք աշխատում են ինչպես ռելսների, այնպես էլ ճանապարհների վրա</p> <p>Այս դասի մեքենաները կարող են լինել ստացիոնար կամ մոնտաժված տրակտորի, ավտոմեքենայի կամ ինքնագնաց մեքենայի հիմքին</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p>

	<p>1) թրթուրավոր և անիվա-թրթուրավոր տրակտորներ գյուղատնտեսական կամ անտառային տնտեսության համար (տես 3921)</p> <p>2) տրակտորներ շինության քանդման համար՝ սարքավորված կռունկով, վերամբարձիչով (տես 3913)</p> <p>3) անվավոր ձգիչ-տրակտորներ կիսակցանքների համար (տես 3912)</p> <p>4) մեքենաներ և տրակտորների վրա տեղադրված փոխարինվող աշխատանքային գործիքներ (հարթ ամրակները, պտտվող ձյունաբռնիչները և այլն). դրանք դասակարգվում են համապատասխան խմբավորումներում, նույնիսկ եթե դրանք տրանսպորտային միջոցի հետ են՝ անկախ նրա վրա տեղադրված լինելու հանգամանքից</p> <p>5) լողացող կամ ընկղմված մատուցներ՝ ծովում գտնվող նավթի և բնական գազի հեփախուզման և գործարկման համար կիրառվող (տես 3912)</p> <p>6) շարժական հորատող և այլ մասնագիտացված ավտոմեքենաներ (տես 3913)</p> <p>7) հաստոցներ, մամլիչներ և հատուկ նշանակության մեքենաներ ծառերի, խցանի, ոսկորի, էրոնիտի, կարծր պլաստմասսայի և համանման նյութերի մշակման համար (տես 3922)</p> <p>8) այլ մեքենաներ և սարքավորումներ բնահողի, քարի և հանածոների մշակման համար, ինչպիսիք են բրիկեփներ պատրաստող, ձևավորող, մամլող մեքենաները (տես 3929)</p> <p>9) հաստոցներ քարի և այլ հանածոների կամ ապակու սառը մշակման համար (տես 3922)</p> <p>10) շարժիչներ բեփոնի թանձրացման, խառնելու համար (տես 3915)</p>
3925	Սարքավորումներ սննդամթերքի, խմիչքների և ծխախոտի մշակման համար
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) կենտրոնախույս կաթնազատիչներ, հոմոգենիզատորներ, իռադիատորներ, կարագ, պանիր պատրաստող մեքենաներ, կաթ և այլ կաթնամթերք մշակող և վերամշակող մեքենաներ</p> <p>2) սարքավորումներ և այլ մեքենաներ ձավարեղենի մանրացման համար՝ կիրառվող ալրաղացի արդյունաբերությունում</p> <p>3) մամլիչներ և այլ սարքավորումներ՝ գինու, սիդրի, մրգային հյութերի և համանման ըմպելիքների արտադրությունում կիրառվող</p> <p>4) ոչ էլեկտրական վառարաններ հացաթխման համար, սրճեփներ, թեյի, կաթի տաքացուցիչներ, ջերմատաքացուցիչներ և այլ համանման ոչ կենցաղային սարքավորումներ սննդի տաքացման համար</p> <p>5) չորանոցներ գյուղատնտեսական արտադրանքի համար</p> <p>6) հարիչներ, տարրաներ խմորի համար՝ որոշակի ձևերով,</p>

	<p>մակարոնի, սպագետտիի համար մամլիչ մեքենաներ</p> <p>7) մեքենաներ կակաոյի, շոկոլադի և այլ սարքավորումներ հացի, հացաբուլկեղենի, հրուշակեղենի թխման համար</p> <p>8) շաքար արտադրող մեքենաներ և սարքավորումներ</p> <p>9) գարեջրի եփման մեքենաներ և սարքավորումներ</p> <p>10) արդյունաբերական մեքենաներ և սարքավորումներ մսի, թռչնամսի մշակման համար</p> <p>11) մեքենաներ և սարքավորումներ մրգի, բանջարեղենի և ընկուզեղենի մշակման, մաքրման, կեղևահանման համար</p> <p>12) մեքենաներ և սարքավորումներ ձկների, կակղամորթների մաքրման, մասնատման համար</p> <p>13) մեքենաներ և սարքավորումներ սերմերի, հատիկաընդեղենային մշակաբույսերի մաքրման, տեսակավորման համար</p> <p>14) մեքենաներ ծխախոտի տերևի թեփահանման, մեքենաներ և սարքավորումներ սիգարի, սիգարելլաների և համանման ապրանքների արտադրման համար</p> <p><i>Քացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>արդյունաբերական էլեկտրական հացաթխման վառարանները (տես 3912)</i></p> <p>2) <i>կոնվեյերներ և այլ վերամբարձ տրանսպորտային սարքավորումներ (տես 3913)</i></p> <p>3) <i>սառնարաններ (տես 3914)</i></p> <p>4) <i>ընդհանուր նշանակության սարքավորումներ՝ ինչպիսիք են սառցարանները, մանրէազերծման, պաստերիզացման սարքերը, ցենտրիֆուգները, ֆիլտրով մամլիչները, խմորի, մակարոնեղենի բացման սարքերը, բազուկի հյութի զրման կամ հյութի խտացման և համանման սարքեր (տես 3919)</i></p> <p>5) <i>մակարոնեղենի և այլ սննդամթերիքի չորանոցներ (տես 3929)</i></p>
3926	<p>Սարքավորումներ մանածագործական, կարի, մորթե և կաշվե իրերի պատրաստման համար</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մեքենաներ մանածագործական թելքի պատրաստման, արտամղման, ձգման, արհեստական մանածագործական թելքի կտրատման համար</p> <p>2) մեքենաներ զգելու, ոլորելու, պտտելու, կծկելու</p> <p>3) բոլոր տեսակի մանածագործական (ջուլիակային) հաստոցները</p> <p>4) մեքենաներ գործելու, կարելու, տաֆտինգի համար, ինչպես նաև</p>

մեքենաներ ասեղնագործության, հյուսքի, ապակե մանրաթելի կծկման համար

5) մեքենաներ մանածագործական գործվածքի վրա դրոշմելու համար

6) մանածագործական մանվածքի և գործվածքի լվացման, մաքրման, մզման, չորացման, արդուկման, խոնավաջերմամշակման, ներկման, փաթաթման և համանման մշակման համար սարքավորանք, նրբաթաղիքի մշակման սարքավորանք

7) լվացքի, չոր մաքրման մեքենաներ լվացքատների համար 10 կգ-ից ավել տարողության, կենտրոնախույս չորանոցներ հագուստի համար

8) մեքենաներ կաշվե գործվածքի մշակման համար

9) արդյունաբերական տիպի կարի մեքենաներ մանածագործական մանվածքի, կաշվի, մորթու արտադրության, կարելու, վերանորոգելու համար

Բացառվում է՝

1) կենցաղային կարի մեքենաներ, ավտոմատ և ոչ ավտոմատ լվացքի մեքենաները 10 կգ-ից ոչ ավել տարողության (տես 3995, եթե կիրառվում է արտադրական նպատակով, իսկ եթե արտադրական նպատակով չի կիրառվում, ապա չի դիտարկվում որպես հիմնական ֆոնդ

2) տպագրող և կազմարարական կարի մեքենաները (տես 3929)

3) ապակեթելքը և ապակեմանրաթելը մանող մեքենա (տես 3929)

4) բոժոժների ջերմամշակման մեքենաներ (տես 3919)

5) կենտրոնախույս հիդրոբաժանիչներ (տես 3919 և 3926)

6) մեքենաներ ոլորված մանրաթելի և քուղի փաթաթման համար

7) հատուկ մեքենաներ հյուսքի համար՝ նախատեսված էլեկտրական և այլ մալուխների հյուսքապատման համար (տես 3929)

8) պոմպեր արհեստական մանրաթելի ճզման համար կիրառվող (տես 3911)

9) զտիչներ արհեստական մանրաթելի ճզման ժամանակ կիրառվող (տես 3919)

10) փայլանդրիչներ (կալանդրներ) խավավորումից առաջ ծեծված մանրաթելը սեղմելու համար (տես 3919)

11) ավտոկլավներ՝ փաթաթված ջերմային բաքով և այլ տաքացնող սարքավորումներ (տես 3919)

12) լվացքի մեքենաներ թղթի զանգվածի պատրաստման գործընթացում հնոփիների օգտագործման համար (տես 3927)

13) չորանոցներ չնախատեսված մանածագործական արտադրանքի

	<p>վերամշակման համար (տես 3929)</p> <p>14) մեքենաներ ներկման համար՝ փոշեպատման լաքապատման և այլ միջոցներով (տես 3919)</p> <p>15) սպանդանոցներում օգտագործվող խուզող մեքենանաներ (տես 3925)</p> <p>16) ընդհանուր նշանակության մամլիչներ (տես 3929)</p> <p>17) չափիչ մեքենաներ կաշվի համար (տես 3961)</p>
3927	<p>Սարքավորումներ թղթե կամ ստվարաթղթե արտադրանքի արտադրության համար</p>
	<p>Այս դասը ներառում է՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) թուղթ կտրող մեքենաներ 2) պերֆորացիոն (ծակող) մեքենաներ գերբով թղթի, զուգարանի թղթի համար 3) մեքենաներ թղթի զանգվածը, թուղթը, ստվարաթուղթը (ներառյալ ձվի թղթե տարաները, տուփեր հրուշակեղենի համար, փաթեթավորում խաղալիքների, ներքնաշորերի համար) 4) մեքենանաներ տոպրակների արտադրության համար (ծակող, ծալող, սոսնձող) 5) մեքենաներ ստվարաթղթե տուփերի, արկղերի, խողովակների, թմբուկների և համանաման տարադրությունների արտադրության համար 6) կծկող մեքենաներ թղթե խողովակների, փոքրիկ ակերի, պարկուճների, մեկուսիչների արտադրության համար <p>Բացառվում է՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) պարզ մեխանիկական կամ հիդրավլիկ մամլիչները, որոնք կիրառվում են արտադրանքի ձևավորման համար (տես 2939) 2) մամլիչներ ստվարաթղթե մատրիցաների և մեքենաներ տառատեսակի հավաքման համար, որն էլ կառավարվում է թղթե պերֆոլենտի միջոցով (տես 3929) 3) չորանոցներ ստվարաթղթե արտադրանքի չորացման համար (տես 3929) 4) փաթեթավորող մեքենաներ (օր՝ շոկոլադի համար), որոնք տպում են ստվարաթղթե փաթեթի վրա (տես 3919) 5) հալման մեխանիզմով տպող մեքենաներ՝ առանց ներկանյութի անցկացման (տես 3929) 6) մեքենաներ թղթե թելերի ոլորման համար (տես 3926) 7) գործվածքը դակող մեքենաներ

	<p>8) թուղթ մանրացնող կամ ոչնչացնող մեքենաներ՝ կիրառվող հիմնարկներում (տես 3939)</p> <p>9) մեքենաներ թղթե բաժակների, տարաների մոմապատման համար (տես 3929)</p>
3928	<p>Սարքավորումներ ռետինի կամ պլաստմասսայի վերամշակման համար</p> <p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ռետինի կամ պլաստմասսայի վերամշակման, ծուլման և ջերմաձևավորման համար մեքենաներ կամ այդ նյութերից արտադրանք ստանալու համար, այդ թվում պնևմատիկ անիվների պաշտպանիչ շերտի վերականգնման համար</p> <p>2) մամլիչներ գրամաֆոնի սկավառակների պատրաստման համար</p> <p>3) մեքենաներ թելքի, էկստրուդերների արտադրության համար</p> <p>4) մեքենաներ փրփրապլաստի, փրփրառետինի, լապեքսային փրփրառետինի և համանման նյութերի, այդ թվում նաև մեքենաներ խեժի վերամշակման համար</p> <p>5) մանրեցնող սարքավորումներ ռետինի կամ պլաստմասսայի վերամշակման համար, մեքենաներ ռետինի կտրման, ծակման, փորագրման համար</p>
3929	<p>Հատուկ նշանակության մեքենաներ և սարքավորումներ, այլ, չներառված ուրիշ խմբավորումներում</p> <p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) տպող և կազմող մեքենաներ (օֆսեթ և այլ եղանակով տպագրության համար, մեքենաներ ծալող, կարող, հավաքող, թվագրող, պերֆարացիոն մեքենաներ)</p> <p>2) մեքենաներ և սարքավորումներ էլեկտրոնային ինտեգրալ սխեմաների, կիսահաղորդիչների, հարթ պանելների (հաստոցներ, որոնք աշխատում են ուլտրաձայնով) արտադրության համար</p> <p>3) մեքենաներ և սարքավորումներ կիսահաղորդիչ նյութերի կամ գերզգայուն կիսահաղորդիչ նյութերի վրա պատկերը չոր դաջելու համար</p> <p>4) մշակող հաստոցներ դիէլեկտրիկ ափսեների ֆրեզերավորման և հորատման համար (օրինակ՝ ներքին կտրող եզրաշերտով) կամ տպող պլատաների կտրման կամ հղկման տպատախտակները և պրոյեկտորները, որոնք օգտագործվում են էլեկտրոնային ինտեգրալ սխեմաների արտադրությունում և այլն)</p> <p>5) մեքենաներ և սարքավորումներ, որոնք բացառապես օգտագործվում են դիմակների և կաղապարների արտադրության կամ թերությունների վերացման համար, կիսահաղորդիչ սարքերի կամ</p>

	<p>էլեկտրոնային ինտեգրալ սխեմաների հավաքման համար</p> <p>6) մեքենաներ մակարոնեղենի նախնական չորացման համար կամ փայտը, սովարաթուղթը, թաղանթանյութը, փայտը չորացնող մեքենաներ, արդյունաբերական չորանոցներ՝ չներառված ուրիշ խմբավորումներում (լաբորատոր սարքավորումներ սուբլիմացիոն չորացման համար, սառցարան-չորանոցներ ջրազրկված կենսաբանական նյութերի կայունացման և խտացման համար, ինչպիսիք են՝ հակաօքսիդանտները, բակտերիաները, վիրուսները, շիճուկը և պլազման, ագրեգատներ և սարքավորումներ ճեղքվող և ռադիոակտիվ լուծույթների գոլորշիացման կամ ճեղքվող և ռադիոակտիվ լուծույթների չորացման համար և այլն)</p> <p>7) ատարակցիոններ (կարուսելներ, ճոճանակներ, հրաձգարաններ և այլն), շրջիկ կրկեսներ, կենդանաբանական այգիներ և թատրոններ՝ բաղկացած բոլոր անհրաժեշտ տարրերից (սարքավորումներից) իրենց պահանջվող բնականոն գործունեության համար</p> <p>8) մետաղամշակող մեքենաներ (մամլիչներ ռեկսների այլումինատերմիկ եռակցման համար, մեքենաների մասերի համար և այլն, մեքենաներ մետաղների մաքրման կամ փորագրման համար, այդ թվում խաճատման սարքեր թերթազվանման հաստոցների համար, պտտվող թմբուկներ մետաղական պատրաստվածքները (օր՝ պտուտակ, հեղույս, գնդիկավոր առանցքակալ) փայլեցնելու համար, հատուկ մեքենանաներ թուջի մասնատման համար, հատուկ մեքենանաներ էլեկտրական մալուխները որոշակի պատվածքով պատելու համար</p> <p>9) իզոտոպների բաժանման սարքավորումներ և ապարատներ (կենտրոնախույս սարքեր, ուրանի իզոտոպների տարանջատման, սարքեր, ծանր ջրի արտադրության սարք և այլն)</p> <p>10) տարաներ, մամլիչներ, հարիչներ, խառնարաններ և այլն, որոնք նախատեսված չեն հատուկ ապրանքների կամ արդյունաբերական ոլորտի համար</p> <p>11) մեքենաներ լամպերի վակուումային անոթների հերմետիկացման համար, մեքենաներ էլեկտրական լամպերի վրա գազատաքացուցիչով կամ մամլիչով դրոշմելու համար</p> <p>12) շարժական (մեքենայացված) հիդրավլիկ շարժիչով լեռնային մեքենաներ</p> <p>13) ապակու տաք մշակման կամ պատրաստման մեքենաներ (մեքենաներ շշերի, ապակեթելքի արտադրության համար)</p> <p>14) արդյունաբերական բազմաֆունկցիոնալ ռոբոտներ մասնագիտական կիրառման համար (զոդման, նկարչության, բեռնման և բեռնաթափման, մետաղահատման, մետաղամշակման, հավաքման և այլն՝ շրջակա միջավայրի վնասակար պայմաններում աշխատանքների համար (վնասակար ապրանքների, փոշու առկայության դեպքում)</p>
--	---

15) յուղման կենտրոնական համակարգեր, որոնք պոմպային տիպի ավտոմատ յուղման սարքեր են՝ ավտոտեխնիկայի յուղման համար

16) մեքենաներ պարանների, ճոպանների արտադրության համար (ոլորում, փաթաթում, հյուսում և այլն), այդ թվում էլեկտրական լարերի ոլորում ու հյուսում էլեկտրական մալուխների արտադրության համար

17) մամլիչներ, գլաններ, էքստրուդեր-մեքենաներ և այլ մեքենաներ պինդ օգտակար հանածոների բրիկետավորման, ձևավորման և սեղմման համար (պինդ հանքային վառելիք, կերամիկական զանգված, բետոնային արտադրանք, ապրանքներ պատրաստված գիպսից, ասբեստից, գրաֆիտային էլեկտրոդներ և այլն)

18) էքստրուդերներ գրաֆիտային սոնիների ճզմման համար, կաղապարման մեքենաներ ավազային ֆորմանների համար

19) հրթիռաուղղորդիչ սարքավորումներ և աշտարակներ, սարքավորումներ թռչող ապարատների, կատապուլտայով թռչող և համանման ապարատների համար

20) մեխանիկական մասերը հավասարակշռող մեքենաներ և սարքավորումներ

21) սարքեր չոր սառույցի արտադրության համար՝ ստացված հովացման արդյունքում

22) այլ մեքենաներ և մեխանիկական տարբեր սարքավորումներ հատուկ նշանակության (կոճակ կարող մեքենա, նկարչական վրձիններ, այլ վրձիններ, խոզանակներ, վիբրացիոն շարժիչներ, էլեկտրամագնիսական վիբրատորներ, զամբյուղ պատրաստող մեքենաներ, հիդրոպնևմատիկ մարտկոցներ, մեխանիկական շարժակներ քարշուժի մեխանիկական շրջադարձի համար, հատուկ կոնստրուկցիայով զուգարանային հանգույցներ, քաղաքացիական ավիացիայիում կիրառվող օդը չորացնող և խոնավացնող սարքեր, ուլտրաձայնային սարքավորումներ մեխանիկական մասերի և այլ տեսակի ապրանքների մաքրման համար, ավտոմատ մեքենաներ կոշիկները մաքրելու համար, արդյունաբերական փոշեկուլներ և հատակափայլիչներ, գարաժի դարբասները բացել-փակելու համարակարգ, մեխանիկական սարքավորումներ հեռակառավարման համակարգով և այլն)

Բացառվում է՝

- 1) գրասենյակային տպող մեքենաներ (տես 3932)
- 2) մեքենաներ տեքստիլ նյութերի վրա տպագրություն անելու համար (տես 3926)
- 3) հասպոցներ կիսահաղորդիչ սարքերի կամ էլեկտրոնային

	<p>ինտեգրալ համակարգերի արտադրության համար, որոնք աշխատում են՝ օգտագործելով ուլտրաձայնային գործընթացները (3922)</p> <p>4) չորանոցներ գյուղատնտեսական արտադրանքի համար (տես 3925)</p> <p>5) ցենտրիֆուգեր ռադիոակտիվ նստվածքների չորացման համար (տես 3919)</p> <p>6) սարքավորումներ շշերի և այլ անոթների չորացման համար (տես 3919)</p> <p>7) սարքավորումներ տեքստիլ մանվածքների, կտորների և պատրաստի տեքստիլի չորացման համար (տես 3926)</p> <p>8) հաստոցներ մետաղամշակման համար (տես 3922)</p> <p>9) արդյունաբերական ռոբոտներ՝ հատուկ նախատեսված որոշակի գործառույթի իրականացման համար (ըստ գործառույթի դասակարգված օրինակ՝ տես 3947, 3913, 3919 կամ 3922)</p> <p>10) օդը զովացնող, խոնավացնող կամ չորացնող սարքեր՝ դասակարգվող 3914 և 3919 դասերում</p> <p>11) մետաղաթելագործ մեքենաներ 3926 դասի</p> <p>12) գոլորշիով կամ ավազացան սարքերը (տես 3919)</p> <p>13) վառարաններ, որոնք առանձնացնում են ծախսված արոմային վառելիքը պիրոմետաղագործական գործընթացներով (տես 3912)</p> <p>14) մեքենաներ, որոնք առանձնացնում են ծախսված վառելիքը կամ վերամշակում վառելիքի կեղտաջրերը, որն աշխատում է արտազարիչ թորման մեթոդով (բացի նրանցից, որոնք արտադրում են ծանր ջուր) (3919)</p> <p>15) օդային զտիչներ՝ հատուկ նախատեսված ռադիոակտիվ փոշին հեռացնելու համար (ֆիզիկական կամ էլեկտրաստատիկ տեսակների), զտիչներ, որոնք աշխատում են ակտիվացված ածխի հիման վրա՝ ռադիոակտիվ յոդը պահելու համար, իոնափոխանակման սարքավորումներ՝ ռադիոակտիվ տարրերի տարանջատման համար, այդ թվում՝ զտիչներ ծախսված վառելիքի կամ թափոնների վերամշակման համար, որն աշխատում է քիմիական կամ իոնափոխանակման սկզբունքով (տես 3914 կամ 3919)</p> <p>16) մեքենաներ՝ կտրատող, դասավորող, խառնող և համանման մշակման համար նախատեսված որոշակի տեսակի ապրանքների կամ արդյունաբերական ոլորտների համար (տես 392 ենթախումբ, օրինակ՝ քարի, հանքաքարի և այլ օգտակար հանածոների մշակման համար՝ տես 3924, սննդի մշակում (այդ թվում՝ խմիչքների) և ծխախոտային արտադրանք - տես 3925, ռետինի կամ պլաստմասսայի մշակման կամ համանման նյութերի արտադրության համար - տես 3928 և այլն)</p> <p>17) մեքենաներ մետաղական թելերի նախշանկարման արտադրության, հաստոցներ զսպանակների փաթաթման համար (տես</p>
--	--

	<p>3947 կամ 3919)</p> <p>18) պինդ վիճակում ապակու մշակման մեքենաներ (նույնիսկ, եթե այն տարացնում են հեշտացնելու համապատասխան գործողությունը) (3922)</p> <p>19) մեքենաներ, որն իրականացնում է հյուսքին նախորդող գործողություններ, այսինքն՝ գզել, սանդագզել, ոլորել, ճոպանել, մանել և համանման մեքենաներ օգտագործվող մանածագործական ֆաբրիկաներում: Մեքենաներ մանվածքը կծկելու համար (3926 սմ)</p> <p>20) ձուլման մեքենաներ, որոնք կիրառվում են ավազային խառնուրդների ձուլածակվածք ստանալու համար (3924)</p> <p>21) մեքենաներ փայտի տաշեղավորման համար, ուռենու ճոպանները կեղևազատելու համար, արմավենու տերևների ոլորում, մեքենաներ բռնիչների, խոզանակների, փայտից բռնիչով, կարծր ռետինի կամ համանման կարծր նյութերի մշակման համար (տես 3926)</p> <p>22) մանրաթելերի մանրէազերծման մեքենաներ (տես 3919)</p> <p>23) սարքավորումներ շարժիչով սավառնակների բաց թողնման համար (տես 3913)</p>
393	Գրասենյակային, հաշվապահական և այլ հաշվիչ սարքավորումներ և մեքենաներ
3931	Բանկոմատներ, առևտրադրամարկղային տերմինալներ և համանման մեքենաներ՝ միացված մեքենային կամ տվյալների մշակման ցանցին
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) առևտրային տերմինալներ հաճախորդների դրամական և այլ գործառնությունների ինքնասպասարկման համար՝ միացված մեքենային կամ տվյալների մշակման ցանցին</p> <p>2) բանկոմատներ առձեռն վճարման համար (բանկային քարտերով), կոմունալ-կենցաղային և այլ ծառայությունների վճարման համար՝ միացված մեքենային կամ տվյալների մշակման ցանցին</p> <p>3) բանկոմատների ավտոմատ բաշխման սարքավորումներ՝ միացված մեքենային կամ տվյալների մշակման ցանցին, անկախ նրանից ինքնավար են թե ոչ</p> <p>4) դրամարկղային մեքենաներ, որոնք աշխատում են հիմնական սարքավորման կառավարմամբ՝ միացված մեքենային կամ տվյալների մշակման ցանցին</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) հաշվողական մեքենաները (տես 321)</p> <p>2) դրամարկղային մեքենաներ, որոնք չեն աշխատում մեքենայի հետ, որը միացված է տվյալների մշակման ցանցին (տես 3932)</p>
3932	Գրամեքենաներ, հաշվիչներ, հաշվապահական և համանման

	մեքենաներ, որոնք պարունակում են հաշվիչ սարքեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ավտոմատ գրամեքենաներ և սարքավորումներ տեքստի մշակման համար 2) ոչ էլեկտրոնային հաշվիչ մեքենաներ և էլեկտրոնային հաշվիչներ, գրպանի ձայնագրման մեքենաներ, տվյալների վերարտադրություն և տեսողական ներկայացում հաշվիչի գործառույթով 3) վերլուծա-հաշվային մեքենաներ հաշվապահական գրքերի մուտքի համար 4) դրամարկղային ապարատներ, որոնք տվյալների ավտոմատ մշակման մեքենաների հետ չեն աշխատում 5) այլ մեքենաներ, որոնք ունեն հաշվիչ սարքավորում (փոստային կանխավճարային մեքենաները, տոմսարկղ-մեքենաները, ձիարշավների հաշվարկման մեքենաներ, գնով նշված գնապիտակ, ուղեգնացության տոմս թողարկող մեքենաներ) <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>հաշվողական մեքենաներ (տես 321)</i> 2) <i>դրամարկղային ապարատներ, որոնք աշխատում են տվյալների ավտոմատ մշակման մեքենաների հետ (տես 3931)</i>
3939	Այլ գրասենյակային մեքենաներ և սարքավորումներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) գրասենյակային ֆոտոպատճենահանող մեքենաներ, որոնք ունեն օպտիկական համակարգ և թերմոպատճենահանող ապարատներ, գրասենյակային մեքենաներ օֆսեթ եղանակով տպագրության համար 2) բազմացուցիչ ապարատներ, հասցեական մեքենաներ 3) մեքենաներ փոստային տեղեկատվության մշակման, նամականիշերի մարման, նամակ դասավորման և այլնի համար 4) տոմսարկղ մեքենաներ առանց հաշվող սարքերի 5) դրամատեսակավորող կամ դրամահաշվիչ մեքենաներ (այդ թվում մեքենաներ թղթադրամներ հաշվող և վճարող), թղթադրամների ստացման ավտոմատ սարքեր, որոնք համատեղ աշխատում են հաշվողական մեքենաների հետ, անկախ նրանից ինքնուրույն են թե ոչ 6) մանրադրամի ստացման ավտոմատ սարքավորումներ, որոնք կիրառվում են մանրադրամի ավտոմատ ստացման դրամարկղային ապարատների հետ համատեղ 7) ինքնակառավարվող մեքենաներ, որը գրասենյակներում

	<p>կիրառվում է տպագրվող նյութերի տեսակավորման և ընտրման համար</p> <p>8) թուղթ մանրացնող մեքենաներ, որոնք կիրառվում են հաստատություններում գաղտնի փաստաթղթերի ոչնչացման համար, դակիչ, կարիչ, դիկտաֆոն, մատիտ սրող և այլ մեքենաներ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) տպագրող մեքենաներ՝ տվյալների ավտոմատ մշակման ելքային սարքավորումներով (տես 3215 կամ 3216)</p> <p>2) ծակող մեքենաներ՝ կիրառվող տեքստիլի տպագրությունում (տես 3929)</p> <p>3) կարող մեքենաներ (տես 3995), գրքեր կարող մեքենաներ (տես 3929) կամ կիրառվող սովարաթղթե տուփերի արտադրությունում (տես 3927)</p> <p>4) այլ, բացի դիկտաֆոններից, ձայնագրող կամ ձայնը վերարտադրող ապարատուրա (տես 3952)</p> <p>5) գրասենյակային պահարաններ, սեղաններ (տես 3971)</p>
394	Էլեկտրասարքավորումներ
3941	Էլեկտրաշարժիչներ, գեներատորներ և տրանսֆորմատորներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) էլեկտրոշարժիչներ և ունիվերսալ էլեկտրոշարժիչներ հաստատուն և փոփոխական հոսանքի, մոտորանավակի «կախովի շարժիչներ», որի մեջ ներառվում են շարժիչը, ղեկը, սոնին</p> <p>2) էլեկտրոգեներատորներ հաստատուն և փոփոխական հոսանքի (համաժամանակյա գեներատորներ), ֆոտոէլեկտրական գեներատորներ</p> <p>3) էլեկտրոգեներատորային սարքավորումներ և էլեկտրական պտտող փոխակերպիչներ</p> <p>4) էլեկտրական հոսանքափոխարկիչներ</p> <p>5) բալաստային դիմադրողություններ գազալիցքավորվող լամպերի կամ խողովակներ, ստատիկ փոխարկիչներ, այլ ինդուկցիոն կոճեր</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) բոլոր տեսակի շարժիչները շարժիչային տրանսպորտային միջոցների (ավտոմեքենաներ, ջրային և օդային նավեր, մոտոցիկլներ) համար, որոնք չեն դիտարկվում որպես հիմնական ֆոնդեր, այլ՝ շարժիչային տրանսպորտային միջոցների մասեր</p> <p>2) թմբուկներ կամ հողովակուղիներ, որոնք ներառում են ժապավենային կամ անվավոր կոնվեյերների էլեկտրոշարժիչները (տես</p>

	<p>3947)</p> <p>3) շարժիչ-վիբրատորներ և էլեկտրոմագնիսական վիբրատորներ (տես 3929)</p> <p>4) էլեկտրագեներատորային հողմաէներգետիկական սարքավորումներ (տես 3911)</p> <p>5) էլեկտրական գեներատորային ազրեգատներ՝ իրենց զոդման գլխիկներով կամ զոդման հարմարանքներով (տես 3947)</p> <p>6) տրանսֆորմատորներ՝ իրենց զոդման գլխիկներով կամ զոդման հարմարանքներով (տես 3947)</p> <p>7) փոխարկիչներ բազմաճյուղ տրանսֆորմատորների համար (տես 3943)</p> <p>8) գեներատորներ (կամ տրանսֆորմատորներ) բարձր լարման՝ հատուկ նախատեսված ռադիոլոգիական ապարատուրայի համար (դիտարկվում են որպես 3964 դասի մասեր, այլ ոչ թե հիմնական ֆոնդեր)</p> <p>9) ճնշման ավտոմատ կարգավորիչներ (տես 3961)</p> <p>10) տրանսֆորմատորային ենթակայաններ էլեկտրաէներգիայի բաշխման համար (տես 2264)</p>
3942	<p>Էլեկտրաբաշխիչ և կարգավորիչ սարքեր</p> <p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) էլեկտրական շղթայի անջատման, փոխման կամ պաշտպանության սարքավորումներ, այդ թվում՝ ցածրավոլտ սարքավորումներ (պահպանակներ, անջատիչներ, ճնշման կարգավորիչներ, ռելեներ և այլն)</p> <p>2) բաժանիչ վահանակներ, թվային պանելներ, որոնք կառավարվում են ներկառուցված հաշվողական մեքենայով և այլն</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ավտոմատ կառավարման սարքեր (տես 3961)</p> <p>2) հեռախոսային կոմուտատորներ (տես 3233)</p> <p>3) արոնենտային հեռախոսային կայանների բաշխիչ վահանակներ (տես 3943)</p> <p>4) տրանսպորտի շարժման կարգավորման սարքավորումներ (տես 3946)</p>
3943	<p>Էլեկտրական լարեր և էլեկտրահաղորդազծերի հարմարանքներ</p> <p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) օպտիկա-մանրաթելային մալուխներ, այդ թվում՝ կազմված</p>

	<p>մանրաթելի անհատական մանվածքով</p> <p>2) էլեկտրական և էլեկտրոնային լարեր, մալուխներ և այլ հաղորդիչներ՝ (օր.՝ մեկուսացված հյուսապատվածքները, շերտագծերը, սոնիները) էլեկտրասարքավորումներում, հարմարանքներում կիրառվող որպես հաղորդիչներ</p> <p>3) լամպերի բռնիչներ և պատրոններ, հարմարանքներ էլեկտրահաղորդագծերի համար (վարդակներ, փոխանցիչներ, խրոցներ և սարքավորանքներ), բարդ կոմուտատիվ բլոկներ՝ կիրառվող ռադիո և հեռուստաընդունիչներում, արձանագրային հեռախոսային կայանների բաշխիչ վահանակներ, օդային էլեկտրական կայանների հատման կամ միացման պլանկաներ, էլեկտրաշարժիչների միացման դիսկեր, կասկադային տրանսֆորմատորների կոմուտացիոն սարքավորումներ</p> <p>4) էլեկտրամեկուսիչ ամրաններ պլաստմասսայից էլեկտրական մեքենաների, սարքերի և սարքավորումների համար, ալիքային և մալուխային փողակներ էլեկտրական շղթաների համար</p> <p>Բացառվում է՝</p> <p>1) լարերի հավաքածու վառոցքի մոմերի համար, այլ լարերի հավաքածու մեքենաներում, թռչող ապարատներում, նավերում կիրառվող, որոնք չեն դիտարկվում որպես հիմնական ֆոնդեր</p> <p>2) էլեկտրական լար մեկուսիչով (տես 3949)</p> <p>3) չմեկուսացված մետաղական մալուխներ և մեկուսացված մալուխներ, որոնք ենթակա չեն կիրառման որպես էլեկտրահաղորդալար (չեն դիտարկվում որպես հիմնական ֆոնդ)</p> <p>4) ռելե, ավտոմատ անջատիչներ, էլեկտրական պահպանակներ (տես 3942)</p> <p>5) էլեկտրական մեկուսիչներ (տես 3949)</p>
3944	Լուսավորման էլեկտրասարքավորումներ
	<p>Այս դասը ներառում է՝</p> <p>1) շիկացման և գազացման լամպերը, այդ թվում ուլտրամանուշակագույն և ինֆրակարմիր լամպերը, այլ լամպերը</p> <p>2) լուսամփոփներ և լուսավորման սարքավորումներ (ջահեր, ճյուղավոր մոմակալներ, լուսամփոփներ, բարձակ մոմերի համար, օր.՝ դաշնամուրի վրա տեղադրելու և համանման առարկաներ, ինչպիսիք են՝ գովազդային վահանակները, բնակարանների դռներին փակցվող թվային նշանները, եթե նրան ունեն սևեռակման հնարավորություն)</p> <p>3) լուսարձակներ և լուսավորման լամպեր լույսի նեղ ճառագմամբ, էլեկտրական լամպեր և լուսավորման սարքավորումներ թատերական</p>

	<p>բեմի, ֆոտո և կինոստուդիաների համար</p> <p>4) ցուցասրահների լուսամփոփներ, արտաքին լուսավորման սարքեր տան և այգիների համար</p> <p>5) վթարային լուսավորման սարքեր</p> <p>6) լուսավորման հավաքածուներ ամանորյա տոնածառների համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) կառույցներ, սարքավորումներ փողոցների, մայրուղիների լուսավորման համար (տես 221-224)</p> <p>2) լուսանկարչական լամպ-լուսարձակները (չեն դիտարկվում որպես հիմնական ֆոնդ, քանի որ մեկանգամյա օգտագործման են)</p> <p>3) լուսամփոփներ և ամրակներ ավտոմեքենաների, ինքնաթիռների, նավերի համար, օր.՝ լոկոմոտիվի ճակատային լուսարձակներ, շարժակազմի, ինքնաթիռի, նավերի համար լուսարձակներ (դիտարկվում են որպես մասեր համապատասխան տրանսպորտային միջոցի համար)</p> <p>4) ձայնային կամ լուսային ազդանշանային էլեկտրասարքավորումներ, որոնք աշխատում են մարտկոցով հեծանիվների, հակահիշտակման ձայնային, ազդանշանային, հակահրդեհային կամ համանման էլեկտրասարքավորումներ ավտոմեքենաների և մոտոցիկլների համար (դիտարկվում են որպես մասեր համապատասխան տրանսպորտային միջոցի համար)</p> <p>5) բժշկական լամպեր ախտորոշման, զոնդավորման, ճառագայթման համար (տես 3964)</p>
3945	<p>Էլեկտրասարքավորումներ, էլեկտրական ապարատուրա և էլեկտրական մեքենաներ՝ օժտված անհատական գործառույթներով</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) էլեկտրական մեքենաներ թարգմանչի կամ բառարանի ֆունկցիայով</p> <p>2) օդային ռադիոուժեղացուցիչներ՝ բարձր կամ միջանկյալ հաճախականությամբ (այդ թվում՝ չափիչ և ալեհավաք արագացուցիչներ)</p> <p>3) ուլտրամանուշակագույն ճառագայթման սարքավորումներ արդյունաբերական ոլորտի կիրառության համար</p> <p>4) էլեկտրասարքավորումներ օգոնի առաջացման և ցրման համար՝ նախատեսված թերապևտիկ նպատակների համար (օր.՝ արդյունաբերական ոլորտներում կիրառման համար, հաստատությունը օգոնացնելու համար)</p> <p>5) էլեկտրոնային երաժշտական մոդուլներ՝ նախատեսված</p>

	<p>ապրանքները լայն շրջանով դասավորելու համար, օր. ժամացույցները, բաժակները, շնորհավորական բացիկները պարունակող ֆիքսված երաժշտական ծրագիր</p> <p>6) էլեկտրոնային պահակային գեներատորները</p> <p>7) հարվածային ալիքի գեներատորներ</p> <p>8) նավակողի թվային գրանցիչները (թռիչքի չափորոշիչները գրանցող սարք) հրակայուն, հարվածակայուն էլեկտրական ապարատների տեսքով թռիչքի չափորոշիչները անընդհատ գրանցելու համար</p> <p>9) սարքավորումներ ինֆրակարմիր ճառագայթներով հեռուստատեսային ընդունիչների, տեսամագնիստոֆոնների և այլ էլեկտրական սարքավորումների և ընդունիչների հեռակառավարման համար</p> <p>10) առանց մետաղալարի ստերիոֆոնիկ ընդունիչներ ինֆրակարմիր ճառագայթների օգնությամբ ռադիոհաղորդումների ընդունման համար, որոնք վերածվում են էլեկտրական ազդանշանների</p> <p>11) էլեկտրոնային սարքավորումներ ձայնային էֆեկտների արտադրության համար՝ կիրառվող որպես պերիֆերիկ սարքավորումներ էլեկտրոկիթառի համար (օր.՝ ձայնի կրկնօրինակում, արձագանքի տպավորությունը)</p> <p>12) միկշերային սարքավորումներ՝ ձայնագրությունների ժամանակ կիրառվող, որը միավորում է խոսափողից դուրս եկող երկու և ավել ելքերը և երբեմն միացված է լինում ուժեղացուցիչի</p> <p>13) սարքավորումներ ձայնի կլանման համար՝ ձայնագրող սարքավորումների հետ կիրառվող</p> <p>14) սինքրոնիզատորներ, որոնք կիրառվում են այն դեպքում, երբ մի քանի գեներատորներ սնուցում են ընդհանուր շղթան</p> <p>15) ականափնտրիչներ և համանման դեդեկտորներ, որոնք կիրառվում են տարաներում, սննդամթերքում, անտառում օտար մետաղական մարմինների հայտնաբերման համար</p> <p>16) ականային էլեկտրոդեդեկտորներ և այլն</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>սարքավորումներ, լամպեր սոլյարիի, արևայրուքի համար (տես 3949)</i></p> <p>2) <i>մասնիկների արագացուցիչներ և ազդանշանների գեներատորներ (տես 3949)</i></p> <p>3) <i>միկշերային սարքավորումներ՝ հատուկ նախատեսված կինեմատոգրաֆիայի համար (տես 3963)</i></p> <p>4) <i>մեքենաներ և սարքավորումներ գալվանական ծածկույթի,</i></p>
--	--

	<p><i>էլեկտրոլիզի, էլեկտրոֆորեզի համար (տես 3922)</i></p> <p>5) <i>էլեկտրաստատիկ կամ ջրի մաքրման էլեկտրամագնիսական ֆիլտրեր</i></p> <p>6) <i>սարքավորումներ կաթի ուլտրամանուշակագույն ճառագայթմամբ մշաման համար (տես 3925)</i></p> <p>7) <i>սարքավորումներ տարբեր մեխանիկական իրերի ուլտրամանուշակագույն ճառագայթմամբ մաքրման համար (տես 3929)</i></p> <p>8) <i>սարքավորումներ էլեկտրաձայնային զոդման համար (տես 3947)</i></p> <p>9) <i>բժշկական սարքավորումներ ուլտրամանուշակագույն ճառագայթմամբ (տես 3964)</i></p> <p>10) <i>էլեկտրական կարգավորիչներ էլեկտրական և ոչ էլեկտրական կարգավորիչների համար (տես 3961)</i></p>
3946	<p>Ցուցչային վահանակներ և այլ ձայնային կամ տեսողական ազդանշանային էլեկտրասարքավորումներ</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) <i>ցուցչային վահանակներ ներկառուցված հեղուկ-բյուրեղյա սարքավորումներով կամ ներկառուցված լուսադիոդներով (հաստատության, թվային, վերելակների ցուցիչներ, գնացքներում ժամի վահանակները, ցուցիչներ ֆուտբոլային դաշտերում, մրցահրապարակներում ցուցչային վահանակները)</i></p> <p>2) <i>այլ էլեկտրական ձայնային կամ տեսողական ազդանշանային սարքավորումներ (էլեկտրական զանգերը, սուլիչները, ազդանշանները, դռան զանգերը՝ երաժշտական վերարտադրությամբ, թռչող սարքերի, նավերի, գնացքների և այլ տրանսպորտային միջոցների համար էլեկտրական ազդանշանները)</i></p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>պահակային, հակահրդեհային և համանման սարքավորումները (տես 3953)</i></p> <p>2) <i>սարքավորումներ, կառույցներ ավտոճանապարհային, երկաթուղային և ջրային, թռիչքա-վայրէջքային, ավտոկայանատեղիների ճանապարհների, ուղիների լուսավորման, ազդանշանների անցկացման, անվտանգության ապահովման համար (տես 221-224)</i></p> <p>3) <i>էլեկտրաբաշխիչ և կարգավորիչ սարքավորումներ (տես 3942)</i></p> <p>4) <i>լուսամուտի և համանման ամրաններ ավտոմեքենաների, ինքնաթիռների, նավերի համար, օր.՝ լոկոմոտիվի ճակատային լուսարձակներ, լապտերներ շարժակազմի համար (դիտարկվում են որպես մասեր համապատասխան տրանսպորտային միջոցի համար)</i></p>

3947	<p>Էլեկտրասարքավորումներ, էլեկտրական մեքենաներ, զործիքներ և սարքեր եռակցման, զոդման և մետաղների տաքացման համար</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) զոդման սարքեր և զոդման ատրճանակ էլեկտրատաքացուցիչով և այլ մեքենաներ և սարքավորումներ զոդման համար՝ կարծր լցոնով 2) մեքենաներ և սարքավորումներ մետաղների զոդման համար (դիմադրողականությամբ, աղեղնավոր, պլազմա-աղեղնավոր, ինդուկցիոն, էլեկտրաճառագայթային, վակուումային, լազերային և այլն) 3) մեքենաներ և սարքավորումներ ջերմապլաստների զոդման համար (զոդում տաք գազի շիթով, տաքացվող էլեմենտներով, բարձր հաճախականության հոսանքով և այլն) 4) մեքենաներ և սարքավորումներ մետաղների, պլաստմասսայի թաղանթի ուլտրաձայնային զոդման համար 5) արդյունաբերական աշխատանքներ՝ հատուկ նախատեսված զոդման աշխատանքների համար 6) էլեկտրական մեքենաներ և սարքավորումներ մետաղով կամ հալած կարբիդով պատումը տաք վիճակում փոշիացման մեթոդով <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) փաթեթավորման մեքենաներ՝ սարքավորված էլեկտրական զոդման հարմարանքներով (տես 3919) 2) մեքենաներ՝ նախատեսված բացառապես կտրման համար (տես 3922) 3) ոչ էլեկտրական մեքենաներ զոդման համար, այդ թվում՝ զոդում շփմամբ 4) առանձին ատրճանակներ, երբ մեկտաղապատումը կատարվում է փոշիացման մեթոդով (տես 3919)
3949	<p>Այլ էլեկտրասարքավորումներ, չներառված ուրիշ խմբավորումներում</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) էլեկտրական մեկուսիչներ և այլ մեկուսիչ կցամասեր էլեկտրական նպատակների համար (էլեկտրամեկուսիչ մետաղական խողովակներ, կցորդներ խողովակների միացման համար և այլն) 2) էլեկտրամագնիսներ, էլեկտրամագնիսական ագույցներ, կցանքներ և արգելակներ, էլեկտրամագնիսական վերամբարձ գլխիկներ 3) մասնիկների էլեկտրական արագացուցիչներ 4) ազդանշանների էլեկտրական գեներատորներ

	<p>5) էլեկտրասարքավորանք արևայրուքի համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) բերաբերողներ և մասնիկների այլ արագացուցիչներ, հատուկ հարմարեցված ռենտգենյան ճառագայթների առաջացման համար (տես 3964)</p> <p>2) ուլտրամանուշակագույն ճառագայթման բժշկական սարքավորումներ (տես 3964)</p>
395	Ապարատներ և սարքավորում ռադիոյի, հեռուստատեսության և կապի համար (բացառությամբ 322 և 323 ենթախմբերի սարքավորումների), պահակային, հակահրդեհային և համանման ապարատներ
3951	Ռադիոընդունիչներ և հեռուստատեսային ընդունիչներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ռադիոընդունիչներ (հեռահար թողարկմամբ, որն աշխատում է առանց էլեկտրաէներգիայի կամ էլեկտրաէներգիայի արտաքին աղբյուրից, մեքենաների համար՝ համատեղված ձայնագրող կամ ձայնավերարտադրող ապարատության հետ, որոնք աշխատում են էլեկտրաէներգիայի արտաքին աղբյուրից)</p> <p>2) հեռուստատեսային ընդունիչներ (արդյունաբերական օգտագործման համար, օրինակ՝ հեռավորությունը ցուցիչով հաշվարկող սարքեր կամ վտանգավոր տարածքներում դիտարկումներ կատարող սարքեր, հեռուստատեսային սարքավորումներ տեղադրված օդանավերի կամ տիեզերանավերի վրա, բոլոր տեսակների հեռուստատեսային սարքավորումներ, որոնք հնարավորություն ունեն ընդունելու, հիշելու և վերարտադրելու հաղորդագրությունները և այլն)</p> <p>3) ռադիո և հեռուստատեսային ընդունիչներ կենցաղային տեսակի, սակայն օգտագործվում (առկա է հաշվեկշռում) են կազմակերպություններում, գրասենյակներում, բժշկական և տարբեր այլ հաստատություններում</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ռադիո և հեռուստատեսային ընդունիչներ, որոնք օգտագործվում են կենցաղում, այսինքն՝ տնային տնտեսություններում (չեն դիտարկվում որպես հիմնական ֆոնդ)</p> <p>2) ընդունիչ-հաղորդիչներ (տես 3221)</p> <p>3) ընդունիչներ ռադիոհեռագրային համակարգերի համար, որը ֆիքսում</p>

	<p>է անձնակազմի գործազուրկ վայրը, ռադիոհեռախոսային ընդունիչներ ինքնագնաց տրանսպորտային միջոցների, նավերի, օդանավերի, գնացքների և այլնի համար, հատուկ ընդունիչներ նավերից, օդանավերից փոխադրվող ազդանշանների համար, ընդունիչներ հեռուստազափիչ ազդանշանների համար (տես 3233)</p> <p>4) ռադիոհեռախոսային ընդունիչներ շարժիչավոր տրանսպորտային միջոցների, ավտոմեքենաների, նավերի, օդանավերի, գնացքների (3234 սմ)</p> <p>5) ռադիոընդունիչներ, որոնք ձևավորում են միասնական բլոկ անալոգային կամ թվային հեռուստազափակյալ սարքերի կամ սարքավորումների հետ կամ որոնք միասին ձևավորում են մեկ ֆունկցիոնալ բլոկ (տես 3961)</p> <p>6) ընդունիչներ, որոնք ներառում են ռադիոկողմնացույցեր (3961 սմ)</p> <p>7) հատուկ նշանակության տրանսպորտային միջոցներ, որոնք մշտապես համակցվում են այս դասի ռադիոընդունիչների և այլ սարքավորումների հետ (տես 3113)</p>
3952	<p>Սարքավորումներ ձայնա և տեսա ձայնագրության, ձայնա և տեսա վերարտադրման համար</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) էլեկտրաձայնարկիչներ և երաժշտական ավտոմատներ, նվագարկիչներ խտասկավառակների համար և այլ նվագարկիչներ</p> <p>2) ձայնը վերարտադրող կինեմատոգրաֆիական սարքեր, ձայնարկիչներ և այլ ձայնագրման և ձայնավերարտադրման սարքավորումներ</p> <p>3) ինքնապատասխանիչ հեռախոսներ և այլն</p> <p>4) մոնիտորներ և պրոյեկտորներ առանց ներկառուցված հեռուստատեսային ընդունիչ սարքավորման, որը չի օգտագործվում մեքենաներում տվյալների ավտոմատ մշակման համար</p> <p>5) խոսափողներ, բարձրախոսներ, ընդունիչ սարքավորումներ ռադիո հեռախոսակապի կամ ռադիոհեռագրային կապի համար, այդ թվում գլխամասային հեռախոսներ, ականջակալներ և համակցված սարքավորումներ խոսափողներով և բարձրախոսներով</p> <p>6) ձայնային հաճախականության էլեկտրաարագացուցիչներ, էլեկտրական ձայնային ուժեղացուցիչ սարքավորումներ</p> <p>7) վահանակներ (կոնսուլներ) տեսախաղերի և էլեկտրոնային խաղերի համար</p> <p>8) բոլոր տեսակի ալեհավաքներ և ալեհավաքի անդրադարձիչներ՝ կիրառվող ընդունման և փոխանցման ժամանակ</p>

	<p><i>Բացառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ձայնագրիչ-տեսախցիկներ և այլ տեսաձայնագրող կամ տեսավերարտարող սարքավորումներ (3224) 2) մոնիտորներ և պրոյեկտորներ առանց ներկառուցված հեռուստատեսային ընդունիչ սարքավորման, հիմնականում օգտագործվում է մեքենաներում տվյալների ավտոմատ մշակման համար (տես 3215) 3) հեռախոսային սարքավորանք (323) 4) լսողական ապարատներ (տես 3964) 5) ընդունիչ սարքեր ռադիո հեռախոսակապի կամ ռադիոհեռագրային կապի համար (տես 3234)
3953	Պահակային, հակահրդեհային և համանման սարքավորումներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) պահակային ազդանշաններ 2) հակահրդեհային ազդանշաններ, ավտոմատացված և ոչ ավտոմատացված 3) գազի և գոլորշու էլեկտրական ազդանշաններ 4) հրի, կրակի ազդանշաններ (հրի դեդեկտորներ) և այլն <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) հրդեհային ազդանշաններ (հրդեհային շշակներ), որն իր մեջ ներառում է ծխի դեդեկտորներ ռադիոակտիվ նյութերի պարունակությամբ (տես 3964) 2) սարքավորումներ ազդանշանների համար՝ կիրառվող ինքնագնաց տրանսպորտային միջոցներում (չի դիտարկվում որպես հմնական ֆոնդ) 3) ցուցային վահանակներ և այլ ձայնային և տեսողական ազդանշանային էլեկտրասարքավորումներ (տես 3946) 4) մայրուղիներում, երկաթուղու շարժման կարգավորիչ սարքավորումներ (տես 3946)
396	Չափիչ, ստուգիչ, փորձարկիչ գործիքներ, ժամացույցներ, ճշգրիտ օպտիկական սարքեր և ֆոտոսարքավորումներ, բժշկական սարքեր և գործիքներ
3961	Սարքեր և գործիքներ չափումների, վերահսկողության, փորձարկումների, նավագնացական և այլ նպատակների համար
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p>

	<p>1) բուլր տեսակների կողմնացույցեր (մագնիսական, գիրոսկոպիկ, գիրոմագնիսական, նակտուոզային (կողմնացույցեր նավերի համար)</p> <p>2) նավագնացական սարքեր և գործիքներ (այդ թվում տիեզերական, ծովային և գետային նավագնացության համար)</p> <p>3) էլեկտրոնային և ոչ էլեկտրոնային հեռաչափեր, թեոդոլիտներ, տախոմետրեր և այլ երկրաբանական, տեղագրական, քարտեզագրական, լուսանկարչական, հիդրոլոգիական, օվկիանոսագրական, օդերևութաբանական, աշխարհաֆիզիկական սարքեր և գործիքներ</p> <p>4) ռադիոտեղակայման, ռադիոնավագնացական հեռակառավարման սարքավորումներ և ռադիոսարքավորումներ</p> <p>5) ճշգրիտ կշեռքներ, գծագրական, հաշվիչ սարքեր, գործիքներ երկարության և այլ մեծությունների չափման համար</p> <p>6) օսցիլոսկոպներ, օսցիլոգրաֆներ, «ունիվերսալ թեսթեր» և այլ գործիքներ էլեկտրական մեծությունների չափման համար (վոլտմետր, պոտենցիոմետր, էլեկտրոմետր, ամպերմետր, գալվանոմետր, օհմմետր, վատտմետր և այլն), հեռակառավարման կապի, կիսահաղորդչային թիթեղների կամ սարքերի չափման համար՝ ճայնագրող սարքերի հետ միասին կամ առանց դրանց</p> <p>7) իոնացված ճառագայթների չափման համար (դեդեկտորային սարքեր, որոնք պարունակում են իոնացնող խցիկներ, Գեյգերի հաշվիչներ, դոզաչափեր և համանման սարքեր, նեյտրոնների դեդեկտորներ և այլն)</p> <p>8) հիդրոմետրեր, ջերմոմետր, պիրոմետր, բարոմետրեր, գիգրոմետր և հոգեմետր</p> <p>9) էլեկտրոնային և ոչ էլեկտրոնային չափման գործիքներ կամ հեղուկների և գազերի ծախսի մակարդակի, ճնշման կամ այլ փոփոխականների ստուգման սարքավորումներ</p> <p>10) էլեկտրոնային և ոչ էլեկտրոնային գազ կամ ծխաանալիզատորներ, քրոմատագրիչներ և էլեկտրաֆորեզ գործիքներ, սպեկտրոմետրեր, ֆոտոմետրեր, և այլ սարքեր ու ապարատներ, ֆիզիկական կամ քիմիական հետազոտության համար, այդ թվում պահարաններ կլիմայական փորձարկումների համար</p> <p>11) մանրադիտակներ և դիֆրակցիոն սարքավորումներ</p> <p>12) բազմազան մեքենաներ և հարմարանքներ տարբեր նյութերի (օր.՝ մետաղ, փայտ, բետոն, մանվածք, գործվածք, թուղթ և ստվարաթուղթ, ռետին, պլաստմասսա, կաշի) կարծրությունը, հուսալիությունը, էլաստիկությունը, առաձգական ուժը, սեղմունակությունը կամ մեխանիկական հատկությունները փորձարկելու համար</p> <p>13) հաշվիչներ (չափիչներ) գազի, հեղուկի կամ էլեկտրաէներգիայի փոխանցման կամ արտադրության համար</p> <p>14) հաշվիչներ (չափիչներ)՝ պտույտների քանակով և արտադրական</p>
--	--

	<p>հաշվիչներ, քայլաչափեր, արագաչափեր՝ սպիդոմետր և տախոմետր, ստրոբոսկոպ</p> <p>15) գործիքներ և սարքավորումներ փոփոխական հեղուկների և գազերի ծախսի, ճնշման ավտոմատ կարգավորման և ջերմաստիճանի ավտոմատ կառավարման համար</p> <p>16) փորձարարական վահանակ, պրոֆիլային պրոյեկտորներ և այլ օպտիկական գործիքներ, մեքենաներ և հարմարանքներ չափման, վերահսկողության և թեստավորման համար</p> <p>17) էլեկտրոնային և ոչ էլեկտրոնային գործիքներ, սարքեր և մեքենաներ չափման, աշխարհագրական և այլ մեծությունների (հարթաչափեր, հարթացույցեր, սարքեր վիրացիայի չափման համար, սարքեր մանածագործվածքի վերահսկման համար՝ տորսիոմետր և տորսիոգրաֆ, տենսիոմետր՝ տեղադրված մանածագործական մեքենաների վրա՝ որոշելու գործվածքների ձգվածությունը, հատուկ սարքեր ժամացույցի և նրա մասերի վերահսկման համար</p> <p>18) թերմոստատ, մանոստատ և այլ գործիքներ ու ապարատուրա ավտոմատ կարգավորման և վերահսկողության համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ծովային խրոնոմետրեր և ժամային մեխանիզմներ (տես 3962)</p> <p>2) լուսանկարչական խցիկներ՝ գեոդեզիական նպատակներով օդից նկարահանումներ կատարելու համար (տես 3963)</p> <p>3) չափիչ սոնիներ ու չափերիզներ, քանոններ բաժանումով, կորաքանոններ և ձեռքի այլ չափիչ քանոններ (տես 3919)</p> <p>4) բժշկական և անասնաբուժական ջերմաչափեր (տես 3965)</p> <p>5) ծխի էլեկտրոնային դետեկտորներ, որոնք աշխատում են բացառապես վթարային իրավիճակներում (տես 3953)</p> <p>6) սպեկտրոհեղիոգրաֆներ և սպեկտրոգելիոսկոպներ, որոնք օգտագործվում է արևային դիտարկումների, սպեկտրալ պրոյեկտորները ուսումնասիրելու համար (տես 3963)</p> <p>7) պոմպեր հեղուկների համար, նույնիսկ եթե դրանք ունեն չափիչ սարքերի (տես 3911)</p> <p>8) ձեռքի օգտագործման կոմպորատորներ (համեմատող սարքեր) (տես 3919)</p> <p>9) լաբորատորային կահույք, օր.՝ լաբորատորային ցուցափեղկեր, սեղաններ մանրադիտակների համար, ձգվող պահարաններ (տես 3965)</p>
3962	ժամացույցեր և ժամանակը չափող սարքեր
	<i>Այս դասը ներառում է՝</i>

	<p>1) ձեռքի և գրպանի ժամացույցներ հատուկ միջոցներով (անջրանցիկ, հակահարվածային կամ հակամագնիսական ժամացույցներ, սպորտային ժամացույցներ, օր.՝ մարգարիտ հետազոտողների կողմից կիրառվող, որն ունի խորությունը չափող ցուցիչ և այլն)</p> <p>2) խրոնոմետր, կառամատուցային ժամացույցներ, խրոնոգրաֆ, վայրկյանաչափ կանգային սեղմակով</p> <p>3) ժամացույցներ՝ տեղադրված գործիքների վահանակին և համանման ժամացույցներ ավտոմեքենաների, օդանավերի, տիեզերանավերի և նավերի վրա (տրանսպորտային միջոցների խրոնոգրաֆ)</p> <p>4) ժամացույցներ փողոցի, աշտարակի, խանութներում սեղանին դրվող, գրասենյակային (այդ թվում՝ զարթուցիչներ)</p> <p>5) ծովային և համանման խրոնոմետրներ, աստղագիտական ժամացույցներ, ժամացույցներ էլեկտրական ժամային համակարգերի</p> <p>6) համաժամանակյա (սինքրոն) ժամացույցներ և պնևմատիկ սարքավորումներ, որոնք սնուցվում են ցանցից և օգտագործվում են միաժամանակության և հեռարձակման դեպքում</p> <p>7) գրանցող ժամացույցներ, ժամանակը գրանցող սարքեր, ավտոկայանատեղի հաշվարկման ժամացույցներ, ժամանակավոր կցորդներ ժամային մեխանիզմի հետ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ձեռքի և գրպանի ժամացույցներ անձնական օգտագործման համար և այլ ժամացույցներ կենցաղային նշանակության, որոնք արտադրական գործընթացներին չեն մասնակցում, բոլոր տեսակի ժամացույցի մասեր (չեն դիտարկվում որպես հիմնական ֆոնդ)</p> <p>2) քայլաչափեր (տես 3961)</p> <p>3) երաժշտական ավտոմատներ (մեխանիկական երգող թռչուններ և այլն) և երաժշտական տուփեր առանց ցուցչային վահանակի (տես 3972)</p>
3963	Օպտիկական սարքեր և ֆոտոսարքավորումներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) խցիկներ, որոնք օգտագործվում են տպագրական թիթեղների կամ գլանների կազմման և պատրաստման ժամանակ լուսանկարչության միջոցով</p> <p>2) լուսանկարչական խցիկներ, որոնց միջոցով փաստաթղթերը պատկերների տեսքով փոխանցվում է միկրոկրիչների վրա</p> <p>3) լուսանկարչական խցիկներ նախատեսված ստորջրյա նկարահանման կամ օդային լուսանկարչության համար, բժշկական նպատակների և դատաբժշկական փորձաքննությունների համար</p>

- 4) լուսանկարչական խցիկներ պատկերի ակնթարթային ստացմամբ և այլ լուսանկարչական խցիկներ
- 5) կինոխցիկներ (այդ թվում՝ տեսախցիկների միկրոնկարահանման համար, տեսախցիկներ ինչպես պատկերի այնպես էլ ձայնի միևնույն ժապավենի վրա ձայնագրելու համար, օդանավերում տեղադրման համար, անջրանցիկ տեսախցիկներ սուզանավերում նկարահանման համար, տեսախցիկներ և պրոյեկտորներ գունավոր, եռաչափ, (ստերեոսկոպիկ) կամ «բնապատկերային» ֆիլմերի և այլնի նկարահանման համար)
- 6) օբյեկտիվներ, լրացուցիչ օբյեկտիվներ, տեսափնտրող, լուսանկարչական կամ կինոխցիկներ պրոյեկտորների համար, լուսանկարչական խոշորացույցներ կամ փոքրացնող սարքեր և այլն
- 7) լուսանկարչական լուսարձակներ (բացառությամբ անոթ-լուսարձակից, խորանարդ-լուսարձակից, քանի որ նրանք միայն կարող են օգտագործվել մեկ անգամ)։ լուսանկարչական խոշորացույցներ, սարքավորումներ լուսանկարչական լաբորատորիաների համար (այդ թվում՝ կինոլաբորատորիաների համար), նեգատոսկոպ, պրոէկցիոն էկրաններ
- 8) տարբեր գործիքներ և սարքավորումներ լուսանկարչական և կինեմատոգրաֆիական լաբորատորիաներում
- 9) միկրոֆիլմերը հաշվարկող սարքեր
- 10) հեռադիտակներ, մոնոկուլյար և այլ օպտիկական աստղադիտակներ արևասպեկտրագիր, լուսապատկերադիտակ այլ աստղագիտական գործիքներ, օպտիկական մանրադիտակներ
- 11) աստղադիտակներ, շրջադիտակ, աստղադիտակային նշանակետեր գեներալ վրա տեղադրելու համար
- 12) լազերներ
- 13) այլ օպտիկական սարքեր, սարքավորումներ և ապարատներ (հեղուկ բյուրեղներով սարքավորումներ, ձեռքով մեծացնող խոշորացույցներ (օրինակ՝ գրպանի կամ որոշակի նպատակների համար) բինոկուլյար մեծացող ապակիներ, տարածացույցեր, գեղադիտակներ (կալեյդոսկոպ), դիտանցքեր (դռան աչքեր), օպտիկական ապակիներ հենակով, օպտիկական հայելիներ հենակով, օպտիկական ապարատներ լուսաճառագայթներով ազդանշանների համար)

Բացառվում է՝

- 1) թվային տեսախցիկներ (տես 3225)
- 2) մեքենաներ և սարքավորումներ՝ լազեր պարունակող (դասակարգված են իրենց համապատասխան դիրքերում), օրինակ՝ հաստոցներ, որոնք աշխատում են լազերային ճառագայթմամբ մեկտրոնների և այլ կարծր

	<p>մեքսիկացիների մշակման համար (տես 3922) մեքսիկացիներ և սարքավորումներ մեքսիկացիների լազերային զոդման համար (ես 3947), բժշկական սարքավորումներ (տես 3965) և այլն</p> <p>3) հայելիներ առանց օպտիկական մշակման, պարզ կամ նույնիսկ ծուռ հայելիները (օրինակ, սափրվելու համար հայելիներ և հայելիներ սեղմման համար) (չեն դիտարկվում որպես հիմնական ֆոնդ)</p> <p>4) խաղալիք գեղադիտակներ (տես 3974)</p>
3964	<p>Ռենտգեն սարքավորումներ, էլեկտրաբժշկական և էլեկտրաբուժական սարքավորումներ</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ռենտգենյան ախտորոշիչ սարքավորումներ, սարքավորումներ ճառագայթային, համակարգչային տոմոգրաֆ ուսումնասիրման համար և այլն</p> <p>2) սարքավորումներ թղթադրամների և այլ փաստաթղթերի ռենտգենոսկոպիկ ուսումնասիրման համար, բյուրեղների կառուցվածքը ուսումնասիրելու համար և այլ նպատակներով</p> <p>3) ռենտգենյան ճառագայթման գեներատորներ, բարձր լարման գեներատորներ, ռենտգենյան խողովակներ, ռենտգենյան էկրաններ, ռենտգենյան վահանակներ և հեռակառավարման վահանակներ և այլն</p> <p>4) սարքավորումներ, որոնք հիմնված են ալֆա, բետա կամ գամմա ճառագայթների օգտագործմամբ բժշկության, վիրաբուժության, ատամնաբուժության կամ անասնաբուժության մեջ, այդ թվում՝ ռենտգենոգրաֆիական և ռադիոթերապևտիկ սարքավորումներ</p> <p>5) էլեկտրոկարդիոգրամա, էլեկտրոէնցեֆալոգրաֆիա, էլեկտրոսֆիզիոգրաֆիա սարքավորումներ, որոնք կիրառում են ատոմա-մագնիսական ռեզոնանս, ուլտրաձայնային և այլ սարքավորումներ օգտագործվող բժշկության մեջ</p> <p>6) ապարատուրա, որը հիմնված է ուլտրամանուշակագույն կամ ինֆրակարմիր ճառագայթման վրա՝ օգտագործվող բժշկական, վիրաբուժական, ատամնաբուժական կամ անասնաբուժական նպատակներով</p> <p>7) կարդիոստիմուլյատորներ, լսողական ապարատներ</p> <p>8) սեղաններ, աթոռներ և նմանատիպ պարագաներ բուժման և հետազոտության համար և մասնագիտացված ռենտգենյան ճառագայթների օգտագործմամբ, անկախ նրանից նախատեսված են ռենտգենյան ապարատների հետ աշխատելու թե առանձին</p> <p>9) սարքեր ճառագայթային հետազոտությունների համար, որը հիմնականում օգտագործվում է արդյունաբերությունում մետաղական մասերի վերահսկման համար՝ առանց խախտելու իրենց կառուցվածքը</p>

	<p>10) կայծակացրիչ սարքեր՝ հիմնված ռադիոակտիվության վրա 11) հրդեհային ազդանշաններ, որոնք պարունակում են ծխի դեդեկտորներ, որում առկա է ռադիոակտիվ նյութ և այլն</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) սարքեր ալֆա, բետա, գամմա կամ ռենտգենյան ճառագայթներ հայտնաբերելու կամ չափելու համար, որոնք ընդգրկված չեն ճառագայթային սարքի մեջ (տես 3961) 2) բետապորոն և այլ էլեկտրոնային արագացուցիչներ, որոնք հարմարված չեն ռենտգենյան ճառագայթների ստացման համար և ընդգրկված չեն ռենտգենյան ապարատներում (տես 3949) 3) սեղաններ, աթոռներ և նմանապիպ պարագաներ բուժման և հեղափոխության համար՝ չմասնագիտացված ռենտգենյան ճառագայթների օգտագործմամբ (տես 3965) 4) ապրանքներ, ինչպիսիք են գլխամասային հեռախոսներ, ուժեղացուցիչներ՝ կիրառվող կոնֆերանս-դահլիճներում կամ հեռախոսավարի կողմից խոսքի լսելիությունը բարելավելու համար (տես 3952) 5) սարքեր ռենտգենյան պատկերի ուսումնասիրության համար (այդ թվում՝ պատկերի արտապատկերումը) և սարքեր ռենտգենյան և ռենտգենալուսանկարչական պատկերի երևակման համար (տես 3964) 6) գործիքներ, հարմարանքներ և կահույք, որն օգտագործվում է բժշկության, վիրաբուժության և ատամնաբուժության մեջ (տես 3965)</p>
3965	<p>Գործիքներ, հարմարանքներ, պրոթեզներ և կահույք՝ օգտագործվող բժշկության, վիրաբուժության և ատամնաբուժության մեջ</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) գործիքներ և հարմարանքներ, որոնք կիրառվում են ատամնաբուժությունում (բորմեքենաներ, համատեղված կամ ոչ ատամնաբուժական սարքավորումների, ատամնաբուժական գործիքների հետ, այլ ատամնատեխնիկական գործիքներ և հարմարանքներ (դիմակներ և այլ ատամնաբուժական ցավազրկող ապարատներ, բոլոր տեսակի նրբունելիներ, ատամնահան գործիքներ, ակցաններ, ատամնաբուժական բազմոց՝ համապատասխան հարմարանքներով և այլ ատամնաբուժական տեխնիկա) 2) բժշկական, վիրաբուժական և լաբորատոր ախտահանող սարքեր 3) բժշկական կամ անասնաբուժական ջերմաչափեր՝ անմիջական ցուցիչով և չհամակցված այլ գործիքների հետ 4) ներարկիչներ, ասեղներ, կաթետրներ և համանման գործիքներ</p>

(բացառությամբ միանգամյա օգտագործմանը)

5) անասնաբուժական գործիքներ և հարմարանքներ

6) ակնաբուժական (այդ թվում՝ լազերային սարքեր վիրահատության համար) և այլ սարքեր ու գործիքներ, գործիքներ և սարքավորումներ արյան ճնշման չափման համար, հեմոդիալիզի և դիալիզիսի սարքավորումներ, արյան փոխներարկման և անզգայացման համար, ուլտրաձայնային լիտոտրիպտերներ, սարքավորումներ էլեկտրաշոկով բուժման համար, ցենտրիֆուգեր օգտագործվող լաբորատորիաներում, արհեստական ինկուբատորներ երեխաների համար և այլն

7) թերապևտիկ սարքեր և սարքավորումներ (ֆիզիոթերապիայի, մերսման, հոգեբանական ունակությունները ստուգելու, օզոնային, թթվածնային, աերոզոլային թերապիայի, արհեստական շնչառության համար)

8) վիրահատական սեղաններ, հատուկ աթոռներ բժիշկների և վիրաբույժների համար, ծննդաբերության մահճակալներ, մեխանիկական մահճակալներ վիրավորներին կամ հիվանդներին տեղափոխելու համար, պատգարակներ անիվներով և առանց անիվների և այլ բժշկական, վիրաբուժական, ատամնաբուժական և անասնաբուժական կահույք

9) բազկաթոռներ վարսահարդարների համար և համանման բազկաթոռներ

Բացառվում է՝

1) ապարատներ ռենտգենյան, ինչպես նաև ալֆա, բետա կամ գամմա ճառագայթների կիրառմամբ, բժշկության մեջ կիրառվող էլեկտրամագնիսական սարքավորումներ (տես 3964)

2) ապարատներ ուլտրամանուշակագույն կամ ինֆրակարմիր ճառագայթների կիրառմամբ, ինչպես նաև բժշկական, վիրաբուժական, ատամնաբուժական կամ անասնաբուժական գիտություններում կիրառվող (տես 3964)

3) մարզասարքեր (տես 3973)

4) ցենտրիֆուգեր այլ նպատակների համար (տես 3919)

5) սերուցքի զտիչներ կամ կաթի կենտրոնախույս զտիչներ (տես 3925)

6) կենտրոնախույս չորանոցներ լվացքատների համար (տես 3926)

7) հատուկ («գազային») ցենտրիֆուգեր՝ նախատեսված ուրանի իզոտոպները առանձնացնելու համար (տես 3929)

8) ռենտգենյան հեղազոտության համար նախատեսված սեղաններ և աթոռներ (տես 3964)

9) պարվող աթոռներ, ճոճաթոռներ, աթոռակներ և այլն (տես 3971)

10) հաշմանդամների սայլակներ (տես 3192)

	<p>11) օրթոպեդիկ հարմարանքներ և պրոթեզներ (արհեստական հոդեր, արհեստական ափամներ և ափամնապոլիստիկական հարմարանքներ, էլեկտրոնային պարագաներ կոյրերի համար, իմպլանտներ և այլն, անվադողեր, հենակներ, հենածողեր, հենափայտեր, օրթոպեդիկ կոշիկ, հատուկ տակդիրներ կոշիկների համար, սեղմիրաններ, սեղմագոտիներ, ինչպես նաև բժշկական կամ վիրաբուժական կորսետներ, գոտիներ և այլն) (չեն դիտարկվում որպես հիմնական ֆոնդ)</p>
397	Կահույք, երաժշտական գործիքներ, սպորտի, ժամանցի և ուսուցման կազմակերպման համար սարքավորումներ
	Այս ենթախումբը ներառում է սարքավորումներ, որոնք կրթության, մշակույթի և ժամանցի ոլորտում թողարկում են արտադրանք կամ մատուցում են ծառայություններ
3971	Կահույք
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>Կահույք պատրաստված տարբեր նյութերից, ինչպիսիք են՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) նստելու կահույք (աթոռներ, բազկաթոռներ, պառկելաթոռներ, ծալովի աթոռներ, բարձր աթոռներ մանուկների համար և աթոռակներ երեխաների համար, մանկական նստատեղեր տարբեր վայրերում տեղադրելու համար, հնաոճ աթոռներ, նստարաններ, թախտեր (այդ թվում տաքացուցիչով), բազմոցներ, օտոմանկաներ (անթիկունք բազմոց) և համանման իրեր (ինչպես օրինակ՝ աթոռներ դաշնամուրի, գծագրողների, մեքենագրողների համար, աթոռներ արմնկահենքով, բազմոցներ, կանապեններ և այլն, նույնիսկ եթե դրանք վերածվում են մահճակալի) 2) գրասենյակային կահույք, արդյունաբերական կազմակերպությունների, կրթական, գիտական և մշակութային հաստատությունների, առևտրի, կենցաղային ծառայությունների և այլնի համար: Մասնագիտացված դարակներ, դարակաշարքեր, ցուցափեղկեր, ցուցադարակներ և այլն 3) խոհանոցային կահույք (առանձին իրեր խոհանոցի համար, խոհանոցային պարագաներ), որն օգտագործվում է արդյունաբերական ձեռնարկությունների ճաշարաններում 4) կահույք ննջասենյակի, ճաշասենյակի, հյուրասենյակի, որոնք օգտագործվում են օրինակ՝ հյուրանոցներում և այլ վայրերում 5) ներքնակներ <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) բժշկական, վիրաբուժական, ափամնաբուժական կամ

	<p>անասնաբուժական կահույք, բազկաթոռներ վարսավիրանոցների համար և համանման աթոռներ (տես 3965)</p> <p>2) պիրավոլ աթոռներ արագության կարգավորիչով (տես 3965)</p> <p>3) նստապեղեր պրանսպորտային միջոցների համար (ավտոմեքենաների, թռչող սարքերի, տիեզերանավերի, նավերի այլ լողացող միջոցների, երկաթուղային վագոնների համար) (չեն դիտարկվում որպես հիմնական ֆոնդ, քանի որ համդիսանում են պրանսպորտային միջոցի մասեր)</p> <p>4) գծագրական սեղաններ, որոնք ներառված են գծագրական մեքենաների և գործիքների կազմում (տես 3961)</p> <p>5) լուսավորման սարքեր և լուսամփոփներ (տես 3944)</p> <p>6) բիլիարդի սեղաններ և այլ կահույք հափուկ նախագծված խաղերի համար, սեղաններ աճապարարների համար (տես 3974)</p> <p>7) հնաճ կահույք, կահույք թանգարանային հավաքածուների համար (տես 7420՝ նախատեսված վաճառքի համար, իսկ եթե նախատեսված չէ վաճառքի համար, ապա որպես հիմնական ֆոնդ չի դիտարկվում)</p>
3972	Երաժշտական գործիքներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) դաշնամուր և այլ լարային ստեղնաշարային երաժշտական գործիքներ</p> <p>2) ջութակ, թավջութակ, կոնտրաբաս և այլ լարային աղեղնավոր երաժշտական գործիքներ</p> <p>3) կիթառ, մանդոլին և այլ լարային կամիթավոր երաժշտական գործիքներ</p> <p>4) ստեղնային - փողային գործիքներ՝ ֆիսհարմոնիա, ակորդեոն, շրթհարմոն, շեփոր, ֆլեյտա, դուդուկ, գաբոյ, կլարնետ և այլ փողային գործիքներ</p> <p>5) թմբուկներ, դափ, դահիրա, լիտավր, ափսե, մետալոֆոն, զանգակ, կաստանետ և այլ հարվածային գործիքներ</p> <p>6) երաժշտական էլեկտրոնային գործիքներ (էլեկտրոնային երգեհոններ, թվային դաշնամուր, ստեղնային սինթեզատոր, էլեկտրոնային կիթառ և այլ լարային էլեկտրոնային գործիքներ</p> <p>7) երաժշտական տուփեր, տոնավաճառային օրգաններ, մեխանիկական շարմանկա, երգող թռչուններ և այլ երաժշտական գործիքներ</p> <p>8) մետրոնոմներ, կամերտոններ և խողովակներ ձայնի բարձրության ֆիքսված կարգավորիչով</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>խաղայինք երաժշտական գործիքներ (տես 3974)</i></p>

3973	Մարզական գույք և սարքավորանք
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) սարքավորումներ և հանդեձանք ձմեռային մարզաձևերի համար (դահուկներ, դահուկի կոշիկներ, փայտեր, ամրաններ և այլն, սառույցի և անվազմուշկներ, այդ թվում՝ չմշկավազքի կոշիկներ՝ ամրացված դահուկներին, սահնակներ բոբսլեյի համար և այլն, սարքավորումներ ընթացող առանց շարժիչի ձյան կամ սառույցի վրայով և այլն) 2) սարքավորումներ և հանդեձանք ջրային մարզաձևերի համար (ջրային սահնակներ և շնչառական դիմակներ, աշտարակներ ջրացատկի համար, թեքահարթակներ, լաստեր և շնչառական դիմակներ՝ օգտագործվող առանց թթվածնի կամ թթվածնային բալոնով, պարզ շնչառական խողովակներ ջրասուզորդների համար, և այլ սարքավորումներ ջրային մարզաձևերի համար) 3) մարզասարքեր և այլ սարքավորումներ մարզասրահների և ֆիթնես կենտրոնների համար (զուգափայտեր, մարզաձողեր, օղակներ ճոճաձողով, ձիեր, ցատկահարթակ, ճոպաններ և պարանից աստիճաններ, մարմնամարզական պատ, ծանրաձողեր, պարագաներ թիավարական վարժությունների համար, հեծանվավազք և այլն, կանգնակներ ցատկի համար, ձողեր, հատուկ հարմարեցված վայր ցատկի համար, սկավառակներ, մուրճեր, բժշկական գնդակներ, բռնցքամարտի գնդակներ և տանձ, պատ՝ արագ մագլցելու համար) 4) պարագաներ սուսերամարտի (սուսեր, մարզասուսեր), նետաձգության համար (աղեղ, նետ, թիրախ) 5) մարզական պարագաներ և այլ սարքավորումներ սպորտի և բացօթյա խաղերի՝ գոլֆ, սեղանի և մեծ թենիս, ֆուտբոլ, հոկեյ և այլն (ձողափայտ, կրիկետի ձողեր, պոլոյի ձողափայտ, բումերանգներ, դարձ, ցանցեր, գնդակներ) 6) սարքավորումներ մանկական խաղահրապարակի համար (ճոճանակ, սղարան և այլն) 7) լողավազաններ և թիավարության ջրանցքներ 8) ձկնորսական կարթեր և այլ պարագաներ սպորտային ձկնորսության համար, պարագաներ որսորդության (խրտվիլակներ, թակարդներ) և ալպինիզմի (կացիններ սառույցի համար) համար <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) սպորտային նավակներ (կանոե, սկիֆներ) (տես 3125) 2) առագաստներ նավերի համար, վինդսերֆինգի համար տրիստերակներ, վրաններ և այլ պարագաներ ճամբարի համար (տես

	<p>3995)</p> <p>3) սպորտային մանածագործական հագուստ (տես 3995)</p> <p>4) սարքավորումներ ատրակցիոնների, շարժական կրկեսի, գազանանոցների, թափրոնների համար (տես 3929)</p> <p>5) պարագաներ զվարճանքի այգիներում խաղերի կազմակերպման համար (տես 3974)</p> <p>6) ամառային վերգետնյա մարզասարքեր (տես 3974)</p>
3974	<p>ժամանցի և ուսուցման կազմակերպման համար այլ սարքավորումներ</p> <p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) տարբեր խաղեր և խաղալիքներ մանկապարտեզների, դպրոցների, մանկական առողջարանների և այլնի համար (ներառյալ՝ տիկնիկներ տիկնիկային թատրոնների և այլնի համար)</p> <p>2) տեսախաղերը և այլ էլեկտրոնային խաղեր՝ ֆիքսված (ոչ փոփոխական) ծրագրային ապահովմամբ, խաղային ավտոմատներ, որոնք գործարկվում են մետաղադրամների, թղթադրամների, բանկային քարտերի և համանման վճարման միջոցներով</p> <p>3) գույք զբոսայգիներում անցկացվող խաղերի համար</p> <p>4) գույք և սարքավորանք բոուլինգի, սեղանի խաղերի և այլնի համար</p> <p>4) սարքեր, սարքավորումներ և մոդելներ՝ ցուցադրական նպատակներով օգտագործելու համար</p> <p>5) թռիչքային սարքավորումներ</p> <p>6) այլ գույք և սարքավորումներ ուսուցման գործընթացի կազմակերպման համար</p> <p><i>Բացառում է՝</i></p> <p>1) կարուսելներ, ճոճանակներ, հրաձգարաններ և այլ տոնավաճառային ատրակցիոններ (տես 3929)</p> <p>2) պատվանդաններ տեսախաղերի և էլեկտրոնային խաղերի համար (տես 3952)</p> <p>3) սեղաններ, աթոռներ, մահճակալներ և այլ կահույք մանկապարտեզների, դպրոցների, մանկական առողջարանների և այլնի համար (տես 3971)</p>
399	<p>Մեքենաներ և սարքավորումներ այլ, չներառված ուրիշ խմբավորումներում</p>
3991	<p>Շոգեգններատորներ, միջուկային ռեակտորներ</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ջերմային գեներատորներ (ծխաջեռ կաթսաներ, օրինակ՝ ջերմաքարշի</p>

	<p>կաթսաներ, ջրային խողովակների կաթսաներ, հիբրիդային կաթսաներ, որոնք իրենցից ներկայացնում են ծխաջեռ և ջրի խողովակով կաթսաների համադրություն, ջրի տաքացման կաթսաներ)</p> <p>2) կաթսաների հետ օգտագործվող օժանդակ սարքավորումներ (էկոնոմայզերներ՝ օդի նախնական տաքացման, գերտաքացման և սառեցման համար և այլն)</p> <p>3) կոնդենսատորներ գոլորշու կամ տարբեր տեսակի ջրաշոգի թողարկման համար</p> <p>4) բոլոր տեսակների միջուկային ռեակտորներ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) կենտրոնական ջեռուցման կաթսաներ (տես 3993)</p> <p>2) ջերմափոխանակող սարքավորումներ (տես 3914)</p> <p>3) իզոտացիայի տարանջատիչներ (տես 3929)</p>
3992	Քարթիջներ միջուկային ռեակտորների համար (ջերմատարրեր)
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) չճառագայթված և ճառագայթված (օգտագործված) ջերմաարտադրող տարրեր միջուկային ռեակտորների համար</p>
3993	Կենտրոնական ջեռուցման համակարգի ջեռուցիչ մարտկոցներ և կաթսաներ, մետաղական
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) կենտրոնական ջեռուցման համակարգի ջեռուցիչ մարտկոցներ, սովորաբար բաղկացած մի խումբ «բաժիններից», ներառող կցաշուրթավոր խողովակներ կամ սնամեջ պանելներ</p> <p>2) կենտրոնական ջեռուցման կաթսաներ ցանկացած չափսի, կենտրոնական ջեռուցման էլեկտրական կաթսաներ, տաք ջրի բոյլերներ, որոնք ցածր ճնշման տակ կարող են արտադրել գոլորշի, այդ թվում՝ հազեցած ճնշման կարգավորիչներով և մանոմետրներով, ջրաչափեր, փականներ, այրիչներ և այլն, ինչպես նաև մասեր և պարագաներ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ջերմային կաթսաներ կամ գոլորշի արտադրող այլ կաթսաներ, ջրի կաթսաներ ջերմատաքացմամբ (տես 3991)</p> <p>2) էլեկտրական վառարաններ և ջրատաքացուցիչներ (տես 3995)</p> <p>3) սարքեր օդորակման համար և էլեկտրական տաքացուցիչներ (տես</p>

	<p>3914) 4) ջեռուցիչների սյուներ, պղնձե և ալյումինե ոչ էլեկտրական փաթացուցիչներ (տես 3995)</p>
3994	<p>Ցիստեռներ և պահեստարաններ տարբեր տեսակի ապրանքների արտադրության, պահպանման և տեղափոխման համար</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) տարբեր տարողության տարաներ սև մետաղից կամ ալյումինից սեղմված և հեղուկացված գազի համար</p> <p>2) մետաղական ցիստեռներ, բաքեր, տակառներ, թմբուկներ, կանխատորներ, արկղեր և համանման տարողություններ ցանկացած նյութերի, այդ թվում՝ հեղուկների համար (բացի գազերից) երկաթից, թուջից կամ պողպատից օգտագործելով արտադրության, պահպանման և տեղափոխման համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) պահեստարաններ նավթի և գազի համար (տես 2152)</p> <p>2) ցիստեռներ հալուկ նախագծված և սարքավորված փարբեր բեռների փոխադրման համար, այդ թվում՝ հեղուկների համար, մեկ կամ մի քանի փրանսպորտային միջոցներով (տես 3119)</p> <p>3) կենտրոնական ջեռուցման կաթսաներ (տես 3993)</p> <p>4) փարողություններ՝ հազեցված մեխանիկական կամ ջերմամեխանիկական սարքավորումներով (տես 3914)</p> <p>5) չիրկիզվող պահարաններ, արկղեր դրամի կամ փաստաթղթերի պահման համար (տես 3995)</p>
3995	<p>Սանիտարատեխնիկական սարքավորումներ և արտադրական ու տնտեսական գույք՝ ավելի քան 1 տարի գործածության ժամկետով, չներառված ուրիշ խմբավորումներում</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) սառնարաններ և սառցարաններ, լվացքի մեքենաներ, էլեկտրական վերմակներ, փոշեկուլներ, հատակամաքրիչներ, օդափոխիչներ և այլ կենցաղային, սառնարանային և օդափոխման սարքավորումներ և էլեկտրական սարքեր՝ օգտագործվող գրասենյակներում և արդյունաբերական կազմակերպություններում</p> <p>2) մետաղական և կերամիկական սանիտարա-տեխնիկական սարքավորումներ (վաննաներ, լվացարաններ, ավազաններ, ջրամբարներ և այլն)</p> <p>3) ձեռքի գործիքներ (գյուղատնտեսությունում, այգեգործությունում կամ</p>

	<p>անտառային տնտեսությունում օգտագործման համար, ձեռքի սղոցներ, խարտոցներ, նրբունելի, աքցաններ, տափակաբերան աքցան, մուրճեր, ռանդա, հատիչներ, պտուտակահան, գործիքներ</p> <p>հանքարդյունաբերության համար, ճանապարհաշինարարական աշխատանքների համար, գործիքներ որմնադիրների, ձուլողների, տան վերանորոգման աշխատանքների և այլնի համար)</p> <p>4) այլ գործիքներ՝ նախատեսված ձեռքի գործիքների միջոցով էլեկտրականությամբ կամ առանց էլեկտրականության հաստոցների, մեքենաների և այլ սարքավորումների վրա տեղադրումներ կատարելը, ինչպես նաև որպես փոխարինող գործիքներ</p> <p>5) չիրկիզվող պահարաններ, արկղեր դրամի կամ փաստաթղթերի պահման համար</p> <p>6) աստիճաններ, ձեռնասանդուղք և այլ տարբեր մետաղական արտադրանք, որոնք օգտագործվում են արտադրական կազմակերպությունների գրասենյակներում և սպասարկման ոլորտի կազմակերպություններում որպես արտադրական և տնտեսական գույք՝ ավելի քան 1 տարի գործածության ժամկետով, չներառված ուրիշ խմբավորումներում</p> <p>7) մանածագործական արտադրանք (բացի հագուստից) (վարագույրներ, գորգեր և կարպետներ, այդ թվում վերմակներ, անկողնու սպիտակեղեն, սեղանի սպիտակեղեն և այլն, անջրանցիկ բրեզենտ, առագաստներ նավակների համար, հովանիներ, վրանների, կեմպինգի համար հանդերձանք և այլ մանածագործական արտադրանք)</p> <p>8) թատերական հանդերձանք</p> <p>9) հագուստ, կոշիկ, գլխարկներ և այլն (ներառյալ համազգեստ, աշխատանքային, պաշտպանական, ինչպես նաև հանդերձանք վարձույթի, սպորտի, խաղերի և այլնի համար)</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>համանման էլեկտրական սարքեր (լվացքի մեքենաներ, փոշեկուլներ, սառնարաններ և այլն) և սպառողական ապրանքներ (այդ թվում մանածագործական հագուստ, կոշիկ և այլն) երկարաժամկետ օգտագործման համար (չի դիտարկվում որպես հիմնական ֆոնդ)</i></p> <p>2) <i>արդյունաբերական սառնարանային և օդափոխման սարքավորումներ (տես 3914)</i></p> <p>3) <i>մետաղական տարողություններ սեղմված կամ հեղուկ գազի և նավթի պահեստավորման համար (տես 2152 և 3994)</i></p>
4	Սպառազինական համակարգեր
41	Սպառազինական համակարգեր
411	Սպառազինական համակարգեր

4111	Ռազմական նավեր և սուզանավեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) բոլոր տեսակի ռազմանավերը, օրինակ, նավեր, որոնք նախատեսված են պատերազմական գործողությունների համար, դեսանտային նավեր, ռազմական տրանսպորտային միջոցներ</p> <p>2) սուզանավեր</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ջրային նավեր և քաղաքացիական նշանակության լողուն միջոցներ (տես 312)</p>
4112	Ռազմական ինքնաթիռներ և ուղղաթիռներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ռազմական ինքնաթիռներ և ուղղաթիռներ</p> <p>2) առանց շարժիչի թռչող ապարատներ և ռազմական նշանակության այլ օդանավեր</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) օդանավեր քաղաքացիական նշանակության (տես 313)</p>
4113	Բալիստիկ հրթիռներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) բալիստիկ հրթիռների որոշ տեսակներ (կամ ռազմական հրթիռակիրներ) բարձր ավերիչ հատկությամբ՝ ագրեսիան երկարաժամկետ զսպման համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) մեկանգամյա օգտագործման զենք, ինչպիսիք են զինամթերքը, հրթիռները, արկերը, ռումբերը և այլն, որոնք դասվում են ռազմական նշանակության շրջանառու միջոցների շարքին</p>
4114	Տանկեր և մարտական շարժիչային այլ զրահամեքենաներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) տանկեր (ծանր, միջին, թեթև), այդ թվում՝ երկկենցաղ տանկեր, փոքր «տանկեր» հեռակառավարմամբ, որոնք զինամթերք են մատակարարում առաջնագծին կամ հրետանային զորամասերին և</p>

	<p>ստորաբաժանումներին, տանկեր, որոնք սարքավորված են ռազմական մեքենաներին օգնություն ցուցաբերող ամբարձիչներով</p> <p>2) զրահապատ մեքենաներ, այդ թվում՝ երկկենցաղ զրահամեքենաներ՝ (թրթուռավոր դեսանտային զրահամեքենաներ) մշտապես սարքավորվող հատուկ պայթեցնող սարքավորումներով, հատուկ զրահապատ տրանսպորտային միջոցներ բենզինի, զինամթերքի մատակարարում պատերազմական գոտիներ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ուղևորատար և բեռնատար ավտոմեքենաներ սովորական տեսակի, որոնք զրահապատ են կամ սարքավորված են օժանդակ շարժական զրահով (տես 311, օրինակ՝ զրահապատ տրանսպորտային միջոցներ գումար և թանկարժեք իրեր տեղափոխելու համար – տես 3113)</p> <p>2) մեկանգամյա օգտագործման զենք, ինչպիսիք են զինամթերքը, հրթիռները, արկերը, ռումբերը և այլն (դասվում են ռազմական նշանակության շրջանառու միջոցների շարքում)</p> <p>3) կրակային հրթիռներ՝ նախատեսված մոլախոտերի վերացման համար (տես 3921)</p>
4119	Մարտական սպառազինություն, այլ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) զրահապատ գնացք</p> <p>2) բոլոր տեսակի մարտական զենք՝ մատակարարվող որպես առանձին մաս, նավերի, գնացքների, ինքնաթիռների, տանկերի և զրահամեքենաների համար, ինչպիսիք են՝</p> <p>ա) հրետանային և հետևակային զենք, այսինքն՝ բոլոր տեսակի հրանոթները և թնդանոթները (ֆիքսված կամ անիվների վրա, թրթուռավոր և այլն), դաշտային, միջին, ծանր և սուպեր-ծանր հրետանի, հեռահար թնդանոթ, զենիթային հրանոթներ և գնդացիրներ, հակատանկային հրանոթներ, հաուբիցներ և հրասանդներ, ականանետներ՝ տեղակայված երկաթգծերին, ինքնագնաց հրետանային սարքավորումներ</p> <p>բ) զենք անդադար և շատ մեծ արագությամբ կրակահերթ իրականացնելու համար, անհատական զենքի որոշ տեսակներ, ինչպիսիք են՝ թնդանոթները, ավտոմատները (հրացան-ավտոմատները) և այլն</p> <p>բ) մարտական հրազեն, այդ թվում՝ հրացաններ և կարաբիններ</p> <p>գ) այլ տեսակի հատուկ մարտական սարքավորումներ, ինչպիսիք են՝ մարտական հրթիռաձիգները և հրթիռային կայանները,</p>

	<p>սարքավորումներ հեռահար ռումբերի նետման համար, տորպեդային ապարատներ, կրականետեր (սարքեր սեղմված թռչող հեղուկների նետման համար)</p> <p>3) ատրճանակեր</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ուղևորատար և բեռնատար ավտոմեքենաներ սովորական տեսակի, որոնք զրահապատ են կամ սարքավորված են օժանդակ շարժական զրահով (տես 311, օրինակ՝ զրահապատ փրանսպորտային միջոցները գումար և թանկարժեք իրեր տեղափոխելու համար – տես 3113)</p> <p>2) մեկանգամյա օգտագործման զենք, ինչպիսիք են զինամթերքը, հրթիռները, արկերը, ռումբերը և այլն (դասվում են ռազմական նշանակության շրջանառու միջոցների շարքում)</p> <p>3) կրակային զենքեր, որոնք օգտագործվում են հատկապես մոլախոտերի վերացման համար (տես 3921)</p>
5	Աճեցվող կենսառեսուրսներ
51	Կենդանական ծագման ռեսուրսներ՝ բազմակի արտադրանք տվող
	<p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) անասուն՝ աճեցված սպանդի համար</p> <p>2) գյուղատնտեսական երիտասարդ կենդանիներ՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից՝ ոչ սեփական օգտագործման համար</p> <p>3) վայրի կենդանիներ, թռչուններ, ձկներ և այլն, որոնք փաստացի չեն պատկանում որևէ ինստիտուցիոնալ միավորների կամ տնտեսական շահ չեն ներկայացնում սեփականատերերի համար</p>
511	Խոշոր եղջերավոր անասուններ
5111	Կաթնատու խոշոր եղջերավոր անասուններ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) կաթնատու չափահաս կովեր և հորթեր, այդ թվում՝ ցեղային</p> <p>2) երիտասարդ կաթնատու խոշոր եղջերավոր անասուններ՝ աճեցվող ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) այլ խոշոր եղջերավոր անասուններ (տես 5119)</p>

5119	Այլ խոշոր եղջերավոր անասուններ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) մեծահասակ կովեր՝ բացառությամբ կաթնատուների (տես 5111) և ցուլեր այլ տեսակների, այդ թվում՝ ցեղային 2) մեծահասակ բանող ցուլեր 3) մեծահասակ գոմեշներ, եղնուղտ, զերու, սապատավոր եզ, բիզոն, խոյացույ, գոմեշ և այլն, որոնք գյուղատնտեսությունում օգտագործվում են որպես բանող և մթերատու անասուններ 4) այլ խոշոր երիտասարդ եղջերավոր անասուն՝ ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից աճեցված՝ սեփական սպառման համար <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) այլ խոշոր եղջերավոր անասուն հատուկ աճեցված սպորտային մրցումների և ժամանցի համար (տես 5199)
512	Ձիեր, ավանակներ, հովատակներ և ջորիներ
5121	Ձիեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) մեծահասակ ցեղական ձիեր 2) մեծահասակ օգտագործվող ձիեր, այսինքն՝ որպես բանող ուժ (բեռնակիրներ) կամ կումիսի ստացման համար («կումիսային» զամբիկ) 3) երիտասարդ ձիեր՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) այլ խոշոր եղջերավոր անասուն հատուկ աճեցված սպորտային մրցումների և ժամանցի համար (տես 5199)
5122	Ավանակներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) մեծահասակ և մթերատու ավանակներ՝ էգ և արու (այդ թվում՝ ցեղական) 2) երիտասարդ ավանակներ՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար

	<p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ջորիներ՝ ավանակ (զամբիկ) և ջորիներ՝ հովապակ (էգ ավանակ) (տես 5123)</p>
5123	Ջորիներ, հովատակներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մեծահասակ բանող ավանակներ (արու ավանակի և զամբիկի հիբրիդ)</p> <p>2) մեծահասակ բանող ավանակներ (հովատակի և էգ ավանակի հիբրիդ)</p> <p>3) վերը նշված երիտասարդ ավանակներ՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p>
513	Ուղտեր և ուղտազգի այլ գյուղատնտեսական կենդանիներ
5131	Ուղտեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մեծահասակ և մթերատու միասապատ և երկսապատ ուղտ (այդ թվում՝ ցեղային)</p> <p>2) երիտասարդ ուղտ՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) գյուղատնտեսական կենդանիներ պատկանող ուղտազգիների ընտանիքին, ինչպիսիք են՝ լամաները, ալպակներ և վինկուններ (տես 5139)</p>
5139	Ուղտազգի գյուղատնտեսական կենդանիներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մեծահասակ և մթերատու գյուղատնտեսական կենդանիներ ուղտազգիների ընտանիքին պատկանող, ինչպիսիք են՝ լամաները, ալպակները և վինկունները</p> <p>2) երիտասարդ գյուղատնտեսական կենդանիներ ուղտազգիների ընտանիքին պատկանող՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p>

	<i>1) ուղղեր (տես 5131)</i>
514	Ոչխարներ և այծեր
5141	Ոչխարներ
	<i>Այս դասը ներառում է՝</i> 1) մեծահասակ ոչխարներ և այծեր տարբեր ցեղատեսակների (նրբագեղմ, կիսագեղմ, կոպտաբուրդ և կիսակոպտաբուրդ ցեղատեսակներ) այդ թվում՝ ցեղական 2) երիտասարդ ոչխարներ՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար
5142	Այծեր
	<i>Այս դասը ներառում է՝</i> 1) մեծահասակ այծեր տարբեր ցեղատեսակների 2) երիտասարդ այծեր՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար
515	Խոզեր
5150	Խոզեր
	<i>Այս դասը ներառում է՝</i> 1) մեծահասակ խոզեր, այդ թվում՝ ցեղական 2) երիտասարդ խոզեր՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար <i>Բացառվում է՝</i> <i>1)այլ խոզեր՝ հատուկ աճեցված սպորտային մրցումների և ժամանցի համար (տես 5199)</i>
516	Ընտանի թռչուններ
5161	Հավեր
	<i>Այս դասը ներառում է՝</i> 1) մեծահասակ հավեր տարբեր ցեղատեսակի (աբլորներ և հավեր), այդ թվում՝ ցեղական 2) երիտասարդ հավեր՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար
5162	Հնդկահավեր

	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մեծահասակ հնդկահավ տարբեր ցեղատեսակի, այդ թվում ցեղական</p> <p>2) երիտասարդ հնդկահավ՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար սեփական օգտագործման համար</p>
5163	Սագեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մեծահասակ սագեր տարբեր ցեղատեսակի, այդ թվում ցեղական</p> <p>2) երիտասարդ սագեր՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p>
5164	Բադեր
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մեծահասակ բադեր տարբեր ցեղատեսակի, այդ թվում ցեղական</p> <p>2) երիտասարդ բադեր՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p>
5169	Այլ ընտանի թռչուններ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մեծահասակ ածան խայտահավեր տարբեր ցեղատեսակի, այդ թվում ցեղական</p> <p>2) այլ մեծահասակ գյուղատնտեսական թռչուններ (լոր, ջայլամ, փասիան)</p> <p>3) երիտասարդ սագեր՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p>
517	Ձուկ
5170	Ձուկ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մեծահասակ կենդանի ձուկ հատուկ աճեցված քաղցրահամ ջրերում (լճերում, քաղցրահամ ջրերում աճեցված թառափ, իշխան, սիգ, շիլաձուկ, պերկես, կարպ, օձաձուկ և այլն)</p> <p>2) մեծահասակ կենդանի ձուկ հատուկ աճեցված ծովում (սաղմոն,</p>

	<p>կետա, սապատածուկ, թառափ, արքայածուկ, ծովային օձածուկ և այլն) 3) երիտասարդ ձուկ՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար սեփական օգտագործման համար 4) ձկնային ռեսուրսները բաց ծովում, որոնք հանդիսանում են միջազգային համաձայնության առարկա այն մասին, թե որքան ձուկ կարող են որսալ որոշակի երկրներ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ծովում և քաղցրահամ ջրերում աճեցված կենդանի դեկորատիվ ձուկ պարունակվող ավազաններում (տես 5199)</p>
519	Գյուղատնտեսական այլ կենդանիներ
5191	Մեղուներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) մեղվաընտանիքներ 2) մեղվապարսեր, նոր մեղվաընտանիքներ, որոնք առաջացել են բնական կամ արհեստական ճանապարհով՝ առանձնանալով հիմնական ընտանիքից</p>
5192	Եղջերուներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) հյուսիսային եղջերուներ (որպես փոխադրամիջոց) 2) երիտասարդ եղջերուներ (պուտավոր, մարալներ, իզյուբր՝ ասիական խոշոր մարալ)</p>
5193	Մորթատու կենդանիներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) ճագարներ անգորյան և այլ մորթատու կենդանիների տեսակներ՝ ազնվաքիս, աղվես, բևեռաղվես, ճահճակուղբ և այլն</p>
5194	Ֆերմերային բուծման երկկենցաղ կենդանիներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) օձեր, կրիաներ և այլ սողուններ՝ աճեցված հատուկ տնտեսություններում 2) խխունջներ՝ աճեցված հատուկ տնտեսություններում</p>
5199	Այլ կենդանիներ տրանսպորտային, սպորտային, ժամանցային և այլ

	<p>նպատակների համար</p> <p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) այլ կենդանիներ տրանսպորտային, սպորտային և զվարճանքի նպատակների համար (պոնի, շներ, ձիեր և այլ տարբեր կենդանիներ տեղափոխման համար, վարժեցված կենդանիներ մրցաշարերի համար, կրկեսային կենդանիներ, կենդանիներ կենդանաբանական այգում, ակվարիումներում (այդ թվում՝ ակվարիումի դեկորատիվ ձկներ) և այլն</p> <p>2) լաբորատոր կենդանիներ գիտահետազոտական նպատակների համար</p> <p>3) ընտանի կենդանիներ</p> <p>4) ծառայողական շներ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>համանման գյուղատնտեսական կենդանիներ, որոնք օգտագործվում են որպես աշխատանքային և մթերատու անասուններ (տես 511-517)</i></p>
52	<p>Բուսական ծագման ռեսուրսներ՝ բազմակի արտադրանք տվող</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ծառեր՝ աճեցված փայտանյութի համար, որոնք հատվել են և տալիս են պատրաստի արտադրանք միայն մեկ անգամ</p> <p>2) մշակաբույսեր կամ բանջարեղեն, որոնց բերքահավաքը մեկանգամյա է</p> <p>3) ծառեր, թփեր և այլն, որոնք չեն հասել պտղատու տարիքի՝ աճեցված են ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից ոչ սեփական օգտագործման համար</p> <p>4) վայրի անտառներ կամ այլ անմշակ բուսականություն անտառներում, որոնք փաստացի չեն պատկանում ինստիտուցիոնալ միավորների կամ սեփականատերերի համար տնտեսական շահ չեն ներկայացնում</p>
521	Պտղավոր և հատապտղավոր մշակաբույսերի բազմամյա տնկարկներ (բացի խաղողի այգիներից)
5211	Սերմապտղավոր մշակաբույսերի բազմամյա տնկարկներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) պտղատու տարիքի հասած ծառեր և թփեր, ինչպիսիք են՝ խնձորենին, տանձենին, սերկևիլենին, սալորենին, արոսենին, այլճենին, մասրենին,</p>

	<p>վայրի վարդը և այլն</p> <p>2) վերը նշված ծառերը և թփերը, որոնք չեն հասել վերարտադրողական տարիքի՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p> <p>3) մշակաբույսեր՝ (վերը նշված) պտուղներ ստանալու համար, հավաքված անտառներում վաճառքի համար կամ տարբեր ապրանքների արտադրության համար</p>
5212	Կորիզավոր պտղատեսակների բազմամյա տնկարկներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) բերքատու տարիքի ծառեր և թփեր, ինչպիսիք են ծիրանը, կեռասը, դեղձը, սալորը, մամուխը, հոնը և այլնը</p> <p>2) վերը նշված ծառերը և թփերը, որոնք չեն հասել վերարտադրողական տարիքի՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p> <p>3) մշակաբույսեր՝ (վերը նշված) պտուղներ ստանալու համար, հավաքված անտառներում վաճառքի համար կամ տարբեր ապրանքների արտադրության համար</p>
5213	Հատապտղային մշակաբույսերի բազմամյա տնկարկներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) բերքատու տարիքի մշակաբույսեր, ինչպիսիք են ելակը, ազնվամորին, մոշը, թութը, լոռամիրգը, հապալասը, հաղարջը և այլն</p> <p>2) վերը նշված մշակաբույսեր, որոնք չեն հասել վերարտադրողական տարիքի՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p> <p>3) վերը նշված մշակաբույսեր պտուղներ ստանալու համար, անտառներում հավաքված վաճառքի կամ տարբեր ապրանքների արտադրության համար</p>
5214	Ընկուզապտղավոր մշակաբույսերի բազմամյա տնկարկներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) բերքատու տարիքի մշակաբույսեր, ինչպիսիք են՝ հունական ընկուզը, կոկոսը, պնդուկը, նուշը, պիստակը և այլն</p> <p>2) մայրեթփեր, որոնք հասել են վերարտադրողական տարիքի՝ մայրի ծառի կոներ ընկուզներով ստանալու համար</p> <p>3) վերարտադրողական տարիքի հասած անտառային ընկուզի տնկարկներ՝ կաղնի, պնդուկ</p>

	<p>4) վերը նշված մշակաբույսեր, որոնք չեն հասել վերարտադրողական տարիքի՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p> <p>5) վերը նշված մշակաբույսեր ընկույզ ստանալու համար, հավաքված անտառներում վաճառքի համար կամ տարբեր ապրանքների արտադրության համար</p>
5215	Ցիտրուսային մշակաբույսերի բազմամյա տնկարներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) բերքատու տարիքի մշակաբույսեր, ինչպիսիք են կիտրոնը, նարինջը, մանդարինը և այլն</p> <p>2) վերը նշված մշակաբույսեր, որոնք չեն հասել վերարտադրողական տարիքի՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p>
5216	Տնկարկներ բազմամյա մերձարևադարձային մշակաբույսերի
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) բերքատու տարիքի մշակաբույսեր, ինչպիսիք են՝ արմավենին, եղջերենին, թուզը, անանասը, ավոկադոն, գուալան, մանգոն, բանանը և այլն</p> <p>2) վերը նշված մշակաբույսեր, որոնք չեն հասել վերարտադրողական տարիքի՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p> <p>3) վերը նշված մշակաբույսեր պտուղ ստանալու համար, հավաքված անտառներում վաճառքի համար կամ տարբեր ապրանքների արտադրության համար</p>
522	Խաղողի այգիներ
5220	Խաղողի այգիներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) բերքատու տարիքի խաղողի որթեր, (այդ թվում՝ խաղողի այգիներն ու տնկիները) որոնք պտղաբեր են</p> <p>2) վերը նշված մշակաբույսեր, որոնք չեն հասել վերարտադրողական տարիքի՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p>
523	Պլանտացիաներ (տնկարկներ) թեյի
5230	Պլանտացիաներ (տնկարկներ) թեյի

	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) բերքատու տարիքի պլանտացիաներ (տնկարկներ) թեյի տարբեր տեսակի թփերով</p> <p>2) վերը նշված մշակաբույսեր, որոնք չեն հասել վերարտադրողական տարիքի՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p>
524	Պլանտացիաներ (տնկարկներ) գայլուկի (հմուլ)
5240	Պլանտացիաներ (տնկարկներ) գայլուկի (հմուլ)
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) բերքատու տարիքի գայլուկի (հմուլի) պլանտացիաներ (տնկարկներ)</p> <p>2) վերը նշված մշակաբույսեր, որոնք չեն հասել վերարտադրողական տարիքի՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p>
525	Սնկերի աճեցման պլանտացիաներ
5250	Սնկերի աճեցման պլանտացիաներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) սնկերի աճեցման պլանտացիաներ, այսինքն՝ սնկանոցներ, որն իրենից ներկայացնում է բարակ թելերի ցանց, (որը հաճախ գտնվում է գետնի տակ), որոնց միջոցով աճում են բուսական ծագման օրգանները</p> <p>2) սնկային մշակաբույսեր սնկերի ստացման համար հավաքված անտառներում վաճառքի համար կամ տարբեր ապրանքների արտադրության համար</p>
526	Եթերայուղային մշակաբույսերի և դեղաբույսերի բազմամյա տնկարկներ
5260	Եթերայուղային մշակաբույսերի և դեղաբույսերի բազմամյա տնկարկներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>բերքատու տարիքի բազմամյա մշակաբույսեր, ինչպիսիք են՝</p> <p>1) եթերայուղատու մշակաբույսեր, որոնք օգտագործվում են հիմնականում օժանելիքի մեջ</p> <p>ա) խոտաբույսեր (անանուխ, նանա, խորդենի, եղեսպակ, ռեհան և այլն)</p> <p>բ) եթերայուղատու մշակաբույսերի թփեր (նարդոս, եթերայուղային վարդ, հասմիկ, յասաման, խնկաձաղիկ, ակացիա, լեռնավարդ և այլն)</p> <p>գ) եթերայուղատու մշակաբույսերի ծառեր (էվկալիպտ, կամֆորայի ծառ, սպիտակ ակացիա և այլն)</p>

	<p>2) դեղաբույսեր</p> <p>ա) խոտաբույսեր (ալրե վերա, կատվախոտ, ժենշենի, գազանորս, գծվարասերմ, երիցուկ և այլն)</p> <p>բ) կիսաթփեր և լիանաներ (պասիֆլորա, բողբոջներից թեյ, ուրց, եղեսպակ խոտաբույսային և այլն)</p> <p>3) մշակաբույսեր, որոնք կիրառվում են միջատասպան, ֆունգիցիդ և համանման այլ նպատակներով</p> <p>4) վերը նշված մշակաբույսեր, որոնք չեն հասել վերարտադրողական տարիքի՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p> <p>5) բազմամյա մշակաբույսեր խոտաբույսերի և այլ բույսերի (վերը նշված) ստացման համար հավաքված անտառներում վաճառքի համար կամ տարբեր ապրանքների արտադրության համար</p>
527	Այլ բազմամյա տնկարկներ խեժի և բևեկնի, կեղևի, տերևների և համանման բուսական արտադրանքի ստացման համար
5270	Այլ բազմամյա տնկարկներ խեժի և բևեկնի, կեղևի, տերևների և համանման բուսական արտադրանքի ստացման համար
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) բերքատու տարիքի հասած սոճի՝ խեժի ստացման նպատակով</p> <p>2) բերքատու տարիքի հասած տնկարկներ (պլանտացիաներ) խևեա և այլ կաուչուկ ստանալու համար</p> <p>3) բերքատու տարիքի հասած կեչու տնկարկներ (պլանտացիաներ) կեչահյութ ստանալու նպատակով</p> <p>4) բերքատու տարիքի հասած տարբեր տնկարկներ (պլանտացիաներ) այլ տարբեր ծառերի, թփերի և բազմամյա խոտաբույսերի խեժ, արմատ, տերև, որթ, կեղև և այլն ստանալու համար</p> <p>5) վերը նշված մշակաբույսեր, որոնք չեն հասել վերարտադրողական տարիքի՝ աճեցված ֆերմերների կամ այլ անձանց կողմից սեփական օգտագործման համար</p> <p>6) բազմամյա մշակաբույսեր (վերը նշված) խեժ, արմատ, տերև, որթ, կեղև և այլն ստանալու համար, հավաքված անտառներում վաճառքի համար կամ տարբեր ապրանքների արտադրության համար</p>
528	Դեկորատիվ կանաչապատման բազմամյա տնկարկներ
5280	Դեկորատիվ կանաչապատման բազմամյա տնկարկներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) կանաչ տնկարկներ (ծառեր, թփեր, բազմամյա ծաղիկներ) այգիների, զբոսայգիների, պուրակների, հրապարակների, փողոցների,</p>

	գբոսայգիների, ձեռնարկությունների շրջակայքը բարեկարգելու և այլնի համար՝ անկախ տնկարկների քանակից, տարիքից և ցեղատեսակից 2) արհեստական տնկարկներ բուսաբանական այգիներում և այլ գիտահետազոտական ինստիտուտներում տնկած գիտական նպատակներով
529	Անտառային պաշտպանական շերտեր և այլ անտառային տնկարկներ
5290	Անտառային պաշտպանական շերտեր և այլանտառային տնկարկներ
	<i>Այս դասը ներառում է՝</i> 1) կենդանի ցանկապատեր 2) դաշտապաշտպան, ճյունապաշտպան անտառային շերտեր, հակաէրոզիոն նշանակության գերանային տնկարկներ, գետերի և այլնի ամրապնդման տնկարկներ
6	Ծախսեր՝ կապված ոչ արտադրական ակտիվների սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ
60	Ծախսեր՝ կապված ոչ արտադրական ակտիվների սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ
600	Ծախսեր՝ կապված ոչ արտադրական ակտիվների սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ
6000	Ծախսեր՝ կապված ոչ արտադրական ակտիվների սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ
	<i>Այս դասը ներառում է՝</i> ծախսեր կապված սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ, որը բաղկացած է հետևյալ հոդվածներից՝ 1) բոլոր մասնագիտական վճարները կամ միջնորդավճարները, որոնց ծախսերը կրում են ինչպես ակտիվներ ձեռք բերած միավորները, այնպես էլ ակտիվները իրացնող միավորները, դրանց թվին են դասվում իրավաբանական, ճարտարապետական, չափագրման, ինժեներական և գնահատման ծառայությունների դիմաց վճարները, ինչպես նաև աճուրդներին և անշարժ գույքի գործակալներին տրվող վճարները 2) ցանկացած առևտրային և տրանսպորտային ծախսեր, որոնք գնորդին ներկայացված հաշիվ-ապրանքագրում առանձին նշված են 3) բոլոր հարկերը, որոնք ենթակա են վճարման ակտիվ ձեռք բերած միավորի կողմից՝ կապված ակտիվների նկատմամբ սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ 4) ցանկացած հարկ, որը ենթակա է վճարման կապված ակտիվի մարման հետ 5) ցանկացած ծախս կապված մատակարարման, տեղադրման կամ

	<p>ապամոնոտաժման հետ, որը ընդգրկված չէ ձեռքբերված կամ մարված ակտիվի գնի մեջ</p> <p>6) ցանկացած վերջնական ծախս՝ իրականացված ակտիվի գոյության վերջում, օրինակ՝ կառույցի անվտանգության ապահովման կամ շրջակա միջավայրի վերականգնման համար, որում ընդգրկված է ակտիվը</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) ծախսեր՝ կապված հողի սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ, որոնք համաձայն պայմանավորվածության արտացոլված են հաշվիվներում որպես հողի բարելավում (տես 2300)</p>
7	Մտավոր սեփականության արտադրանք
71	Հետազոտություններ և գիտական մշակումներ
	<p><i>Այս խումբը ներառում է ծախսերը՝</i></p> <p>1) հիմնարար հետազոտություններ (փորձարարական և տեսական աշխատանքներ, որոնք կիրառվում են հիմնարար օրենքների ոլորտում հիմնված դիտարկելի փաստերի վրա, նոր գիտելիքներ ձեռք բերելու նպատակով)</p> <p>2) կիրառական հետազոտություններ (խորացված ուսուցում՝ նոր գիտելիքների ձեռք բերման նպատակով, որն էլ ուղղված է հիմնականում որոշակի նպատակի կամ խնդրի իրականացմանը)</p> <p>3) փորձնական մշակումներ (համակարգված աշխատանք, որը հիմնված է գոյություն ունեցող գիտելիքների վրա՝ ստացված հետազոտությամբ կամ փաստացի փորձով, որն էլ ուղղված է նոր նյութերի, ապրանքների կամ սարքերի ստեղծմանը, նոր գործընթացների, համակարգերի և ծառայությունների, ինչպես նաև արդեն գոյություն ունեցողի բարելավմանը)</p> <p>4) ծախսեր կատարված գիտության տարբեր բնագավառներում (գաղափարներ, ծրագրեր, նախագծեր, բանաձևեր, գյուտեր, արտադրանք և գործընթացներ, որոնք կարող են պաշտպանված և լիցենզավորված լինել որպես արդյունաբերական սեփականություն, արդյունաբերական կամ առևտրային գաղտնիք, արտոնագրեր և այլն)</p>
711	Հետազոտություններ և գիտական մշակումներ կենսատեխնոլոգիաների բնագավառում
7110	Հետազոտություններ և գիտական մշակումներ կենսատեխնոլոգիաների բնագավառում
	<p><i>Այս դասը ներառում է ծախսեր, որոնք կատարվել են գիտական հետազոտությունների և փորձարարական մշակումների ոլորտներում</i></p>

	<p>1) առողջապահական կենսատեխնոլոգիաներ 2) շրջակա միջավայրի և արդյունաբերական կենսատեխնոլոգիաներ 3) գյուղատնտեսական կենսատեխնոլոգիաներ</p> <p>Այս դասում ներառվում են գիտելիքներ ձեռք բերելու, ապրանքների արտադրության կամ ծառայությունների մատուցման նպատակներով այն հիմնական ուղղությունները, որոնք կապված են կենդանի օրգանիզմների (դրանց մասերի), դրանց արտադրանքի և մոդելների ինչպես նաև կենդանի և ոչ կենդանի նյութերի փոփոխությունների ուսումնասիրության հետ.</p> <p>ա) ԴՆԹ (կոդավորում), օրինակ՝ գենոմիկա, դեղագենետիկա, գենային զոնդեր, սեկվենացում, ԴՆԹ սինթեզ և ամպլիֆիկացում, գենային ինժեներիա)</p> <p>բ) սպիտակուցներ և մոլեկուլներ (ֆունկցիոնալ բլոկներ), օրինակ՝ սպիտակուցների և պեպտիդների սեկվենացում, ինժեներային լիպիդներ, հորմոններ և աճի գործոններ, բջջային ընկալիչներ, ազդանշանային համակարգեր, ֆերմոններ</p> <p>գ) բջիջների և հյուսվածքների մշակում և ինժեներիա, օրինակ՝ հյուսվածքների ինժեներիա, հիբրիդացում, բջիջների աճեցում, պատվաստային և իմունային ստիմուլյատորներ, գործողություններ սաղմի հետ</p> <p>դ) գործընթացային կենսատեխնոլոգիաներ, օրինակ՝ կենսառեակտորների օգտագործում, խմորում, կենսամշակում, կենսավազագերծում, կենսատարալուծում, կենսաֆիլտրում</p> <p>ե) ենթաբջջային օրգանիզմներ, օրինակ՝ գենային թերապիա, վիրուսային վեկտորներ</p>
712	<p>Հետազոտություններ և գիտական մշակումներ այլ բնական և տեխնիկական գիտություններում</p>
7120	<p>Հետազոտություններ և գիտական մշակումներ այլ բնական և տեխնիկական գիտություններում</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>գիտական հետազոտությունների և փորձարարական մշակումների վրա կատարված ծախսերը, այնպիսի ոլորտներում, ինչպիսիք են՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ֆիզիկա, աստղագիտություն, գիտություններ Երկրի և շրջակա միջավայրի մասին 2) քիմիա և կենսաբանություն 3) բժշկություն և դեղագործություն 4) գյուղատնտեսական գիտություններ 5) մաթեմատիկա

	<p>6) համակարգչային և տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ 7) նանոտեխնոլոգիա 8) ձուլման տեխնոլոգիա, մետաղի մշակում, մեքենաշինություն, էներգետիկա, կապ, նավաշինություն, ավիացիոն տեխնիկա, շինարարություն և այլն 9) այլ բնական և տեխնիկական գիտություններ (այդ թվում կենսաֆիզիկա, կենսաքիմիա, կենսատեխնոլոգիա, այդ թվում, համակարգիչ և այլն)</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) կենսատեխնոլոգիաների ոլորտում գիտահետազոտական մշակումների վրա կատարված ծախսեր (տես 7110)</p>
713	Հետազոտություններ և գիտական մշակումներ հասարակական և հումանիտար գիտությունների բնագավառում
7130	Հետազոտություններ և գիտական մշակումներ հասարակական և հումանիտար գիտությունների բնագավառում
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>գիտական հետազոտությունների և փորձարարական մշակումների վրա կատարված ծախսերը, այնպիսի ոլորտներում, ինչպիսիք են՝</p> <p>1) հոգեբանություն 2) իրավունք (հանրային իրավունք, քաղաքացիական իրավունք և այլն) 3) տնտեսագիտություն և ձեռներեցություն 4) այլ հասարակական և հումանիտար գիտություններ (սոցիալական և մշակութային մարդաբանություն, ժողովրդագրություն, աշխարհագրություն (բնակչություն, տնտեսական և սոցիալական աշխարհագրություն), քաղաքագիտություն, սոցիոլոգիա և այլն) 5) լեզվաբանություն և գրականագիտություն 6) այլ հումանիտար գիտություններ (պատմություն, փիլիսոփայություն, արվեստաբանություն, աստվածաբանություն, կրոնագիտություն և այլն)</p>
72	Օգտակար հանածոների պաշարների հետախուզում և գնահատում
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) նախնական ծախսեր մինչ լիցենզիա ստանալը, ծախսեր լիցենզիայի ձեռք բերման համար, ծախսեր գնահատման և փորձնական հորատման վրա կատարված 2) ծախսեր կատարված օդային և այլ քարտեզագրական նկարահանումների վրա, տրանսպորտային ծախսեր կատարված</p>

	փորձարարական թեստերի վրա 3) ծախսեր կատարված պահուստների վերագնահատման վրա, առևտրային փորձարկումից հետո (վերագնահատման նման անհրաժեշտություն առաջանալու դեպքում)
721	Հեղուկ և գազային օգտակար հանածոների պաշարների հետախուզում և գնահատում
7211	Նավթի պաշարների հետախուզում և գնահատում
	<i>Այս դասը ներառում է՝</i> 1) նավթի պաշարների հետախուզում և գնահատում 2) բիտումացված կամ նավթային թերթաքարերի և բիտումացված ավազի հետախուզում և գնահատում
7212	Բնական գազի հետախուզում և գնահատում
	<i>Այս դասը ներառում է՝</i> 1) բնական գազի հետախուզում և գնահատում
7213	Քաղցրահամ խմելու ջրի, ներառյալ հանքային ջրի հետախուզում և գնահատում
	<i>Այս դասը ներառում է պաշարների հետախուզում և գնահատում՝</i> 1) քաղցրահամ խմելու ջրի և բնական աղբյուրների 2) հանքային խմելու ջրի (ներառյալ բուժական)
722	Այլ օգտակար հանածոների պաշարների հետախուզում և գնահատում
7221	Հանքային օգտակար հանածոների պաշարների հետախուզում և գնահատում
	<i>Այս դասը ներառում է հետևյալ պաշարների հետախուզումը և գնահատումը՝</i> 1) սև մետաղական հանքաքար (երկաթ, երկաթամարգանգային հանքաքարեր) 2) թանկարժեք մետաղական հանքաքար (արծաթի, ոսկի պարունակող հանքաքար և ավազ, պլատինի խմբին պատկանող հանքաքար) 3) ուրանի և թորիումի հանքաքար (ուրանիտ, մոնացիտ և ուրանոթորիտ) 4) ալյումինի հանքաքար (բոկսիտ, նեֆելին-ապատիտ և այլն) 5) երկաթի, նիկելի, ցինկի, կապարի, անագի, մանգանի, քրոմի,

	<p>տիտանի, վոլֆրամի, կոբալտի, վանադիումի, ցիրկոնի հանքաքարեր, սնդիկի հանքաքարեր, ծարիրի, բերիլի և այլ գունավոր մետաղների հանքաքարեր</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>հազվագյուտ մետաղների հանքաքարերի հետախուզումն ու գնահատումը (տես 7222)</i></p>
7222	<p>Ոչ հանքային օգտակար հանածոների պաշարների հետախուզում և գնահատում</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է հետևյալ պաշարների հետախուզումը և գնահատումը՝</i></p> <p>1) քարածխի, գորշ ածխի (լիգնիտ) և բոլոր տեսակի ածուխների</p> <p>2) հուշարձանների ձևավորման և շինարարության համար քարերի (մարմար, տրավերտին (կրային տուֆ), էկաուզին («բելգիական» կամ «ֆլանդերային» գրանիտ), գիպս (գաջակիր), գրանիտ, ավազաքար, ծիրանաքար (պորֆիր), բազալտ, անդեզիտ և այլն, քվարցիտների հրաբխային տուֆերի և այլ կարծր հրաբխային ապարներ, ինչպիսիք են սիենիտները, գոլձաքարը, տրախիտ, լավա, դիաբազ, դիորիտ, գաբրո, լաբրադորիտ և այլն)</p> <p>3) քիմիական արդյունաբերության և պարարտանյութերի արտադրության համար հանքային հումքի (ֆոսֆատաքար և այլ բնական կալցիումի ֆոսֆատ (ֆոսֆատներ), բնական ալյումինա-կալցիումային ֆոսֆատներ, պիրիտներ, ծծումբ, բնական ծծմբաթթվային բարիում (բարիումի սուլֆատ կամ բարիտ, երբեմն հայտնի է որպես ծանր սպաթ), բնական բարիումի կարբոնատ (վիտերիտ), բնական հանքային բարիտ (կերնիտ կամ տինկալ, նատրիումի բորատ, որը հայտնի է որպես «բնական բորակ», պանդերմիտ և պրայսեթա, կալցիումի բորատ, բորացիտ, մագնեզիումի քլորաբորատ) ֆլուորական սպաթ (կամ ֆլուորիթ), բնական ֆտորային կալցիում, բնական մագնեզիումի սուլֆատ (կիզերիտ, էպսոնիտ), կրիոլիտ և իքսուլիտ, երկաթի փայլարի օքսիդներ (օքսիդները), բնական սեպիոլիտ, բնական մկնդեղի սուլֆիդներ (ռեալգար, աուրիպիգմենտ, միսպիկել), ալունիտ (շիբ կամ քար) և այլն):</p> <p>4) արդյունաբերությունում կիրառման համար այլ ոչ հանքային օգտակար հանածոների (գիպս և անհիդրիդ, կրաքար և այլ կրաքարեր, կավիճ (կալցիումի կարբոնատ ձևավորված բնական ճանապարհով հիմնականում բաղկացած ջրային միկրոօրգանիզմներից), դոլոմիտ</p>

	<p>(բնական կրկնակի կալցիումի կարբոնատ և մագնեզիում), թերթաքար, բնական ավազ՝ ստացված բնական հանքանյութերի մանրացման արդյունքում (կրեմնիստային և կվարցային ավազ, կավի ավազ, կաուլինային ավազ, հրաբխային ապարներ մանրացված ավազից, ինչպիսիք են տուֆը, կիրը, պեմզան, խարամը), կաուլին (չինական կավ) և այլ ճենակավ, որի հիմնական բաղադրիչները, ճենակավային հանքաքարերն են, ինչպիսիք են կաուլինիտը, դիկկիտը, նակրիտը, անոքսիդը և գալոիդիտէնդեիտը և այլ բնական կավ, անդալուզիդ, կիանիդ, սիլիմանիդ)</p> <p>5) թանկարժեք և կիսաթանկարժեք քարերի (ադամանդներ, ոսկեքար, կորունդ, նոնաքար, լաջվարդ, օպալ, ժադեիտ, որձաքար, ռոդոնիտ և այլն)</p> <p>6) բոլոր տեսակի տորֆերի</p> <p>7) աղի</p> <p>8) բնական բիտումի , բնական ասֆալտի, ասֆալտիտի, ասֆալտի կրաքարի և այլ ասֆալտի ապարների, բնական քվարցիտների, որձաքարի և գրաֆիտի, հղկաքարի, պեմզայի և այլ բնական հղկանյութերի</p> <p>9) անկիզաքարի (լեռնային տեսակի կամ հանքի մակերեսին դուրս գալու տեսքով)</p> <p>10) փայլարի (մուսկավիտ, ֆլոգոպիտ, բիոտիտ և այլն)</p> <p>11) տալկի և բնական ստեատիտի, վերմիկուլիտի, պերլիտի և քլորիտի, դաշտային սպաթի, լեյցիտի, նեֆելինի և այլնի</p> <p>12) կրիոլիտի և խիոլիտի, երկաթի փայլարի օկսիդների</p> <p>13) բնական ներկերի ու հողերի</p> <p>14) սաթի և այլնի</p> <p>15) հազվագյուտ մետաղական հանքաքարերի (օրինակ՝ բաստնազիտ, քսենոտիմ, գադոլինիտ) և այլնի</p>
73	Համակարգչային ծրագրեր (համակարգչային ծրագրային ապահովում) և տվյալների հիմնապաշար
731	Համակարգչային ծրագրեր (համակարգչային ծրագրային ապահովում)
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) համակարգչային ծրագրային ապահովում (բնօրինակները և կրկնօրինակները), որը ձեռնարկությունները կամ կազմակերպությունները ծրագրում են օգտագործել (կամ արդեն օգտագործում են) արտադրությունում ավելի քան մեկ տարի, անկախ նրանից, թե դա գնված է շուկայում կամ արտադրված է սեփական օգտագործման համար</p>
7311	Համակարգչային համակարգային ծրագրեր (համակարգչային

	<p>համակարգային ծրագրային ապահովում)</p> <p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) օպերացիոն համակարգեր և նրանց տարածման միջոցները 2) ծրագրային միջոցներ տվյալների հիմնապաշարների կառավարման համար 3) ծրագրերի ստեղծման և գործարկման միջոցներ 4) ինտերֆեյսի և հաղորդակցման կառավարման ծրագրային ապահովում 5) կազմակերպության հաշվողական գործընթացի ծրագրային ապահովում 6) սպասարկման ծրագրեր 7) այլ համակարգային ծրագրային ապահովում <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>համակարգչային կիրառական ծրագրեր (տես 7312)</i>
7312	<p>Համակարգչային կիրառական ծրագրեր (կիրառական համակարգչային ծրագրային ապահովում)</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է համակարգչային կիրառական ծրագրերը՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) գիտական հետազոտությունների համար 2) նախագծման համար 3) տեխնիկական միջոցների և տեխնոլոգիական գործընթացների կառավարման համար 4) կազմակերպչական և տնտեսական խնդիրների լուծման համար 5) ուսուցման համար 6) այլ կիրառական ծրագրեր ընդհանուր, զվարճանքի, հատուկ, մասնագիտական նշանակության համար <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>համակարգչային համակարգային ծրագրերը (տես 7311)</i>
732	<p>Տվյալների հիմնապաշարներ</p>
7320	<p>Տվյալների հիմնապաշարներ</p>
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) տվյալների հիմնապաշարներ, որոնք նախատեսված են օգտագործել կազմակերպությունների կամ հաստատությունների կողմից

	<p>արտադրությունում ավելի քան մեկ տարի, անկախ նրանից, թե դրանք ձեռք են բերվել շուկայում, թե արտադրված են սեփական օգտագործման նպատակով</p> <p>Տվյալների հիմնապաշարներն իրենցից ներկայացնում են ցանկացած ոլորտի տեղեկատվություն (տվյալների ամբողջություն), որը համակարգված է այնպես, որ էլեկտրոնային հաշվիչ մեքենաների օգնությամբ (ԷՀՄ) հնարավոր է գտնել և մշակել այդ տվյալները:</p> <p>Տվյալների հիմնապաշարները պահվում և մշակվում են հաշվողական համակարգում</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>ցանկացած արտահամակարգչային տեղեկատվական շտեմարաններ՝ արխիվներ, գրադարաններ, քարտադարաններ և այլն, որոնք տվյալների հիմնապաշարներ չեն (տես 74)</i></p>
74	<p>ժամանցային, գրական և գեղարվեստական ստեղծագործությունների բնօրինակներ</p>
	<p><i>Այս խումբը ներառում է՝</i></p> <p>1) ժամանցի, գրականության և գեղարվեստական ստեղծագործությունների բնօրինակներ պայմանով, որ դրանք օգտագործվում են արտադրությունում ավելի քան մեկ տարի</p> <p>2) թանգարանային հավաքածուներ</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) <i>ժամանցի, գրականության և գեղարվեստական ստեղծագործություններ՝ ներկայացված էլեկտրոնային տեսքով, որպես տվյալների հիմնապաշար (տես 7320)</i></p> <p>2) <i>հնաոճ իրեր, թանգարանային ցուցանմուշներ, նամականիշների հավաքածուներ, մեդալիոններ, ճենապակի, գրքեր և այլն, նկարներ, քանդակներ և արվեստի այլ ստեղծագործություններ՝ չնախատեսված վաճառքի համար (չեն դիտարկվում որպես հիմնական միջոց և ըստ ԱՀՀ 2008 ոչ ֆինանսական ակտիվների դասակարգումների դասվում է «Արժեքներ» հատվածում)</i></p> <p>3) <i>բնօրինակներ, որոնք ձեռք են բերվել որպես արժեք իր սեփական օգտագործման համար, այլ ոչ թե արտադրությունում օգտագործման համար (չեն դիտարկվում որպես հիմնական ֆոնդ, ըստ ԱՀՀ 2008 ոչ ֆինանսական ակտիվների դասակարգումների դասվում է «Անավարտ արտադրություն» հատվածում)</i></p>

	<p>4) գիտական հետազոտություններ և փորձարարական մշակումներ գրականության, արվեստի և այլ հումանիտար ոլորտներում (տես 717)</p> <p>5) փաստերի կամ տեղեկատվության բնօրինակ ժողովածուներ (տես 7900)</p>
741	Գրական ստեղծագործությունների բնօրինակներ
7410	Գրական ստեղծագործությունների բնօրինակներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) գրական ստեղծագործությունների բնօրինակներ (պոեզիա, արձակ, էսսեներ, ինքնակենսագրականներ, պիեսներ, սցենարներ, ակնարկներ և այլն) ձեռագիր կամ տպագիր</p> <p>Այս դասը ներառում է նաև բնօրինակ աշխատանքներ, ինչպիսիք են՝</p> <p>ա) մենագրություններ, թարգմանություններ, մշակումներ, ռեֆերատներ, սեղմագրեր, ամփոփագրեր և այլ գրական ստեղծագործությունների մշակումներ</p> <p>բ) գրական ստեղծագործությունների ժողովածուներ (երկերի ժողովածուներ, ծաղկաքաղեր և այլն)</p> <p>գ) հնագիտական և վերատպագրված գրական ստեղծագործություններ՝ նախատեսված արտադրությունում ավելի քան մեկ տարի օգտագործման համար</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) գեղարվեստական ցուցահանդեսների կապալոզներ, վերարտադրված նկարներ ալբոմների, օրացույցների, բացիկների տեսքով և այլն (տես 7430)</p>
742	Գեղարվեստական ստեղծագործությունների բնօրինակներ
7420	Գեղարվեստական ստեղծագործությունների բնօրինակներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է բնօրինակ արվեստի այնպիսի գործեր, ինչպիսիք են՝</i></p> <p>1) կտավներ, գծանկարներ և պաստելներ, փորագրություններ, փորագրանկարներ, վիմագրություններ, նկարներ, գրաֆիկական աշխատանքներ, կոմիքսներ, գրքերի նկարազարդումներ, պաստառներ և այլ արվեստի գործեր</p> <p>2) քանդակներ և արձաններ պատրաստված ցանկացած նյութից՝ որպես հաստատությունների, այգիների և զբոսայգիների զարդարանքի մաս և այլն</p>

	<p>3) դեկորատիվ-կիրառական արվեստ և բեմական դիզայն</p> <p>4) կրոնական պաշտամունքի առարկաներ</p> <p>5) դիզայներական մշակումներ (արդյունաբերական արտադրանքի դիզայն, գեղագիտական դիզայն, գրաֆիկական դիզայն, այդ թվում լոգոներ, խորհրդանշաններ, ապրանքային նշաններ և այլն)</p> <p>6) գեղարվեստական ցուցահանդեսների կատալոգներ, վերարտադրված նկարներ ալբոմների, օրացույցների, բացիկների տեսքով և այլն (տես 7430)</p> <p>7) հնաոճ իրեր (նկարներ, քանդակներ, սրբապատկերներ, գորելեններ և այլն, որոնց տարիքը ավելի քան 100 տարի է) և հազվագյուտ արվեստի գործեր՝ նախատեսված արտադրությունում օգտագործման համար ավելի քան 1 տարի ժամկետով</p>
743	Ժամանցային ստեղծագործությունների բնօրինակներ
7430	Ժամանցային ստեղծագործությունների բնօրինակներ
	<p><i>Այս դասը ներառում է զվարճանքի բնօրինակ աշխատանքներ, ինչպիսիք են՝</i></p> <p>1) կինոֆիլմեր (այդ թվում՝ ֆիլմերի փաստաթղթեր), տեսաֆիլմեր (ներառյալ տեսահոլովակները) և հեռուստահաղորդումներ, ներկայացումների տեսաձայնագրություններ, երաժշտական ներկայացումներ, մարզական մրցաշարեր, գրական ստեղծագործություններ և այլն</p> <p>2) ներկայացումների ռադիոհեռարձակումներ և ձայնագրություններ, երաժշտական ներկայացումներ, մարզական մրցաշարեր, գրական ստեղծագործություններ և այլն</p> <p>3) պարտիտուրա</p> <p>4) երաժշտական ստեղծագործությունների, համերգների ձայնագրում, տեսագրում և այլն</p> <p>5) նկարահանված մուլտֆիլմեր և այլն</p> <p>6) լուսանկարչական աշխատանքներ (այդ թվում՝ գեղարվեստական լուսանկարներ, լուսափաստաթղթեր և այլ լուսանկարչական աշխատանքներ)</p> <p>7) երաժշտական գործիքավորում (արանժիրովկա), բեմականացում, այլ երաժշտական մշակում և այլ աշխատանքներ</p> <p>8) գրքեր, ժողովածուներ, ալբոմներ, կատալոգներ, հանրագիտարաններ, տեղեկատուներ, բառարաններ, քարտեզներ, ատլասներ, ուղեցույցներ, բացիկներ զվարճալի և գիտահանրամատչելի թեմաներով (տպագիր, CD-ROM, ֆլեշ կրիչներով, ժապավենով, ձայնագրությունները, միկրոֆիշ և այլ կրիչներով)</p> <p>9) հնագիտական և վերատպագրված նոտաներով</p>

	ստեղծագործություններ՝ նախատեսված օգտագործման համար արտադրությունում ավելի քան մեկ տարի ժամկետով
79	Մտավոր սեփականության այլ արտադրանք,
790	Մտավոր սեփականության այլ արտադրանք
7900	Մտավոր սեփականության այլ արտադրանք
	<p><i>Այս դասը ներառում է՝</i></p> <p>1) «նուռ-հաու» (արտադրական գաղտնիք) - ցանկացած բնույթի տեղեկություններ (գյուտ, օրիգինալ տեխնոլոգիաներ, գիտելիքներ, հմտություններ և այլն) տարբեր ոլորտներում, որոնք պահպանվում են որպես առևտրային գաղտնիք և կարող են առքուվաճառքի առարկա լինել կամ օգտագործվել որոշակի առավելության հասնելու համար այլ ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվող սուբյեկտների նկատմամբ</p> <p>2) այլ առևտրային գաղտնիք հանդիսացող տեղեկատվություն, (օրինակ՝ տեղեկություններ եկամուտների, աշխատավարձի և այլնի մասին)</p> <p>3) այլ առևտրային գաղտնիք չհանդիսացող տեղեկատվություն, (այդ թվում՝ տեղեկատվության կամ փաստերի վերաբերյալ օրիգինալ ժողովածուներ՝ կազմված տվյալների որոնման և ճշգրտման համար, հասցեատերերի ցուցակներ և այլն) այլ մտավոր սեփականության ապրանքներ՝ չընդգրկված այլ խմբավորումներում</p> <p><i>Բացառվում է՝</i></p> <p>1) գիտության փարբեր ոլորտների գիտական բնօրինակ աշխատանքներ (այդ թվում՝ փորձարարական օրինակների ստեղծում), ինչպիսիք են՝ արդյունքների և գործընթացների վերաբրյալ գաղափարները, ծրագրերը, նախագծերը, հայտնագործության բանաձևերը, որոնք կարող են պաշտպանվել և արտոնագրվել որպես արդյունաբերական սեփականություն, արտադրական կամ առևտրային գաղտնիքներ, արտոնագրեր և այլն (տես համապատասխան խմբերում 71)</p> <p>2) օբյեկտներ, որոնք հաստատված չեն իրավաբանական կամ հաշվառման գործընթացներով</p>